

מארז חומרי הדרכה באתר קרן שלם

כל הקישורים הינם
לאתר קרן שלם,
הקרדיטים בגוף
פריטי המידע באתר

איסוף ועריכה :
שרון גבות, מנהלת ידע, קרן שלם
24/08/26

תקשורת (2)

עזרים, טכנולוגיה,
רשתות חברתיות (8)

רפואה, בריאות
וקידום בריאות (9)

מגזרים ורב-
תרבותיות (7)

שילוב בקהילה (17)

סרטוני הרצאות
בכנסים וימי עיון (9)

תעסוקה (16)

נגישות והנגשה
קוגניטיבית (37)

סטיגמה, עמדות (11)

קוגניציה ולמידה (6)

שיטות טיפול, מטפלים וצוות (46)

ריכוז אסופות מחקרים
ועבודות תזה/דוקטורט שנעשו
על ידי קרן שלם (8)

זקנה (16)

ריכוז סקירות ספרות
ומידע (26)

פגיעה וניצול (3)

התמודדות עם מוגבלות (18)

פעילות גופנית, תזונה
ואורח חיים בריא (9)

זוגיות, מיניות ומשפחה (15)

מאגרי מידע (5)

סנגור עצמי, כישורים
ויכולות (35)

תוכניות ושירותים נוספים
לאנשים עם מש"ה (15)

דיור (5)

טרום לידה וגיל רך (4)

הורות, סבאות ואחאות
לאנשים עם מוגבלות (10)

1. A_E

סרטון מחקר - לקרוא את העולם - הזדמנות שנייה בלימוד קריאה: השפעתה של תכנית התערבות אוריינית על מיומנות הקריאה ומתוך כך, איכות החיים של בוגרים עם מגבלה קוגניטיבית (2011)

**** בשותפות קרן שלם**

מחקרה של פרופ' שונית רייטר, אונ' חיפה, 2011. מחקר זה עוסק בחשיבות מתן הזדמנות שנייה לאנשים בוגרים בעלי מגבלה קוגניטיבית, ברכישת מיומנויות אורייניות, למען הגדלת הסיכויים לשילובם בחברה. מטרת המחקר הינה לבחון את השפעתה של תכנית ההתערבות האוריינית, על מיומנות הקריאה, כתיבה, הבנת הנקרא וזיכרון מילולי, ואת תרומתה לאיכות החיים של בוגרים בעלי מגבלה קוגניטיבית.

2. A_E

סרטון - טשיה: (2014) Thasya

**** בשותפות קרן שלם**

על יכולתם של תלמידים עם בעיות תקשורת להשתלב בקהילה ולהגשים את עצמם. מטרת הסרט להמחיש את כוחה של האמונה ביכולתו של תלמיד עם מוגבלות למצות את יכולותיו, את השימוש בהוראה מותאמת ותקשורת תומכת חליפית ושילובו בתוך בית ספר רגיל בקהילה בו הוא מתגורר. הסרט מתאר ברגישות מעניינת איך תלמידי הכתה של טשיה ממתייחסים אליה, איך צוות בית הספר התארגן לקליטתה כחלק ממכלול התלמידים ואיזה התערבויות נקט על מנת להביא אותה למיצוי היכולות שלה כאשר זהו. קרן שלם תרגמה את הסרט.

3. A_E

סרטון הרצאה - ללכת על המים: השפעות תכנית התערבות תנועתית במים על סיכון לנפילות ויכולות קוגניטיביות-מילוליות באוכלוסייה מזדקנת עם מוגבלות שכלית התפתחותית (2017)

**** בשותפות קרן שלם**

במחקר זה נבדקה ההשפעה של פעילות תנועתית מובנית במים על סיכון לנפילות ויכולות מילוליות-קוגניטיביות בקרב מזדקנים בעלי מש"ה. אוכלוסיית המחקר כללה 41 מזדקנים עם מש"ה קל-בינוני אשר השתתפו בהתערבות תנועתית מובנית במים או ביבשה. נמצא כי שתי שיטות ההתערבות מסייעות בצימצום הסיכון לנפילות, כשמשותפי קבוצת ההתערבות במים צימצמו את הסיכון לנפילות מהר יותר. כמו כן, שתי שיטות ההתערבות משפרות יכולת הבנה מילולית כשהתערבות במים יעילה יותר בהשפעה על יכולת זיכרון עבודה מילולי.

עבודת המחקר הנוכחית מציעה דרך זמינה ושאינה פולשנית לשיפור דרכי ההתערבות לצמצום הסיכון לנפילות ושימור יכולות מילוליות-קוגניטיביות בקרב מזדקנים עם מש"ה.

4.

חוברת הדרכה - שימוש ביישום ממוחשב להדגמה ולמידה באמצעות תרחישי וידאו לצורך שיפור מיומנויות עבודה עבור אנשים עם מוגבלות שכלית-התפתחותית (2019)

**** בשותפות קרן שלם**

אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית קלה עד בינונית מתקשים, לעיתים, להשתלב בעולם העבודה. פרויקט ייחודי זה כלל פיתוח סרטוני הדגמה ולמידה, בדיקת שמישותם ובחינת ההתערבות באמצעותם, לקידום מיומנויות חברתיות הנדרשות בעולם העבודה. כמו כן פותחה חוברת הדרכה לאנשי מקצועות הבריאות שמטרתה לסייע וללמד את השימוש בכלי זה ובסרטונים שפותחו.

5. **מיזם V-JOB - שיפור מיומנויות עבודה עבור אנשים עם מוגבלות שכלית-
התפתחותית באמצעות וידאו מודלינג (2020)** A
ע

****בשותפות קרן שלם**

מטרת מיזם V-JOB – להנגיש כלי טיפולי מבוסס ראיות, אשר השימוש בו משמר ומשפר התנהגויות חברתיות בסביבות עבודה של אנשים עם מוגבלויות, ובפרט אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית.

האתר מכיל מחד את הכלי- סרטונים ומצגות מוכנים להעברה, ומאידך מכיל גם את כל המידע הדרוש לשימוש נכון בו: תדריך וסרטון למטפלים ישירים ומדריכים במסגרות התעסוקה וחוברת מורחבת עם תקציר המחקר- עבור מרפאים בעיסוק ורכזים. האתר מכיל גם סרטוני וידאו מודלינג המסייעים למטפלים ומדריכים בטיפול ישיר של אנשים עם מוגבלויות, בקבלת החלטות ובהתנהגות נכונה במצבים שונים.

A
ע

6. **מתווה לתכנון תוכניות ממוקדות אדם לבוגרים עם מוגבלות שכלית התפתחותית
במסגרות חוץ ביתיות (2023)**

אייל בן עמי אובלוזינר, און' תל אביב 2023. מתבסס על ספרה של פרופ' חפציבה ליפשיץ [Growth and Development in Adulthood among Persons with Intellectual Disability](#)

מטרת המתווה לתכנון תוכניות ממוקדות אדם לבוגרים עם מוגבלות שכלית ברמת תפקוד קלה-בינונית היא להציע קווים מנחים מבוססי מחקר בעבור צוותי הדרכה במסגרות חוץ ביתיות בעבודתם הפרטנית עם אוכלוסייה זו. המתווה נסמך על התיב המפצה להתפתחות קוגניטיבית בקרב אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית בהשוואה לאנשים עם התפתחות אופיינית.

A
ע

1. **חוברת הנחיות - הנגשה לשונית לאנשים עם מוגבלות שכלית (2011)**
החוברת מכילה הנחיות להנגשה לשונית של מידע עבור אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית ברמות תפקוד בינוניות וגבוהות. ההנחיות מיועדות להנגשת מידע בכתב ובעל פה. החוברת נכתבה כחלק מפרויקט לקידום נגישות של האגף לטיפול באדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית במשרד הרווחה והשירותים החברתיים.
2. **סרטוני הסברה בנושא הדמיות רפואיות לאנשים עם מש"ה (2011)**
סרטונים מאוירים הממחישים בשפה פשוטה את תהליכי הבדיקות הרפואיות הבאות : צילום רנטגן, צילום אולטרסאונד, בדיקת MRI, בדיקת CT. הסרטונים נוצרו על ידי דורון פוגל ואורה ישראל במסגרת פרויקט גמר של המכון הטכנולוגי בחולון, שנת 2011. הסרטונים נעשו עבור מרכז שניידר לרפואת ילדים.
3. **סרטון נגישות עסקים קטנים - שווה להיות נגיש (2011)**
סרטון המציג את חשיבותה של הנגשת עסקים קטנים בעבור אנשים עם מוגבלות. ביום הפעילות "שווה להיות נגיש" שנערך ב- 04/12/2011 למטרת קידום הנגשת עסקים קטנים יצאו קבוצות של פעילים עם מוגבלות לבקר בבתי עסקים קטנים במקומות בהם הם גרים במסגרת הביקור הם הסבירו את חשיבות ההנגשה והציגו את המדריך להנגשת חנויות קטנות.
4. **מדריך נגישות לכנסים (2013)**
זהו המדריך המלא הראשון בישראל להנגשת כנסים. המדריך מציג גישה מקיפה ומתקדמת להנגשת כנסים, והוא נכתב בעקבות הפקת הכנס הבינלאומי הראשון בישראל ללימודי ביקורת המוגבלות בדצמבר 2010.
5. **סרטון - הזכות להשמיע קול! (2014)**
הנגשת הליך חקירה והעדה של אנשים עם מוגבלות תקשורתית מורכבת באמצעות ערכת תת"ח (תקשורת תומכת וחליפית) מאפשרת לחוקרים ולבתי המשפט לחשוף פגיעות ולהגיע לחקר האמת ולמיצוי הדיון עם הפוגעים באוכלוסייה זו. הסרטון המצורף מציג את הערכה, הרציונל שעומד מאחוריה והדגמה של השימוש בה.
6. **סרטון - מסע הסברה : שווה להיות נגיש (2014)**
קמפיין תקשורתי ברדיו ובטלוויזיה שמטרתו לשנות עמדות בקרב הקהל הרחב, להמחיש כיצד מרגיש אדם עם מוגבלות כאשר הוא מגיע למקום או לשירות החסום בפניו ולהגביר מודעות לחובות הנגישות. מסר זה רלוונטי לא רק לנושא הנגישות אלא לכלל ההיבטים של ההפליה והשילוב שאנו עוסקים בהם כמו חינוך, תעסוקה וחיים בקהילה.

7. סרטון - קרן שלם שולחת לכם צבע ירוק (2014)

** בשותפות קרן שלם

בתקופת מבצע צוק איתן סייעה קרן שלם למסגרות רבות של אנשים עם מש"ה בפעילויות הפגה בדגש על יציאה לטבע. בשיתוף עם עמותת לטם-טבע נגיש לכל, גם אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית נהנו מטיוול וביקור בחיק הטבע, הכירו אתרים, צמחים ונרגעו אל מול הירוק והמרחבים הפתוחים. לאדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית, כמו לכל אחד מאיתנו, הזכות להיות מכל מה שיש למדינת ישראל להציע, קרן שלם פועלת באופן מתמיד כדי לאפשר זאת. הסרטון מתעד קבוצה ממע"ש יחד בבאר שבע שיצאו ליום טיול בפארק הלאומי עין - חמד במבואות ירושלים, יולי 2014.

8. סרטון תכנית "בר-בת מצווה לילד המיוחד" של התנועה המסורתית מציינת 20 שנה להקמתה (2015)

נערים ונערות עם מוגבלויות זכאים לציין את הגיעם לגיל מצוות בדיוק כמו כל נער או נערה בגילם. זה נשמע כמעט מובן מאליה, אך לדאבון לב לא תמיד כך הוא הדבר. התנועה המסורתית, מלמדת ומדריכה בני ובנות מצווה עם מוגבלויות לקראת טקס בר-בת מצווה, ומשוכנעים כי הפסוק בספר בראשית "וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצִלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים" כולל באופן טבעי גם בנים ובנות עם מוגבלויות. משפחות לילדים עם מוגבלויות עוברות לעיתים מסלול מתסכל ומורכב ביותר במהלך חייהם, ובשלבי המעבר בחיים, הקושי גדול הרבה יותר. תכנית בר/בת מצווה לילד המיוחד מסייעת, הן לילדים והן למשפחותיהם, להתעלות מעל תחושות אלה ולממש את הזכות הגדולה של קיום הטקס, וזאת תוך הנגשת התכנים הנלמדים בכל השיטות המתקדמות ביותר, לתלמידים הזקוקים לכך, כולל במעמד הטקס עצמו.

9. מאגר מידע - תכנים בשפה פשוטה לאנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית (2015)

** בשותפות קרן שלם

המאגר מציג חמרים שנאספו ממגוון מקורות אשר מטרתם להנגיש ידע ומידע במגוון תחומים לאנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית. החמרים מונגשים ברמות שונות. חלקם בשפה פשוטה וחלקם בפישוט לשוני. חלק מן החמרים הם במדיה הכתובה וחלקם בקבצי אודיו (שמע) או וידאו. בתוך כל פריט הסבר קצר וכן הקרדיטים ליוצרים.

10. מחקר - הנגשה קוגניטיבית של סרטים לאנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית (2015)

** בשותפות קרן שלם

ד"ר אבי גריפל והנא זועבי, דאס אינטרנשיונל בע"מ, 2015
אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית (מש"ה) מתקשים להבין וליהנות מסרטים המוקרנים לציבור הרחב. זאת בגלל קשיים ביכולת חשיבה, המשגה, והבנת תוכן. להנגשת סרטים לאנשים עם מש"ה חשיבות בשל תרומתה ליכולת להבין וליהנות מהסרט, ובעקיפין לשיפור איכות החיים בהקשר של בילוי פנאי מטרת ההנגשה הינן הגברת ההבנה והמעורבות הקוגניטיבית של הצופים באמצעות ההסברים המלווים את הסרט, ובעקבות כך גם הגברת חוויות הצפייה וההנאה לצופים. ההנגשה בוצעה בשלושה מודלים שונים שנבדקו במחקר ההערכה הנוכחי.

11. סרטון - פרויקט "שילוט נגיש לכולם" בחוות עמק השלום (2017)

**** בשותפות קרן שלם**

עמותת לטם מובילה בהדרגת טיולים ופעילויות טבע לילדים ובוגרים עם צרכים מיוחדים ברחבי הארץ. במרכז המבקרים של העמותה ובמיני מוזיאון ניתן לצפות בתצוגת הסבר בשפה פשוטה הכוללת מיצגים פיזיים (המחשות, לוחות, מפות וכו'), לצד מערך אור קולי ממוחשב.

12. סדרת סרטוני מעגלי החיים - גיל הזהב בעיניים שלנו (2017)



**** בשותפות קרן שלם**

השיפור המתמיד באיכות החיים של האדם עם מוגבלות שכלית הביא אתו עלייה בתוחלת החיים. אנו עדים ליותר ויותר אנשים עם מוגבלות שכלית החיים זמן רב יותר ולמעשה תופעת ההזדקנות הופכת להיות חלק גם ממעגל חייהם. על מנת להרחיב את הידע בדבר השאלה מה אנשים עם מוגבלות שכלית חושבים או יודעים על זקנה פותחה סדרת סרטונים המבוססת על מחקרה של נירי דוד במסגרת לימודי תואר שני באוניברסיטת חיפה שעסק בשאלת חווית הזקנה של נשים עם מוגבלות שכלית. המחקר נעשה בסיועה של קרן שלם. הסרטונים מנגשים לאנשים עם מוגבלות שכלית. כדי להפיק את המירב מהצפייה בסרטונים ומהתהליך כולו, נכתב תדריך לצפייה בהם הכולל מידע על הסרטונים, כלים בהנחיית קבוצה וכן רעיונות והצעות להפעלות בעקבות הצפייה בסרטונים.

13. לומדה – שירות נגיש לאנשים עם מוגבלות (2017)

הלומדה פותחה על ידי נציבות שיויון זכויות, מטרתה להדריך את עובדי משרדי הממשלה איך לתת שירות נגיש לאנשים עם מוגבלות. הלומדה מסייעת ומלמדת כיצד לתת שירות איכותי ומכבד לאנשים עם מוגבלות. על פי חוק, על כל העובדים במשרדי הממשלה לעבור הדרכה אודות חוק השוויון, חובת הנגישות ואיסור הפליה. כמו כן, עובדים הנותנים שירות ישירות לקהל מחויבים גם בהדרכה מפורטת יותר שכוללת מידע על מוגבלויות שונות ומיומנויות מתן שירות נגיש. הלומדה נגישה לאנשים עם מוגבלות.

14. מאמר - עובדים על זה : עקרונות להנגשה קוגניטיבית בסביבת העבודה (2018)

אורנית אבידן זיו, הילה רימון-גרינשפן, ד"ר מיכל טנא רינדה, פרופ' שירה ילון-חימוביץ, המכון הישראלי להנגשה קוגניטיבית, 2018
המאמר ממפה את הקשיים העיקריים בשילוב א/נשים עם מוגבלות קוגניטיבית בעבודה, עומד על השלבים המהותיים להנגשה בהליך הקבלה לעבודה והתאמת העבודה עצמה ומציע מודל ראשוני להתייחסות מובנית להנגשה קוגניטיבית בסביבת העבודה. במסגרת המאמר יוצגו עקרונות כלליים של המודל לצד כלים מעשיים ודוגמאות פרקטיות עבור ההיבטים השונים של הנגשה קוגניטיבית בסביבת העבודה.

15. מסמך עקרונות להנגשת תפריטים עבור א/נשים עם מוגבלות שכלית (2019)

**בשותפות קרן שלם

לאנשים עם מוגבלות שכלית, שמתקשים בקריאה, או מתקשים בהבנת מושגים כמו 'אקאלייר' או 'תפוגר' או אפילו להבין את ההבדל בין שתיה קרה בבקבוקים או בפחיות, הביקור בבית קפה שהתפריט בו לא נגיש קוגניטיבית עלול להיות מאוד מתסכל, מלא בחסמים ובעיקר, לא עצמאי ותלוי באחרים. ובמילים אחרות, חוויה פשוטה לכאורה, כשבפועל היא לא פשוטה בכלל. במהלך החודשים אפריל-אוקטובר 2017 נערך תהליך היוועצות עם קבוצת יועצים עם מוגבלות שכלית בהובלת המכון הישראלי להנגשה קוגניטיבית. תהליך ההיוועצות כלל ראשית מיפוי של חווית השימוש בתפריט הקיים בבית הקפה, יצירה של תפריט נגיש, ולבסוף בחינה של התפריט הנגיש בעת השימוש בו בפועל. תהליך ההנגשה היה תהליך משותף רב שלבי ונעשה ביחד עם קבוצה של אנשים עם מוגבלות שכלית ששימשו כיועצים. תוצר תהליך זה הוא מסמך עקרונות להנגשת תפריטים עבור א/נשים עם מוגבלות שכלית.

16. סרטון - מה יותר פשוט מלכת לבית קפה ולהזמין כוס קפה ומאפה? (2019)

**בשותפות קרן שלם

סרטון המתאר את תהליך פיתוח מודל ראשוני של תפריט נגיש לאנשים עם מש"ה שנעשה ביוזמת קרן שלם בשיתוף עם חברת קופיקס. הפיתוח נעשה על ידי המכון הישראלי להנגשה קוגניטיבית של אגודת עמי.

17. סרטון - להנגיש את חיי הלילה - קמפיין צעירים עם מוגבלות (2019)

לינק 20 היא תנועה חברתית של צעירים עם מוגבלות המקדמת יוזמות לשילוב אנשים עם מוגבלות בחברה הישראלית. התנועה נוסדה על ידי קרן משפחת רודמן. שמה של התנועה מתבסס על הנתון הסטטיסטי על פיו כ- 20% מאוכלוסיית הצעירים במדינת ישראל הינה בעלת מוגבלות כלשהו. חמישה פעילים בתנועה זו הקימו צוות הקרי' נגי SHOT והם פועלים להנגשת מקומות בילוי לצעירים עם מוגבלות.

18. ממצאי סקירת מידע בנושא מודלים להנגשת שירותים מוניציפליים לאנשים עם מש"ה (2020)

**בשותפות קרן שלם

ד"ר עדי לוי ורד, גב' נגה חן, מכלול-יח' הערכה ומחקר, קרן שלם, 2020
מטרת הסקירה במסמך הבא הייתה לאסוף מידע ממדינות שונות בעולם על מודלים קיימים להנגשה קוגניטיבית של שירותים מוניציפליים עבור אנשים עם מש"ה. הסקירה נעשתה על ידי חיפוש אינטרנטי והתמקדה במדינות המובילות בעולם בתחום זה: ניו יורק (ארה"ב), שוודיה ואנגליה.
הסקירה מעלה מונחים מרכזיים ואת מדיניות ההנגשה הרווחת במדינות אלו. כמו כן, מובאות דוגמאות ומודלים להנגשה אשר עלו בסקירה כגון הנגשת מסמכים, אתרי אינטרנט ואפליקציות של גופים ציבוריים, הנגשת התחבורה הציבורית, מערכת המשפט ושירותי הבריאות. כל אלו עבור מטרת העל של הרחבת עצמאותם של אנשים עם מוגבלות במרחב הציבורי.

19. אתר שלם בשבילכם – אתר בשפה פשוטה עם תכנים לאנשים עם מוגבלות

שכלית (2020)

****בשותפות קרן שלם**

אתר שהוקם בתקופת משבר הקורונה על ידי קרן שלם. האתר מרכז שפע של פעילויות, סרטונים, משחקים ועוד. הכל בשפה פשוטה, במשק יידיותי למשתמש/ת עם מוגבלות שכלית התפתחותית

20. עקרונות מנחים לבניית משחקי מחשב מקוונים לאוכלוסיית אנשים עם מוגבלות

שכלית/מגבלה קוגניטיבית (2020)

****בשותפות קרן שלם**

תרגום ועריכה: נגה חן, יחידת מכלול – קרן שלם.
מסמך זה הינו תרגום של חלקים מתוך האתר:

<http://gameaccessibilityguidelines.com/>

הוא מיועד למפתחי משחקי מחשב עבור אנשים עם מוגבלות שכלית. במסמך עקרונות מנחים לבניית משחקי מחשב מקוונים לאוכלוסייה זו.

21. הערכת מיזם הנגשה קוגניטיבית של מוזיאונים ואתרי פנאי (2020)

****בשותפות קרן שלם וקרנות הביטוח הלאומי**

ד"ר סיגל עוזיאל קרל, הילה רימון גרינשפן, יוסי פריאר-דרור, פרופ' שירה ילון-חימוביץ, הקריה האקדמית אונג, 2020
אקים ישראל בשיתוף המוסד לביטוח לאומי, קרן שלם והמשרד לשירותים חברתיים יזמו והפעילו פרויקט ייחודי להנגשה קוגניטיבית של מוזיאונים. בפרויקט השתתפו ארבעה מוזיאונים, ומוזיאון נוסף שימש להשוואה. במחקר הנוכחי הוערכה רמת הלמידה ושביעות הרצון של קבוצות מבקרים עם מוגבלות שכלית לפני ואחרי תהליך ההנגשה הקוגניטיבית של כל מוזיאון.

22. סביבה מקוונת – "לילך": הנגשת תכנים בנושא בריאות האישה לנשים עם



מוגבלות שכלית התפתחותית (2020)

****בשותפות קרן שלם**

סביבת "לילך", נועדה להסביר לנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית מיהו רופא הנשים וכיצד מתנהלות הבדיקות השגריות בחדר הטיפולים שלו. מטרת הסביבה הינה להפחית את תחושות הלחץ והחרדה ולהגביר את תחושת העצמאות של הנשים לקראת הביקור אצל רופא הנשים וביצוע הבדיקות. תהליך הלמידה בסביבה מיועד לנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית ברמת תפקוד בינוני-גבוה, בגילאי 21 ומעלה, המתגוררות במסגרות דיור או בבית הוריהן וצורכות שירותים במסגרות השונות בקהילה.

23. סרטון – סולידריות והבנת הצורך של הזולת (2021)

נראה מה עובר שגיא כל יום, למרות שהוא עצמאי ועובד במרץ סביב השעון. בחיי היום יום הוא נתקל במכשולים בדרך לחדר אוכל, בגישה לרכב שבחניית הנכים ובעוד הרבה דברים קטנים ומיותרים שנובעים מחסור תשומת לב והבנת הצורך של הזולת. מתוך סדרת סרטונים שהופקו על ידי משתתפי מע"ן – מועדון עירוני נגיש אשדוד.

24. ערכת סיוע להנגשת הייצוג המשפטי עבור אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית (2021)

מיזם משותף לסגוריה הציבורית, משרד המשפטים, ישראל מעבר למוגבלות ואלווין ישראל. סדרת כלים שפותחו במסגרת מיזם להנגשה קוגניטיבית של ההליך המשפטי לאנשים עם מוגבלות: התהליך המשפטי, מילוני מונחים בתחום הפילי בתחום האזרחי ובתחום הכשרות המשפטית, "עשה ואל תעשה" - עקרונות השפה הפשוטה ודוגמאות מעשיות בסיוע משפטי וסרטון אנימטיבי המציג נקודות לתשומת לב בשיחה בין אדם עם מוגבלות קוגניטיבית לעורך דין.

25. אתר – זוזו ביחד לחיים בריאים : פעילות ספורטיבית מונגשת לאנשים עם מוגבלות שכלית (2022)



** בשותפות קרן שלם

זוזו הוא אתר שיש בו סרטונים של פעילות גופנית בשפה פשוטה. בכל סרטון פעילות פשוטה וקלה יחד עם אבירים מיוחדים. הסרטונים הם בשפה פשוטה כדי שכל אחד יוכל לעשות את הפעילות בעצמו במסגרת או בבית. הסרטונים פותחו על ידי צוות מקצועי המומחה בתחום הפעילות ותנועה לאנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית.

26. מילוניש (2022) ** בשותפות קרן שלם

סוגיית ההגדרה, ההסבר והפישוט של מונחים שונים עבור אנשים עם מגבלה קוגניטיבית היא אחד הדברים המאתגרים בתחום ההנגשה. קיימים מסמכים רבים בפישוט לשוני בהם הגדרות והסברים של מונחים בתחומים שונים. אולם, לא קיימת סטנדרטיזציה של ההגדרות או ריכוז של כלל המונחים המפושטים שכבר קיימים לשימוש קל ונגיש של העוסקים במלאכת הפישוט. מילון נגיש הינו מילון מקוון שבו רוכזו מילים שכיחות וחשובות לתפקוד היומיומי של אנשים עם מוגבלות, בצירוף הגדרות והסברים בפישוט לשוני, דוגמאות וסמלים רלוונטיים, בממשק פשוט וקל לתפעול באמצעות המחשב או הטלפון הנייד

27. **מיזם השיחה הטובה (2023)** **A ע**

****בשותפות קרן שלם**

מיזם השיחה הטובה בא לתת מענה על הצורך של נותני שירותים בקהילה לאנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית לנהל שיחה מיטבית ומתאמת עם אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית. מטרת המיזם להדגים שיחות בנושאים של שונים של נותני שירותים במגוון תחומים. שיחות הלקוחות מעולם התוכן של השיחות שניתן. במסגרת המיזם נכתבו תסריטי שיחות בין נותני שירותים שונים למקבלי שירות עם מוגבלות שכלית, מתוך מטרה להדגים איך נכון לערוך שיח מכבד ומותאם. הסרטונים הינם סימולטיביים והמשתתפים בהם הינם שחקנים. נושאי השיחות והתסריטים נערכו בקפידה עם מומחים בכל אחד מהתחומים, הטקסטים עברו תהליכי פישוט לשוני על ידי גורם מומחה בתחום בשיתוף קבוצות מבקרים.

28. **מיזם הבשורה המרה (2023)** **A ע**

****בשותפות קרן שלם**

מסירת בשורה מרה היא תמיד אירוע קשה. כאשר מדובר במסירת בשורה מרה לאדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית, האירוע קשה עוד יותר מכיוון שהוא מציב בפני העוסקים במקצועות הטיפול, הרווחה והבריאות, אתגר מקצועי ואנושי. במצבים אלה המטפלים – מוסרי הבשורה, נדרשים להתמודד עם האתגרים הנפשיים של מקבלי ההודעה, שלהם עצמם ועם השאלה באשר להנגשת המידע לצרכיו הקוגניטיביים הייחודיים של מקבל הבשורה. אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית (מש"ה) מבינים באופן מלא או חלקי את מושגי המוות, הם מרגישים שהסביבה משתנה, הם מרגישים את התגובות השונות של אנשים סביבם וזקוקים להסבר מילולי של המתרחש. הם זקוקים לאדם קרוב שיתווך וינגיש להם את המידע באופן מותאם ליכולותיהם הקוגניטיביות, דהיינו, יכולתם להבין את המידע ולעבד את האירועים. מטרת מיזם זה לייצר מערך של כלים תומכים בפרוטוקול ההנחיות לחופאים, אחיות, עובדים סוציאליים וקציני נפגעים למסירת בשורה מרה לאנשים עם מוגבלות שכלית – על מוות בקרבות או חטיפה ונפילה בשבי של קרוב משפחה.

29. סרטון - עקרונות השיחה הטובה (2023)



****בשותפות קרן שלם**

איך מדברים עם אדם עם מוגבלות שכלית? איך מנהלים שיח מיטבי המאפשר הקשבה והבנה? סרטון זה המציג את עקרונות השיחה הטובה ומדגים אותם באמצעות קטעי שיחה בין נותן השירות למקבל השירות עם מוגבלות שכלית התפתחותית. הסרטון מבוסס על המסמך "יצירת קשר עם האדם עם מוגבלות שכלית" שפורסם על ידי מינהל מוגבלויות, משרד הרווחה והביטחון החברתי, 2020. הסרטון הינו חלק ממיזם השיחה הטובה – שיח מותאם ומיטבי בין נותני שירותים בקהילה לאנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית

30. סקירה מידענית שימוש בייצוגים גרפיים בסביבות מקוונות לאנשים עם מוגבלות

שכלית (2024)

****בשותפות קרן שלם**

ד"ר עדי לוי ורד, גב' נגה חן, מכלול יח' הערכה ומחקר, קרן שלם, 2020. סמלים משמשים מרכיב יסוד בייצוג גרפי, ומציעים העברת מידע פשוט וברור שמתעלה מעל המחסומים הלשוניים. האוניברסליות הזו של סמלים הופכת אותם לכלי רב ערך בתקשורת עם אנשים עם מ"ה, שעלולים להתמודד עם אתגרים של ייצוגים טקסטואליים או לשוניים מורכבים. מרכיבים עקרוניים בבחירת ייצוגים גרפיים עבור אנשים עם מ"ה הם: פשטות, בהירות ומוחשיות. עקרונות אלו מבטיחים שסמלים יהיו ניתנים לזיהוי בקלות ויהיו קשורים ישירות למושגים שהם מייצגים. כך הם מפחיתים את העומס הקוגניטיבי ומשפרים את ההבנה. למרות החשיבות של ייצוגים גרפיים לאוכלוסייה זו במרחב הדיגיטלי, קיים מחסור במחקר שיסייע בבחירת הייצוג המיטבי.

31. אחת מתשע – סדנאות להעלאת מודעות לחשיבות הגילוי המוקדם של סרטן

השד לנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית ונשים עם מוגבלות קוגניטיבית

(2024)

****בשותפות קרן שלם**

סרטן השד הוא המחלה השכיחה ביותר בקרב נשים בישראל. בכל שנה מאובחנות כ-5500 נשים חולות. גילוי מוקדם מביא ל-92% ריפוי! מתוקף חוק בריאות ממלכתי, כל תושב ותושבת במדינת ישראל זכאי לשירותי בריאות. קבלת מידע מובן וברור הינה זכות מעוגנת בחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות. עמותת אחת מתשע מפעילה סדנאות ייחודיות ברחבי הארץ בנושא בריאות השד על מנת להעלות את המודעות בקרב נשים ועידודן לקחת אחריות על בריאותן. מטרת מיזם זה להנגיש סדנא למניעת סרטן השד עבור מקבלות שירות עם מוגבלות שכלית ומוגבלות קוגניטיבית. במסגרת המיזם יוכשרו בעמותת אחת מתשע נשות מקצוע במנחות כמומחיות להדרכה והנחיית נשים עם מוגבלות שכלית ומוגבלות קוגניטיבית והן יעבירו את הסדנאות כפילוט במגוון מסגרות ברחבי הארץ. בעמוד המיזם חמרים מונגשים בנושא מניעת סרטן השד.

32. חשוב לדעת – גיל המעבר (2024) A ع

****בשותפות קרן שלם**

מה חשוב לדעת על גיל המעבר ואיך עוברים אותו בשלום?
לומדת לילך בסרטון בשפה פשוטה עם הסבר על מאפייני גיל המעבר ועל אורח החיים שיכול
לסייע בהתמודדות עמו.

33. אתיקון דיגיטלי (2025)

****בשותפות קרן שלם**

מרחב למידה מקוון ערכי-ביקורתי שנועד להעמיק את ההבנה של חוקרים בנוגע להיבטים
האתיים של מחקר עם אנשים עם מוגבלות שכלית. הוא מעודד בחינה רפלקטיבית, דיאלוג בין
עולמות, וקבלת החלטות מכבדת ואחראית.
האתיקון מבוסס על מחקר איכותני מעמיק, ומתרגם ידע אקדמי עכשווי לכלי יישומי המיועד
לשימוש מקצועי.

אתיקה מחקרית: לקראת פיתוח עקרונות מקצועיים
וקווים מנחים לעריכת מחקרים בקרב אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית>>, אול' בר
אילן, 2023

34. תדריך למערך מחקרי נגיש קוגניטיבית (2025) A ع

****בשותפות קרן שלם**

מדריך יישומי לחוקרים, המציע הנחיות ברורות לתכנון וביצוע מחקרים עם משתתפים עם
מוגבלות שכלית וקוגניטיבית.
הוא כולל עקרונות והנגשה לשונית, יצירת סביבה מותאמת, תקשורת מכבדת, התמודדות עם
מצבים לא צפויים – וכן תבניות וכלים מוכנים לשימוש.
התדריך פותח כחלק ממיזם האתיקון הדיגיטלי, ומבוסס על ידע מחקרי וניסיון מעשי של מומחים
בתחום ההנגשה הקוגניטיבית.

35. רואים עולם (2026) A ع

****בשותפות קרן שלם**

מיזם "רואים עולם" הוא מיזם דיגיטלי ייחודי המנגיש תכנים מהעולם הרחב לאנשים עם מוגבלות
שכלית התפתחותית ברמות תקשורת וקוגניציה נמוכות. המיזם כולל סרטונים, פעילויות וכלי
תקשורת תומכת וחלופית (תת"ח), אשר פותחו בהתאמה לעקרונות של הנגשה קוגניטיבית,
במטרה לאפשר למקבלי השירות לחוות למידה, סקרנות והיכרות עם מקומות, תרבויות ונושאים
מגוונים – בדרך פשוטה, חווייתית ונגישה לכולם.

36. טהרת המשפחה (2026)

****בשותפות קרן שלם**

מיזם "טהרת המשפחה" נועד להנגיש לנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית או הנמכה קוגניטיבית את הידע הנדרש לקראת חיי נישואין ובמהלכם, בדגש על מצוות נידה ותהליך ההכנה והטבילה במקווה. המיזם נותן מענה לפער הקיים כיום בחומרי הדרכה מותאמים, באמצעות חוברת מונגשת וסדרת סרטונים בשפה פשוטה, ברורה ומכבדת. הכלים פותחו כדי לאפשר לנשים להבין את התהליך, לשאול שאלות, להתכונן אליו בצורה מיטבית ולפעול מתוך תחושת ביטחון, בחירה ובבד.

37. ייצוג גרפי מיטבי האם תמונות (בדומה לסמלים) יכולות לשמש כייצוג גרפי מתאים (בסביבות מקוונות) עבור הנגשת מידע לאנשים עם מוגבלות שכלית

ומוגבלות קוגניטיבית? (2026)

****בשותפות קרן שלם**

המחקר בחן האם תמונות יכולות לשמש, בדומה לסמלים, כייצוג גרפי מתאים להנגשת מידע בסביבות מקוונות עבור אנשים עם מוגבלות שכלית או קוגניטיבית. במחקר השתתפו 114 מקבלי שירות בוגרים ממסגרות יום ותעסוקה, שהתבקשו לזהות שמונה מונחים שהוצגו פעם כסמל ופעם כתמונה. נבחנו שיעורי הזיהוי הנכון וזמני התגובה. הממצאים הראו כי ברוב המונחים לא נמצא יתרון לסמלים על פני תמונות, ובחלק מהמקרים אף נמצא יתרון לתמונות. המחקר מחזק את האפשרות להשתמש בתמונות כאמצעי יעיל להנגשה קוגניטיבית במרחב הדיגיטלי, תוך בחירה קפדנית של הייצוג בהתאם לתוכן, להקשר ולקהל היעד, ומשמש בסיס לפיתוח הנחיות מקצועיות לבחירת תמונות מיטביות עבור אנשי מקצוע ומפתחי תוכן נגיש.

עזרים, טכנולוגיה, רשתות חברתיות

1. **סרטון מחקר - מתודולוגיה חדשנית מבוססת אונטולוגיה להתאמת טכנולוגיה מסייעת עבור אנשים עם מוגבלויות (2014)**

**** בשותפות קרן שלם**

מחקרה של אלכסנדרה דניאל סעד, בהנחייתם של פרופ' תמר וייס, ד"ר צבי קופליק, אנו' חיפה, 2014.

המחקר מציג, מתכנן, בונה ומעריך מתודולוגיה חדשנית המסייעת לקלינאים להטמיע תהליך יעיל יותר בקבלת ההחלטה לבחירת התקני הצבעה לשליטה פיזית, דוגמת "עכברים" או תחליפי עכברים. המתודולוגיה משלבת בתהליך ההתאמה מערכת תומכת החלטה.

2. **סרטון מחקר - הערכת דפוסי השימוש והצרכים של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית ברשת החברתית פייסבוק (2015)**

**** בשותפות קרן שלם**

מחקרה של ד"ר כרמית נעה שפילמן, אנו' חיפה, 2015.

מטרת המחקר הנוכחי הייתה לתאר את חוויית השימוש של אנשים עם מש"ה בפייסבוק. ללמוד אודות דפוסי השימוש, הצרכים, הקשיים, הסיכונים ודרכי ההתמודדות של אוכלוסייה זאת. נמצא כי רובם משתמשים בפייסבוק בדומה לכלל האוכלוסייה, קרי לפחות פעם ביום ולשמר קשרים חברתיים קיימים. כמו כן, השימוש בפייסבוק תרם למשתתפים מבחינת הרווחה הנפשית וההעצמה האישית. המשתתפים נהנו בעיקר להשתמש בפונקציות וויזואליות, כגון צפייה ופרסום של תמונות וסרטונים. עוד נמצא כי מרביתם השתמשו באופן בטוח בפייסבוק, למרות קושי בהבנה של שפת הפייסבוק והסכנות הטמונות בשימוש ברשת החברתית.

3. **סרטון נט. חבר - אתר אינטרנט חברתי מותאם לאנשים בוגרים עם מוגבלות שכלית התפתחותית (2016)**

**** בשותפות קרן שלם**

נט.חבר הוא אתר אינטרנט חברתי מותאם לאנשים בוגרים עם מש"ה.

מטרת המיזם היא לתרום לשיפור איכות החיים על ידי הרחבת מעגלים חברתיים, פעילות פנאי מותאמת וערוצי מידע זמינים ונגישים. האתר מפותח על ידי עמותת אלון בית נועם בשיתוף המשתמשים בתמיכת משרד הכלכלה, קרן שלם והאגף לטיפול באדם עם מש"ה במשרד הרווחה והשירותים החברתיים.

4. **עקרונות לעיצוב סביבת האכילה לשם אכילה והאכלה מיטיביות (2020)**

**** בשותפות קרן שלם**

במסגרת מיזם "ארוחה היא לא רק אוכל" לקידום חווית האכילה וההאכלה בקרב אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית ומעניקי השירות, הועברה הדרכה לצוותי שלושה מרכזי יום על התאמת סביבת האכילה, וכוללה קווים מנחים להסתכלות ארגונומית, תאור האתגרים בתחומי הישיבה, התקשורת והאכילה וסקירת פתרונות מעולם אביזרי העזר והטכנולוגיה המסייעת.

המצגת נכתבה על ידי צוות מקצועות הבריאות של עמותת מילבת המתמחה בהתאמת עזרים לאנשים עם מוגבלות.



5.

תדריך – ארוחה זה לא רק אוכל – מיזם חדשני לקידום חווית האכילה באמצעות טכנולוגיה מסייעת ואביזרי עזר בקרב אנשים עם מש"ה ומעניקי השירות (2020)

**** בשותפות קרן שלם**

אכילה היא פעילות יומיומית בסיסית וקיומית, שאת כיסוריה לומד כל אדם בשלבים מוקדמים בהתפתחותו. זוהי פעילות שמתקשרת בהנאה ולעיתים מערבת תקשורת וזמן משותף עם הסובבים אותו. בקרב אוכלוסייה עם מש"ה אנו עשויים להיות עדים לקשיים בשלביה השונים של הארוחה. זאת בשל ליקויים במיומנויות החשיבתיות, התקשורתיות, החושיות, התחושתיות והמוטוריות, הנדרשות לביצוע והשלמת הפעילות באופן עצמאי, בטוח ומיטבי. מתוך ההבנה כי יש בכוחה של התאמת סביבת האכילה הפיזית והתקשורתית להעצים את השתתפותם ועצמאותם של מקבלי השירות בשלבי הארוחה, ובה בעת לתת מענה לקשיים מקצועיים ורגשיים של מעניקי השירות, נולד המיזם הניסיוני "ארוחה זה לא רק אוכל". מסמך זה נערך על מנת לתעד את המיזם שפותח על ידי קרן שלם, האגף לטיפול באדם עם מוגבלות שכלית, משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים ומילת-שיבא, ונערך בשנים 2018-2020. במסמך יתוארו שלבי המיזם, האתגרים והמסקנות, בתקווה לייצר מודל מקצועי שייושמו יוביל לחוויה חיובית ומעצימה בארוחה באמצעות התאמת סביבת האכילה, הן עבור מקבלי השירות והן עבור הצוותים ומהמטפלים המעניקים שירות לאנשים עם מוגבלות קוגניטיבית התפתחותית.

6.

מסמך – טכנולוגיות ואפליקציות בבריאות הנפש (2022)

סיגל ווקס, ישראל מעבר למגבלות, ג'וינט ישראל, 2022
טכנולוגיות ואפליקציות הינן כלי נוסף היכול לסייע לאנשים עם מגבלה נפשית במסע ההחלמה לאחר משבר נפשי. חלק מהטכנולוגיות והאפליקציות פותחו במיוחד לאנשים המתמודדים עם מגבלה נפשית אך רבות מהן נמצאות בשימוש רחב בקרב אוכלוסיות שונות. במסמך זה נציג טכנולוגיות ואפליקציות היכולות להועיל לאדם בהיבטים שונים בחיי היום יום, כגון: ניהול מחלה והחלמה, ויסות חושי, פנאי וחברה, בטיחות וביטחון, ניהול סדר יום ואורח חיים בריא. המסמך נכתב כחלק מתהליך פיתוח הידע שנעשה בתכנית "בתים חכמים".

7.

מחקר – אנשים מזדקנים עם מוגבלות שכלית התפתחותית בדור חוץ-ביתי: תיאור תהליך אימוץ של טכנולוגיית תקשורת דיגיטלית, כולל הבנת הצרכים והאתגרים, לשימור הקשר עם בני המשפחה (2023)

**** בשותפות קרן שלם**

ד"ר כרמית נעה שפיגלמן, ד"ר מיכל איזיקסון, אונ' חיפה, 2023
מחקר בשיטות קרן שלם ומשרד הרווחה והביטחון החברתי.

מטרת המחקר הנוכחי הייתה להבין ולתאר את תהליך האימוץ של טכנולוגיית תקשורת דיגיטלית, כולל חווית המשתמש, לשימור קשר בין אנשים מזדקנים עם מוגבלות שכלית המתגוררים במסגרות של דור חוץ-ביתי לבני משפחותיהם. ממצאי המחקר הראו כי השימוש בטכנולוגיה של תקשורת דיגיטלית תרם לקשר של אנשים מזדקנים עם מוגבלות שכלית, במיוחד אלה בתפקוד גבוה, עם בני משפחותיהם.



8. מוגבלות בעידן הבינה המלאכותית – אתגרים והזדמנויות בגישה החברתית. סדרת מפגשים מקוונים (2025)

****בשותפות קרן שלם**

קורס אקדמי ייחודי "מוגבלות בעידן הבינה המלאכותית- אתגרים והזדמנויות בגישה החברתית" המתקיים לראשונה בביה"ס לעבודה סוציאלית, של האוניברסיטה העברית, ובתמיכת קרן שלם.

חלק ממפגשי הקורס פתוחים כסדרת הרצאות לקהל הרחב.

נדמה כי מהפכת הבינה המלאכותית (AI) הולכת להשליך דרמטית על חיי כולנו, אך כיצד היא כבר משפיעה על אנשים עם מוגבלות? ומה הפוטנציאל המטיב ולצד זאת הפוגעני שלה?

במסגרת הסדרה, יבחנו סוגיות שונות הקשורות לטכנולוגיות מתקדמות וה-AI דרך הפריזמה של הגישה החברתית למוגבלות. יבחנו התרומה האפשרית של כלי הבינה המלאכותית בשחרור והעצמה של אנשים עם מוגבלות וכן אודות הסיכונים שטמונים בהם להעמקת סטיגמה, אפליה, דיכוי ואי-שוויון במהלך המפגשים, בהנחיית ד"ר נילי ברויאר וד"ר ענת גרינשטיין, יבחנו דוגמאות עכשוויות של יישומי AI ויועלו סוגיות אתיות, חברתיות ופוליטיות העולות מהתפתחות הטכנולוגיות הללו.

1. ערכת הדרכה - התמודדות עם מצבי לחץ ומשבר במסגרות לטיפול באנשים עם מש"ה (2010)

מטרתה להציג את הידע המקצועי שפותח בנושא, להגיש לצוותים מקצועיים מידע וכלים להתמודדות עם מצבי חירום ומשבר בעת טיפול באנשים עם מש"ה.

2. מצגת - מהי תסמונת רט (2011)

מהי תסמונת רט, מאפיינים קליניים, כיוונים טיפוליים

3. סרטון מחקר - הדרכת שותפי תקשורת של אנשים עם מוגבלויות שכליות וצרכים תקשורתיים מורכבים (2011)

**** בשותפות קרן שלם**

מחקרה של ד"ר טל לבל, אונ' חיפה, 2011. על מנת לאתר את תפיסות משתתפי תוכנית ההדרכה בהקשר לליווי תקשורת, ננקטה גישת מחקר איכותנית המאפשרת ללמוד על תופעות מורכבות דרך נקודת מבטם של הנחקרים. ממצאי המחקר ומסקנותיו, מלמדים אודות הצורך בחשיבה מחודשת לגבי הדרכתם של שותפי ומלווי התקשורת של אנשים עם צרכים תקשורתיים מורכבים.

4. התנהגות מאתגרת בקרב אנשים עם מש"ה מאמרו של דר' בני הוזמי, מתוך אסופת המאמרים "משילוב להשתלבות" (2011)

אנשים עם מוגבלות שכלית וביטויים התנהגותיים לא נורמטיביים הוגדרו במשך שנים רבות כ"רב-בעייתיים" או עם "הפרעת התנהגות". מטרת מאמר זה הינה להתחקות מנקודת מבט אמפתית אחר שורשיהם של ביטויים התנהגותיים לא שגרתיים בראייה רב-תחומית ולהציע דרכי התערבות. העקרון המנחה אותו טבע יאנוש קורצ'אק – אין ילד רע אלא ילד שרע לו – הינו מוטיב במאמר זה. הנחת היסוד היא כי התנהגות מאתגרת הינה "שפה" (גם אם לא מקובלת) באמצעותה מתריע האדם על חסר סובייקטיבי במענה לצרכיו הקיומיים. האתגר שבהתנהגות המאתגרת הינו לזהות את החסר ולנסות במידת האפשר לנסות להתאים לו מענה בדרכים ראויות.

5. סרטון מחקר - השפעת פעילות אתגרית על אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית בינונית וקשה ועל תפיסת הצוות את מסוגלותם של המשתתפים (2013)

**** בשותפות קרן שלם**

מחקרה של ד"ר דנה רוט וארגון "אתגרים", 2013. המחקר נועד לבחון את השפעת הפעילות האתגרית על אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית בינונית עד קשה וכן לבחון את השפעת ההשתתפות בפעילות האתגרית על עמדות הסגל כלפי המשתתפים.

6. מצגת - מהי תסמונת דאון (2013)

מצגת קצרה על תסמונת דאון: רקע היסטורי, שכיחות, תסמינים קוגניטיביים ופיזיים ועוד.

שיטות טיפול, מטפלים וצוות - המשך

7. מצגת - בנושא תסמונת ה-X השביר (2013)
מצגת קצרה על תסמונת ה-X השביר: איך נגרמת התסמונת, רקע היסטורי, מאפיינים שכיחים, קשיים המלווים את התסמונת ועוד.

8. ריכוז סרטוני ההרצאות שניתנו ביום עיון בנושא: אבחנה כפולה – היבטים פסיכיאטריים, רגשיים, התנהגותיים בקרב ילדים, מתבגרים ובוגרים עם מוגבלות שכלית התפתחותית (2014)
**** בשותפות קרן שלם**

יום העיון נערך ב- 01.05.14 בשיתוף בית איזי שפירא, מרכז שניידר לרפואת ילדים, ארגון הפסיכיאטרים בישראל ושותפים נוספים.
היום עסק בסוגיות הבאות: טיפולים מבוססי ראיות, התערבויות ותומכים ושימוש במדדי תוצאה להערכת שינוי בילדים ונוער עם נכויות התפתחותיות ואתגרי בריאות נפש, טיפול בבעיות התנהגות של אנשים עם אבחנה כפולה במסגרת אשפוזית, אבחנה כפולה מהי ודרכי ההתמודדות איתה בישראל, פסיכותרפיה לילדים ומבוגרים עם מוגבלות שכלית התפתחותית - הצורך, המאפיינים וההתאמות, הצלחות, אתגרים וחסמים בדרך לטיפול שוויוני.

9. מודל התערבות מיטבית - כלי עבודה אינטרנטי התומך בהתאמת ההתערבות ללקוח עם משה"ה (2014)
**** בשותפות קרן שלם**

כלי ייחודי וממוחשב המרכז את כל תהליכי עבודת העו"ס במחלקת הרווחה בבחירת התערבויות מתאימות בטיפול באוכלוסיית ילדים ובוגרים עם מוגבלות ומשפחותיהם.

10. שימושים טיפוליים עם מכשיר ה- iPad והטאבלטים
רשימת אפליקציות שונות לפי תחומים המומלצות לשימוש בעת עבודה עם אנשים עם מוגבלות שכלית (2014)
**** בשותפות קרן שלם**

במסגרת קורס "טכנולוגיות חכמות ככלי מסייע בעבודה עם אנשים עם מוגבלות שכלית" שנערך ע"י מכון מגיד במחוז צפון בריכוזה של חגית רובין, מומחית בטכנולוגיה מסייעת, נחשפו משתתפי הקורס לשימושים הטיפוליים האפשריים באמצעות מכשירי טאבלטים והאייפד. להלן מובאת רשימת אפליקציות שונות לפי תחומים המומלצות לשימוש בעת עבודה עם אנשים עם מוגבלות שכלית.

11. תקצירי הרצאות בנושא: הטמעת השימוש בטאבלטים בקרב ילדים עם מוגבלות (2014)

מכשיר הטאבלט מהווה חלון הזדמנויות מרתק ללמידה בעיקר בקרב ילדים. הוא מאפשר למטפלים הזדמנות ללמידה, תקשורת והרחבת תחומים של ידע ועניין בדרכים חדשות, מהנות אשר מגבירות את ההנעה והנאה כאחד. ב-06/02/14 נערך בבית איזי שפירא יום עיון אשר עסק בנושא.
הלן מובאת אסופת תקצירי ההרצאות מיום העיון.

שיטות טיפול, מטפלים וצוות - המשך

12. מצגת - היכרות עם עולם המוגבלות השכלית התפתחותית (2014)

מטרתה של המצגת הינה הכרות ראשונית עם עולם המוגבלים בשכלם, הגדרת האוכלוסייה וצרכיה היחודיים ומתן כלים בסיסיים בעבודה מולה.

13. אסופת מאמרים - עקרונות להתערבות בשעת משבר בעת טיפול באנשים עם

מש"ה (2014)

המסמך מציג את העקרונות המנחים בעת טיפול בשעת משבר או טראומה באנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית. ב. מסמך התייחסות לנושאים הבאים :
- עקרונות שיחה על מצב חירום
- דיבוב פסיכולוגי מובנה

14. מדריך לשילוב ילדים ונוער עם מוגבלות בתנועות הנוער (2015)

**** בשותפות קרן שלם**

המדריך משקף ידע וניסיון אשר נצברו לאורך השנים בתנועות ששילבו ילדים עם מוגבלויות טרום התוכנית לשילוב ומביא את התובנות של כלל התנועות שלא עסקו בכך בעבר באופן מסודר ועוסקות בכך היום במסגרת התוכנית. התוצאה הינה ידע מובנה ומעובה הכולל גם המלצות חדשות לפעולה. מיועד למדריכים בתנועות הנוער.

15. סרטון מחקר וסרטון הרצאה - סימולציות קבוצתיות ככלי לפיתוח קוד התנהגות

אתי בקרב מדריכים ומעסיקים בתעסוקה נתמכת: הדרכה ממוקדת לומד (2016)

A
E

**** בשותפות קרן שלם**

מחקרן של פרופ' אורלי שפירא לשצ'ינסקי ומירי בן עמרם, אונ' בר אילן, 2016.
ממצאי המחקר העלו כי תעסוקת אנשים בעלי מוגבלות שכלית התפתחותית בשוק החופשי מעלה דילמות אתיות מורכבות הן בקרב המעסיקים והן בקרב מדריכי תעסוקה נתמכת. משחק התפקידים באמצעות סימולציות בקרב המדריכים או צפייה בהם בקרב המעסיקים השפיעו על שיפור העמדות מסוג העצמה פסיכולוגית, מסוגלות עצמית והעסקת עובדים עם מש"ה יותר משאר סוגי ההתערבות: ניתוח תחקירים או מילוי שאלונים. השפעת הסימולציות ניכרה באופן מהותי בקבוצת המדריכים שהתנסו בסימולציות, כשהשפעה הדומיננטית המשיכה להשפיע אף לאחר ההתערבות. בעקבות המחקר הופקו ארבעה סרטוני הדרכה המציגים דילמות בתחומי התעסוקה הנתמכת.

16. סרטון - עולמה של מדריכה במסגרת תעסוקה לאנשים עם מוגבלות שכלית

התפתחותית (2017)

**** בשותפות קרן שלם**

סרטון המאפשר הצצה לעולמה של שרית אביה מיכאלי, מדריכה במרכז קש"ת חולון שהוא מרכז תעסוקה לאנשים עם מוגבלות שכלית בהפעלת אלווין ישראל.
הסרטון נוצר במסגרת פרוייקט הגמר "לומדת חלון לעולם המוגבלות השכלית" בפקולטה לטכנולוגיות למידה במכללה הטכנולוגית בחולון

שיטות טיפול, מטפלים וצוות - המשך

17. סרטון - חווית ההאכלה: קולם של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית (2016)

**** בשותפות קרן שלם**

מטרת סרטון ייחודי זה להשמיע חוויות, קולות ומחשבות של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית המואכלים על ידי אנשי הצוות במסגרות בקהילה.

18. סרטוני הדרכה - דילמות אתיות בתחום התעסוקה נתמכת (2016)

**** בשותפות קרן שלם**

במסגרת המחקר שערכו ד"ר אורלי שפירא-לשצ'ינסקי והדוקטורנטית מירי בן עמרם מאוניברסיטת בר אילן בנושא "סימולציות קבוצתיות ככלי לפיתוח קוד התנהגות אתי בקרב מדריכים ומעסיקים במסגרות תעסוקה נתמכת" עלו דילמות אתיות מגוונות שנתנו סביב ארבע צירים מרכזיים: (1) מדריך תעסוקה נתמכת מול הורו העובד המוגבל שכלית התפתחותית, (2) מדריך תעסוקה נתמכת מול העובד עם המוגבלות שכלית התפתחותית, (3) מדריך תעסוקה נתמכת מול מנהל העמותה בה הוא עובד, ו (4) מדריך תעסוקה נתמכת מול המעסיק בשוק החופשי. הדרכה בעזרת צפייה בסרטונים אלו מאפשרת למידה חוויתית בעלת השפעה לאורך זמן, תוך העשרת כישורי ההדרכה בקרב מדריכים ומעסיקים בתעסוקה נתמכת. סרטוני ההדרכה הבאים עשויים לסייע למדריכי תעסוקה נתמכת להתמודד עם האתגרים האתיים העולים סביב תעסוקה נתמכת תוך פיתוח כלי התנהגות אתיים, ובעתיד לפעול לקידום פיתוח קוד אתי למדריכי תעסוקה נתמכת.

19. מקבץ מצגות מיום האוריינטציה למקצועות הבריאות בתחום המוגבלות השכלית

ההתפתחותית (2016)

**** בשותפות קרן שלם**

המפגש יועד למרפאים בעיסוק, פיזיותרפיסטים, אחיות, וקלינאי תקשורת עובדים במסגרות היום של אנשים עם מ"ה בקהילה. להלן הנושאים: אטיולוגיה ותסמונות, תהליכי אבחון והוועדה, תוכניות קידום אישיות, מהי התנהגות מאתגרת ואת מי היא מאתגרת?, סדנא בנושא דילמות בעבודה עם אנשים מ"ה במסגרות היום.

20. התנהגות מאתגרת בקרב אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית – סיכום

מאמר (2017)

**** בשותפות קרן שלם**

התנהגות מאתגרת הינה נפוצה בקרב ילדים ומבוגרים עם מוגבלות שכלית התפתחותית, ולכן חשוב להבין את מקורה ואת דרכי ההתערבות האפשריים. המאמר מתאר מהי התנהגות מאתגרת וגורמים אפשריים התורמים. כמו כן, בהמשך המאמר מוצגות דרכי התערבות המושתתות על גישות טיפוליות שונות. סיכום זה בא לפשט את מאמרו של ד"ר בני הזמני מתוך אסופת המאמרים "משילוב להשתלבות" (2011) והוא גם תורגם לערבית.



שיטות טיפול, מטפלים וצוות - המשך

21. חווית האכילה והאכילה - חוברת הדרכה לעבודה עם אנשים עם מוגבלות (2017)

**** בשותפות קרן שלם**

מטרתו של תדריך זה הינה ליצור מדד נוסף, שונה לאכילה מיטבית. כזו שתעמיד את האדם במרכז ולה יהיו שותפים רבים. אכילה והאכלה אלה יביאו בחשבון את האלמנטים הנוספים הנכנסים לאכילה והאכלה ויצמצמו את הדיסוננס הנוצר בקרב המטפלים הישירים ש"מספקים" להתייחס רק לאלמנט הפיזי. אנו מקווים כי בעזרת תדריך זה יבואו לביטוי תחושות חיוביות בקרב מקבלי השרות והצוותים המטפלים.

22. לומדת חלון לעולם המוגבלות השכלית

לומדת אוריינטציה והיכרות ראשוניים עם עולם המוגבלות השכלית (2017)

**** בשותפות קרן שלם**

שיתוף פעולה בין המכללה הטכנולוגית בחולון, הפקולטה לטכנולוגיות למידה לבין קרן שלם והאגף לטיפול באדם עם מוגבלות שכלית במשרד הרווחה הניב לומדה אינטראקטיבית שמטרתה להקנות אוריינטציה ומידע ראשוני על תחום המוגבלות השכלית.

23. מקראת חלון לעולם המוגבלות השכלית - מקראה לעובדים חדשים בתחום

הטיפול באדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית (2017)

**** בשותפות קרן שלם**

מטרת מקראה זו להציג את הידע הבסיסי והראשוני להיכרות עם תחום המוגבלות השכלית בישראל. קהל היעד הינם מדריכים חדשים שרק החלו בתפקידם במסגרות הנותנות שירותים לאנשים עם מוגבלות שכלית בקהילה. המידע במקראה זה הינו בסיסי מאוד והוא נועד לסייע להתמצא בעולם המושגים בתחום, היכרות עם רמות המוגבלות השכלית השונות והסיבות להן, השירותים השונים שהמדינה נותנת וכן ערכים מובילים במתן שירותים וטיפול לאנשים עם מוגבלות שכלית. בכל פרק ישנם קישורים ללמידה נוספת והרחבת הידע בנושא הרלבנטי.

24. חוברת הדרכה - שימוש ביישום ממוחשב להדגמה ולמידה באמצעות תרחיש

ידיאו לצורך שיפור מיומנויות עבודה עבור אנשים עם מוגבלות שכלית-

התפתחותית (2019)

**** בשותפות קרן שלם**

אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית קלה עד בינונית מתקשים, לעיתים, להשתלב בעולם העבודה. פרויקט ייחודי זה כלל פיתוח סרטוני הדגמה ולמידה, בדיקת שמישותם ובחינת ההתערבות באמצעותם, לקידום מיומנויות חברתיות הנדרשות בעולם העבודה. כמו כן פותחה חוברת הדרכה לאנשי מקצועות הבריאות שמטרתה לסייע וללמד את השימוש בכלי זה ובסרטונים שפותחו.

שיטות טיפול, מטפלים וצוות - המשך

25. חוברת העשרה - מבוא להתנהגות מאתגרת בקרב אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית (2019) A E

****בוטותפות קרן שלם**

חוברת זו, מטרתה לתת רקע ראשוני לסוגיית ההתנהגות המאתגרת של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית. רכישת ידע ולמידה הינם חלק חשוב בתהליך ההתמקצעות של כל איש מקצוע ולכן חשוב כי להכיר את העקרונות הבסיסיים בהתנהגות מאתגרת שיאפשר למטפל/מדריך להפוך מקצועי יותר וכן לספק שירות מיטבי. החוברת תורגמה גם לערבית.

26. המדריך השלם להתנדבות של בני נוער עם מוגבלות (2019)

מדריך זה מכיל הנחיות, פעולות, הצעות ודגשים לארגונים ולאנשים פרטיים המעוניינים לשלב בני נוער עם מוגבלות בפעילויות הכוללות מעורבות חברתית והתנדבות משמעותית. הוא נועד הן לקוראים המעוניינים לרכוש ידע התחלתי בהתנדבות של בני נוער עם מוגבלות והן למומחים בתחום זה המעוניינים להרחיב את הידע שלהם בנושא זה.

27. מסמך הדרכה - ארגז הכלים של גישת התערבות מכילה (2019)

התערבות מכילה הינה גישה המשלבת בין הבנת המקור והתהליך של התפרצות התנהגות מאתגרת לבין הטיפול המיטבי בהתנהגות זו (בקרב אוכלוסיות עם צרכים מיוחדים). מטרת התערבות מכילה היא להפחית את המקרים של התנהגות מאתגרת, להעצים את הצוות המטפל וליצור אקלים של מוגנות והכלה עבור הצוות ומקבלי השירות גם יחד. השיטה כוללת טכניקות פיזיות המותאמות לצרכי מקבל השירות בעת מצוקה, תוך שמירה על כבוד, הגנה וכל יתר זכויותיו הבסיסיות של מקבל השירות.

28. מדריך - איך לדבר עם אדם עם אוטיזם (2019)

אנשים עם אוטיזם מאופיינים בשוני ובקשיים בתחומי מיומנויות חברתיות ותקשורת, לצד זה, ניתן לגלות בהם אנשים עם עולם פנימי עשיר ומיומנויות תפקודיות מגוונות. המדריך "איך לדבר עם אדם עם אוטיזם" מיועד לתת כלים ולסייע בתקשורת עם אנשים עם אוטיזם, תוך הבנת האתגרים איתם הם מתמודדים. המדריך מיועד לצוותים, מעסיקים, בני משפחה וכל אדם שמעוניין להכיר ולסייע. מטרתו של המדריך להרחיב הזדמנויות לתקשורת מאפשרת ומיטיבה.

29. מדריך - איך לסייע לאדם עם מוגבלות בראיה (2019)

המדריך נועד להרחיב הזדמנויות לתקשורת מאפשרת ומיטיבה ולתת כלים לסיוע, במידת הצורך, במפגש עם אדם המתמודד עם מוגבלות בראיה, באופן מכבד ובטוח המאפשר לאדם עם המוגבלות בראיה להישאר עצמאי ככל שניתן, תוך הבנת האתגרים עמם הוא מתמודד. המדריך מיועד לצוותים, מעסיקים, בני משפחה וכל אדם שמעוניין להכיר ולסייע.

30. מדריך - איך לדבר עם אנשים חירשים וכבדי שמיעה (2019)

המדריך שלפניכם מיועד לתת כלים ולסייע בתקשורת עם אנשים חרשים וכבדי שמיעה, תוך הבנת האתגרים איתם מתמודדים השותפים בסיטואציה התקשורתית. המדריך מיועד לאנשי מקצוע ולציבור הרחב, במטרה להרחיב הזדמנויות לתקשורת מאפשרת ויעילה.

31. מדריך – יצירת קשר עם אדם עם מוגבלות קוגניטיבית (2020)

מטרתה של חוברת זו להרחיב הדדמנויות לתקשורת מאפשרת ומיטיבה עם אנשים עם מוגבלות קוגניטיבית. המדריך מאגד את היעד שנצבר ומיועד לסייע בתקשורת עם אנשים עם מוגבלות זו תוך הבנת האתגרים.

32. דרכי נעם תדריך מתודי דידקטי להשתלבות חניכים בתנועות נוער על פי גישת

עיצוב אוניברסלי של הלמידה (UDL) (2020)

כלי זה נועד לסייע למדריכי ורכזי תנועות נוער בעבודתם עם חניכים עם וללא מוגבלות כאחד. זהו כלי מקצועי המסייע למדריכים ורכזים בנוע"ם ובתנועות נוער בכלל לתכנון פעילות בקבוצה בה שותפים חניכות וחניכים מגוונים, עם מוגבלות, ללא מוגבלות, עם צרכים מגוונים ועוד.

33. הכמיהה לנראות- נקודת המפגש של הפוטותרפיה עם חוות האחות במשפחות בהן

ילד עם מוגבלות (2020)

מחקרה של עינב ברגר, בהנחיית פרופ' ליאורה פינדלר, אונ' בר אילן, 2020 מוטיב הנראות מרכזי מאוד בתהליכי הצילום והטיפול ומתכתב באופן מעניין עם חוויות הנראות בקרב אחים במשפחות שבהן ילד עם מוגבלות. בעבודה סמינריונית זו מציגה הכותבת את עומק המשמעויות וההשלכות שיש לכמיהה לנראות ובוחנת את יעילות הפוטותרפיה בעבודה עם אחים לילדים עם מוגבלות.

34. סרטון הרצאה – שיטת המיכל - התמודדות עם התנהגות מאתגרת בימי הקורונה

בשיטת התערבות מכילה (2020)

תקופת הסגר בשל משבר הקורונה מזמנת אתגרים רבים לאנשים עם מש"ה ולמשפחותיהם, ביניהם התנהגות מאתגרת הגורמת לתחושת חוסר אונים. מתוך אמונה כי להורים ולאנשי הטיפול יכולת השפעה להקלה תחושות אלו, יזמה קרן שלם בשיתוף חברת "התערבות מכילה" הרצאות מקוונות בנושא "התמודדות עם התנהגות מאתגרת בימי הקורונה בשיטת התערבות מכילה".

35. סרטון הרצאה – יציאה מקו העימות- כלים נוספים להתמודדות עם התנהגות מאתגרת

בימי הקורונה בשיטת התערבות מכילה (2020)

תקופת הסגר בשל משבר הקורונה מזמנת אתגרים רבים לאנשים עם מש"ה ולמשפחותיהם, ביניהם התנהגות מאתגרת הגורמת לתחושת חוסר אונים. מתוך אמונה כי להורים ולאנשי הטיפול יכולת השפעה להקלה תחושות אלו, יזמה קרן שלם בשיתוף חברת "התערבות מכילה" הרצאות מקוונות בנושא "התמודדות עם התנהגות מאתגרת בימי הקורונה בשיטת התערבות מכילה".



36. קלפים בעבודה עצמית: לחיות בפנים – משפטים מחזקים לזמנים חסרי תקדים (2020)

אנחנו שרויים כיום במצב חסר תקדים של שינויים מצד אחד וקיפאון מצד שני. המצב הזה דורש מאיתנו להתגבר על חוסר הביטחון שלנו ולעבור לשגרה חדשה. כדי לעזור לכולנו להכניס למצב הזה קרן אור של היגיון ומשמעות פותחה ערכת הקלפים "לחיות בפנים" לחיזוק העמידות הנפשית.

37. עקרונות לעיצוב סביבת האכילה לשם אכילה והאכלה מיטיביות (2020)

****בשותפות קרן שלם**

במסגרת מיזם "ארוחה היא לא רק אוכל" לקידום חווית האכילה וההאכלה בקרב אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית ומעניקי השירות, הועברה הדרכה לצוותי שלושה מרכזי יום על התאמת סביבת האכילה, וכוללה קווים מנחים להסתכלות ארגונומית, תאור האתגרים בתחומי הישיבה, התקשורת והאכילה וסקירת פתרונות מעולם אביזרי העזר והטכנולוגיה המסייעת. המצגת נכתבה על ידי צוות מקצועות הבריאות של עמותת מילבת המתמחה בהתאמת עזרים לאנשים עם מוגבלות.

38. (ICF) המודל הפסיכו-סוציאלי ושירות מוכוון אדם (2020)

הפופולריות ההולכת וגוברת של המונח "תכנון מוכוון אדם" במדיניות הרווחה ברחבי העולם הנה ביטוי מובהק להכרה כי "לא הכול הנגשה" וכי לצד הדגשת תפקידי הסביבה והחברה בהקשר למוגבלות, יש לפתח תפיסות ושיטות התערבות שיכוונו אל רצון הפרט ואל האופן בו הוא תופס את צרכיו ואת המענים הנדרשים לו. תכנון מוכוון אדם מחזיר את מוקד השירותים החברתיים – אישיים אל הפרט – כעת, לא בהקשר של תפקוד ומוגבלות אלא בהקשר של מימוש רצון ובחירה. הקמת מינהל מוגבלויות לוותה באימוץ שתי מערכות המושגים שהוזכרו לעיל: האחת – שימוש מודל ככלי מרכזי להערכת תפקוד, לקביעת תכנית אישית ולבניית כלי מעקב אחר התקדמותה. השנייה – עיצוב מערך השירותים כולו כ"מוכוון אדם" דהיינו, ממוקד ברצון האדם ובבחירותיו ונותן מענה לצרכיו הייחודיים. מסמך זה יעסוק, בחלקו הראשון, בהבהרת שני המושגים. בחלקו השני נבחן דרכים ליישומם האינטגרטיבי.

המסמך נכתב על ידי נילי דניאל, מנהלת תחום תכניות אישיות ושיטות התערבות, אגף בכיר הערכה, הכרה ותכניות, מינהל מוגבלויות, משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים.

39. סרטון הדרכה לצוותי הפיקוח והאכיפה העירוניים בכל הנוגע להתנהלות עם אנשים עם מוגבלויות (2020)

שנת 2020 הייתה שנה קשה עבור החברה בכלל ועבור אנשים עם מוגבלות בפרט. מעבר לקושי בהתמודדות עם מגפת הקורונה נשמעות עדויות על מפגשים עם גורמי פיקוח ואכיפה במרחב הציבורי שתוצאותיהם קשות. בשיתוף של אנשים עם מוגבלות, תחום מוגבלויות במינהל השירותים החברתיים בתל אביב יפו, בשיתוף יחידות עירוניות נוספות תפעול ודוברות הרים את הכפפה והכין סרטון הדרכה לצוותי הפיקוח והאכיפה העירוניים בכל הנוגע להתנהלות עם אנשים עם מוגבלויות. הסרטון יושלח בהדרכת של עובדי יחידות התפעול העירוניות בעיר תל אביב-יפו.

40. תדריך – ארוחה זה לא רק אוכל – מיזם חדשני לקידום חווית האכילה באמצעות טכנולוגיה מסייעת ואבזרי עזר בקרב אנשים עם מש"ה ומעניקי השירות (2020)

** בשותפות קרן שלם

אכילה היא פעילות יומיומית בסיסית וקיומית, שאת כיסוריה לומד כל אדם בשלבים מוקדמים בהתפתחותו. זוהי פעילות שמתקשרת בהנאה ולעיתים מערבת תקשורת וזמן משותף עם הסובבים אותו. בקרב אוכלוסייה עם מש"ה אנו עשויים להיות עדים לקשיים בשלביה השונים של הארוחה. זאת בשל ליקויים במיומנויות החשיבתיות, התקשורתיות, החושיות, התחושתיות והמוטוריות, הנדרשות לביצוע והשלמת הפעילות באופן עצמאי, בטוח ומיטבי. מתוך ההבנה כי יש בכוחה של התאמת סביבת האכילה הפיזית והתקשורתית להעצים את השתתפותם ועצמאותם של מקבלי השירות בשלבי הארוחה, ובה בעת לתת מענה לקשיים מקצועיים ורגשיים של מעניקי השירות, נולד המיזם הניסיוני "ארוחה זה לא רק אוכל". מסמך זה נערך על מנת לתעד את המיזם שפותח על ידי קרן שלם, האגף לטיפול באדם עם מוגבלות שכלית, משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים ומילבת-שיבא, ונערך בשנים 2018-2020. במסמך יתוארו שלבי המיזם, האתגרים והמסקנות, בתקווה לייצר מודל מקצועי שיישמו יוביל לחוויה חיובית ומעצימה בארוחה באמצעות התאמת סביבת האכילה, הן עבור מקבלי השירות והן עבור הצוותים ומהמטפלים המעניקים שירות לאנשים עם מוגבלות קוגניטיבית התפתחותית.

41. סרטונים - מארז ההדרכה – תופעת אלימות המילולית ודרכי התמודדות (2022)

** בשותפות קרן שלם



אלימות המילולית המופנית כלפי אנשים עם מוגבלות שכלית הינה תופעה שאינה מדוברת רבות. אולם למרבה הצער, אנשים עם מוגבלות שכלית פוגשים אלימות מילולית בסיטואציות רבות בחיי היום יום שלהם ויש חשיבות רבה להתייחס לסוגיה זו, ללמד אותם ואת המלווים אותם (הורים, משפחות, אנשי מקצוע) כיצד לזהות אירוע שיש בו אלימות מילולית וכיצד להתמודד איתו. מארז ההדרכה מבוסס מחקר, ומטרתו ליישם את הממצאים שעלו משני מחקרים שנעשו בתחום, ולשמש כלי יישומי לאנשי המקצוע הנותנים שירותים לאנשים עם מש"ה.

42. כוחה של הקבוצה – עקרונות בהנחיית קבוצות של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית (2016)

**** בשותפות קרן שלם**

לתהליך הקבוצתי יתרונות רבים: המשתתפים לומדים שגם חבריהם לקבוצה חווים חוויות דומות ומתמודדים עם אתגרים דומים, הם חולקים רעיונות ועצות מניסיונם, וכל משתתף מקבל מספר התייחסויות לדבריו, מנקודות ראות שונות. בקבוצה המיועדת להנגשת נושא הזקנה, ברוב המקרים יש לחברי הקבוצה היכרות מוקדמת – ממערך הדיור או ממסגרת היום בה הם נמצאים. לכן לתהליך הקבוצתי יהיה ערך מוסף בחיזוק הקשרים החברתיים וביצירת קשרים חדשים. בנוסף, כל אחד מהמשתתפים משפר את מיומנויות השיח ולומד כיצד לבטא את עצמו – ברמה השפתית וברמה הרגשית. משתתפי הקבוצה יכולים ללמוד דברים חדשים על עצמם בכלל, ועל מקומם החברתי בפרט. לתחושת השייכות והלכידות יש חשיבות רבה בתהליך הקבוצתי. מסמך זה מציג עקרונות בהנחיית קבוצות בדגש על אנשים עם מוגבלות שכלית.

43. פיתוח ותיקוף שאלון Mosh-Eat לאיתור בעיות אכילה בקרב מבוגרים עם מגבלה שכלית התפתחותית (2021)

**** בשותפות קרן שלם**

עבודת התזה של וירג'יני סלאמה מארון בהנחייתה של פרופ' עינת גל, אונ' חיפה, 2021 מיזם משותף לאונ' חיפה, הקריה האקדמית אונ', קרן שלם ומערך שירותי הבריאות במשרד הרווחה. פיתוח שאלון שיהווה כלי אבחון לבעיות אכילה של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית.

44. בנייה תיקוף ושימוש בכלי סקר תפקודי חדש עבור בוגרים עם מוגבלות שכלית התפתחותית (2023)

**** בשותפות קרן שלם**

עבודת הדוקטורט של נופר בן דוד, בהנחיית פרופ' מאיר לוטן ופרופ' דניאל סנדר מורן, אונ' אריאל, 2023 במחקר הנוכחי נבנה כלי סקר חדש, תקף ומהימן לאיתור שינויים במצבם התפקודי של בוגרים עם מ"ה, על ידי מטפליהם הישירים, ובבדיקה ישימותו הקלינית במהלך תקופת הקורונה. הכלי החדש בעל ערכים פסיכומטריים גבוהים ומאפשר תוך חמש דקות, זיהוי רמת מוגבלות תפקודית עדכנית על ידי המטפל הישיר. שימוש קבוע בכלי החדש, מאפשר התייעלות עתידית בהקצאת המשאבים הטיפוליים הקיימים כיום.

45. מחקר - הפעלת מסך מגע בקרב אנשים עם מש"ה: הערכת מרכיבי מוטוריקה עדינה באמצעות היישום TATOO© (2024)

**בשותפות קרן שלם

ד"ר אלכסנדר דניאל סעד, אוניברסיטת חיפה, 2024

המחקר בחן את ההתאמה של יישום TATOO להערכת מיומנויות מוטוריות במסכי מגע בקרב 120 מבוגרים עם מוגבלות שכלית התפתחותית. הוא בדק את ממשק המשתמש של היישום ואת היתכנות השימוש בו. נמצא קשר מובהק בין רמת המוגבלות, הגיל והניסיון הטכנולוגי לבין ביצועי המשתתפים. היישום נמצא תקף ביחס למבחנים סטנדרטיים, ומספק מידע מדויק על יכולות מוטוריות רלוונטיות לשימוש במכשירים עם מסך מגע. הממצאים מדגישים את החשיבות של התאמת ממשקים לאנשים עם מש"ה, ואת תרומת TATOO בהנגשת טכנולוגיה, שיפור איכות חיים וקידום שילוב חברתי ותעסוקתי.

46. סביבת למידה מקוונת – מעבר לאתגר (2026)

**בשותפות קרן שלם

מרחב ידע ולמידה דיגיטלי, המרכז במקום אחד את כלל הפיתוחים, הכלים וסביבות הלמידה המקוונות שנוצרו במסגרת מיזמים שונים בתחום ההתנהגות המאתגרת. המרחב נועד להפוך היכרות עם מגוון תכנים מקצועיים ויישומיים, שפותחו לאורך השנים מתוך חיבור בין ידע מהשטח, מומחיות מקצועית וניסיון מצטבר בעבודה עם אנשים עם מוגבלויות.

המרחב מאפשר גישה נוחה ומרוכזת לידע עדכני, לכלים מעשיים, ללומדות, לסרטונים, למדריכים ולתוצרים נוספים, המיועדים לסייע לאנשי מקצוע, לתומכים מקצועיים, לבני משפחה ולגורמים נוספים המלווים אנשים עם מוגבלויות במסגרות ובקהילה.

המרחב מרכז מגוון סביבות למידה מקוונות, שכל אחת מהן מציגה מיזם, כלי או סביבת למידה שפותחו בתחום ההתנהגות המאתגרת.

מטרתו של מרחב הידע והלמידה היא להעמיק את ההבנה בתחום ההתנהגות המאתגרת, להרחיב את ארגון הכלים המקצועי, ולחזק את היכולת לזהות, למנוע ולהתמודד עם מצבים מורכבים באופן מקצועי, בטוח, רגיש ומבד.

1. סרטון - A Special Kind of Mum - BBC3 – אאא מיוחדת (2013)

איך נראים החיים אם את צעירה, מוגבלת ואמא?
סרט זה עוקב אחר סיפורן של שתי נשים הנאבקות להתגבר על האתגרים הפיזיים שלהן ועל הדעות הקדומות איתן הן מתמודדות מדי יום.
בגיל 25 טריש נחושה בדעתו להיות 'סופר-אם' כדי להוכיח לכולם כי הם טועים. היא נולדה עם מגבלה והיא מרותקת לכיסא גלגלים ואינה יכולה להשתמש בזרועותיה או ברגליים - כתוצאה מכך היא צריכה לבצע משימות יומיומיות בפה. מבחינתה זה אומר להכין ארוחת בוקר לילדיה, להלביש אותם ואפילו להחליף חיתול בפה. ואם חייה לא מאתגרים מספיק, היא עכשיו בהריון עם ילדה השלישי ומתכננת לידה ביתית על פי עצת הרופא.
מישל היא אימא חד הורית בת 26 שנולדה עם מגבלת ננסות וטורח האנרגטית בת השנתיים שלה צומחת במהירות. עליה ללמוד להתמודד עם היותה אמא למישהי שהיא כמעט באותו גודל ובקרוב תהיה גדולה ממנה.

2. סרטון מחקר - תפיסותיהם של אנשי מקצוע ושל בעלי עניין את נושאי נשים ערביות בעלות אינטליגנציה תקינה עם גברים בעלי מוגבלות שכלית התפתחותית (2015)

**** בשותפות קרן שלם**

מחקרה של אסמא אבו אלעולא, בהנחיית ד"ר רוני סטריאר, אונ' חיפה, 2015.
מחקר הדן בסוגיית הנישואין של בעלי אינטליגנציה תקינה לבעלי מוגבלות שכלית. ממחקר חלוצי שנערך בחברה הערבית- מוסלמית בישראל עולה שהמניע של נשים כאלה להינשא לבעלי מוגבלות שכלית התפתחותית קשור למעמדן הנחות כרווקות ערביות במשפחה ובחברה, ולנטיית החברה להפעיל עליהן לחצים משפחתיים, חברתיים ונפשיים להינשא.

3. סרטון מחקר - בעלי מוגבלות שכלית התפתחותית ערביים בשוק העבודה: עמדות, חסמים ומה שביניהם (2016)

**** בשותפות קרן שלם**

מחקרו של ד"ר ח'אלד אבו עסבה, מכללת אלקאסמי, 2016.
המחקר עוסק בבחינת עמדות האוכלוסייה הערבית בישראל (מעסיקים, עובדים והורים לבעלי מוגבלות שכלית התפתחותית) בכל הקשור לאפשרויות העסקתם של בעלי מוגבלות שכלית התפתחותית במגזר הפרטי. וזאת תוך כדי בחינת השפעת המאפיינים הסוציו-דמוגרפיים, הידע, הסטיגמה והדעות הקדומות והמגע עם קבוצה זו.

4. סרטון - NOT SPECIAL NEEDS לא צרכים מיוחדים (2017)

שאל את עצמך אילו "צרכים מיוחדים" יש לאדם עם תסמונת דאון?
סרטון המציג זווית חדשה על המושג "צרכים מיוחדים". הופק לרגל יום תסמונת דאון ה-21 בשנת 2017.

5. סרטון – הצד שני של הטיפול : מוגבלות, נורמליות ועריצות השיקום – עם נורמן קונץ (2017)

קטע מהריאיון : "המדרגות לא מובילות לשום מקום!" מחשבותיו של מסגור עצמי על שירותיהם של אנשי המקצוע ועל השפעתם על אנשים עם מוגבלויות – ראיון עם נורמן קונץ. נורמן קונץ הוא יועץ ומרצה מבוקש מאוד בטווח רחב של נושאים מתחום החינוך, המוגבלות והצדק החברתי. הוא נולד עם שיתוק מוחין, מגיל שלוש למד במסגרת חינוכית נפרדת לתלמידים עם מוגבלויות וכשהיה בן 13 עבר למסגרת רגילה. התואר הראשון שלו במדעי הרוח והתואר השני בטיפול משפחתי מוסיפים על מה שהוא לומד מניסיונו כל ימיו כאדם המתייג "מוגבל" שחי בצפון אמריקה. המסר שלו פרובוקטיבי לעתים ותובנותיו אינן ניתנות להכחשה.

6. עד כמה אתם מבינים את המשמעות של המילים שאתם משתמשים בהן? (2019)

עמותת אנוש הפיקה סדרת סרטונים קצרים לקראת חודש המודעות לבריאות הנפש שמטרתם להציף את נושא השימוש במילים שונות הקשורות לעולם בריאות הנפש ומשמעותן.

7. יש לכם שכן עם מוגבלות שכלית? אז מה? תתנהגו כרגיל? (2020)

צפו בסרטון שמציג בהומור את אופי המפגש בין שכנה לבין השכן החדש שלה שהינו אדם עם מוגבלות.

8. יש לנו צרכים מיוחדים ואנחנו נהנים לדפוק את המערכת (2020)

כשהבחור הנכה מלידה אומר להולך רגל שחצה באדום "אחי, זה לא שווה את זה". כשהבחור עם תסמונת טורט מנצל אותה כדי לקלל את הרס"ר בצבא. וכשחירש קורא שפתיים כדי להבין מה שהוא לא אמר. יש להם צרכים מיוחדים והם יודעים לצחוק על זה - ועל כל שאר העולם!

9. סרטון הדרכה לצוותי הפיקוח והאכיפה העירוניים בכל הנוגע להתנהלות עם אנשים עם מוגבלויות (2020)

שנת 2020 הייתה שנה קשה עבור החברה בכלל ועבור אנשים עם מוגבלות בפרט. מעבר לקושי בהתמודדות עם מגפת הקורונה נשמעות עדויות על מפגשים עם גורמי פיקוח ואכיפה במרחב הציבורי שתוצאותיהם קשות. בשיתוף של אנשים עם מוגבלות, תחום מוגבלויות במינהל השירותים החברתיים בתל אביב יפו, בשיתוף יחידות עירוניות נוספות תפעול ודוברות הרים את הכפפה והכין סרטון הדרכה לצוותי הפיקוח והאכיפה העירוניים בכל הנוגע להתנהלות עם אנשים עם מוגבלויות. הסרטון יושלב בהדרכות של עובדי יחידות התפעול העירוניות בעיר תל אביב-יפו.

10. סרטון – אנחנו לא מיוחדים (2021)

WeThe15

היא תנועת הספורט הגדולה ביותר לזכויות האדם הגדולה ביותר. התנועה שואפת לשנות את חייהם של 1.2 מיליארד אנשים עם מוגבלות בעולם המייצגים 15% מאוכלוסיית העולם. ומטרתה ליזום שינוי WeThe15 התנועה הושקה במשחקים הפראלימפיים בטוקיו 2020, במהלך העשור הבא על ידי איחוד הקואליציה הגדולה ביותר אי פעם של ארגונים בינלאומיים מעולם הספורט, זכויות האדם, המדיניות, התקשורת, העסקים, האמנויות והבידור. הסרטון הבא שם בקדמת הבמה את השימוש במונח "צרכים מיוחדים"

11. פתרון ידע דיגיטלי – תראו אותי! סביבת למידה מקוונת להגברת המודעות לטיפול

והיגינה אישית לאנשים עם מוגבלות קוגניטיבית (2024)

לומדת תראו אותי! הינה סביבת למידה מקוונת המיועדת לאנשים עם מוגבלות שכלית או מגבלה קוגניטיבית. זוהי סביבה אינטראקטיבית שמטרתה לארגן ידע בתחומי הטיפול וההיגינה ולהנגיש אותו באופן חווייתי. סביבת הלמידה מכילה פעילויות משחק אינטראקטיביות, הדורשות השתתפות פעילה והפעלת שיקול דעת על פי הנושא הנלמד. השימוש בסביבה יכול להיעשות על ידי מקבלי השירות באופן עצמאי או בליווי הצוותים במסגרות או בני משפחה.

1. סרטון אוכלים באהבה - על אוכל ואנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית (2011)

**** בשותפות קרן שלם**

סרטון קליל וקצבי המביא את הדעות, חשקים ותחושות הקשורים לאוכל ובישול של אנשים עם מוגבלות שכלית.

2. סרטון מחקר - השפעת פעילות אתגרית על אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית בינונית וקשה ועל תפיסת הצוות את מסוגלותם של המשתתפים (2013)

**** בשותפות קרן שלם**

מחקרה של ד"ר דנה רוט וארגון "אתגרים", 2013
המחקר נועד לבחון את השפעת הפעילות האתגרית על אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית בינונית עד קשה וכן לבחון את השפעת ההשתתפות בפעילות האתגרית על עמדות הסגל כלפי המשתתפים.

3. סרטון - מאחורי הקלעים של 'מבשלים תוכנית' (2013)

**** בשותפות קרן שלם**

סדרת תוכניות בישול עם ששה מהשפים המובילים בארץ המבשלים יחד עם אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית. הסדרה הופקה על ידי עמותת שק"ל וקרן שלם סייעה במימון הפקת הסדרה.

4. סרטוני מבשלים תוכנית - סדרת תוכניות בישול (2013)

**** בשותפות קרן שלם**

ששה מהשפים המובילים בארץ מבשלים יחד עם אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית.
בקישור ששת הפרקים שהופקו במסגרת מסלול יזמות של קרן שלם שמטרתו לעודד ולפתח יוזמות ייחודיות בקהילה.
חברה עמותת שק"ל עם מרכז התקשורת ויצו כגן וביחד הופקה סדרה של תוכניות בה מבשלים ביחד שפים ידועים עם אנשים עם משי"ה. התוכנית גם צולמה והופקה על ידי אנשים עם מגבלות שכליות ונפשיות.

5. סרטון - בגוף אנחנו מבינים : חדר ספורט מותאם לאנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית (פיגור שכלי) (2014)

**** בשותפות קרן שלם**

לאור הידע הקיים בנוגע לחשיבות פעילות גופנית מחד והעדר מוטיבציה לפעילות גופנית מאידך של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית, החליט הצוות המקצועי של אגודת עמי כי יש למצוא דרך לשלב פעילות גופנית בשגרת הפעילות הקבועה של 118 הדיירים במסגרת. לאור זאת, בשנת 2013 הוקם חדר פעילות גופנית במתחם המגורים של הדיירים.
התקציר מציג את תוכנית הפעילות ואת שלבי תהליך העבודה בחדר הכושר והוצג בקונגרס ווינגייט למדעי הספורט לשנת 2014 והסרטון ממחיש את התהליך.

פעילות גופנית, תזונה ואורח חיים בריא -

המשך

6. A
E

סרטון הרצאה - ללכת על המים: השפעות תכנית התערבות תנועתית במים על סיכון לנפילות ויכולות קוגניטיביות-מילוליות באוכלוסייה מזדקנת עם מוגבלות שכלית

התפתחותית (2017)

****בשותפות קרן שלם**

במחקר זה נבדקה ההשפעה של פעילות תנועתית מובנית במים על סיכון לנפילות ויכולות מילוליות-קוגניטיביות בקרב מזדקנים בעלי מש"ה. אוכלוסיית המחקר כללה 41 מזדקנים עם מש"ה קל-בינוני אשר השתתפו בהתערבות תנועתית מובנית במים או ביבשה. נמצא כי שתי שיטות ההתערבות מסייעות בצמצום הסיכון לנפילות, כשמשותפת קבוצת ההתערבות במים צמצמו את הסיכון לנפילות מהר יותר. כמו כן, שתי שיטות ההתערבות משפרות יכולת הבנה מילולית כשהתערבות במים יעילה יותר בהשפעה על יכולת זיכרון עבודה מילולי. עבודת המחקר הנוכחית מציעה דרך זמינה ושאינה פולשנית לשיפור דרכי ההתערבות לצמצום הסיכון לנפילות ושימור יכולות מילוליות-קוגניטיביות בקרב מזדקנים עם מש"ה.

7.

אתר – זוזו ביחד לחיים בריאים : פעילות ספורטיבית מונגשת לאנשים עם מוגבלות שכלית (2022)

****בשותפות קרן שלם**

זוזו הוא אתר שיש בו סרטונים של פעילות גופנית בשפה פשוטה. בכל סרטון פעילות פשוטה וקלה יחד עם אביזרים מיוחדים. הסרטונים הם בשפה פשוטה כדי שכל אחד יוכל לעשות את הפעילות בעצמו במסגרת או בבית. הסרטונים פותחו על ידי צוות מקצועי המומחה בתחום הפעילות ותנועה לאנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית.

8.

פיתוח ותיקוף שאלון Mosh-Eat לאיתור בעיות אכילה בקרב מבוגרים עם מגבלה שכלית התפתחותית (2021)

****בשותפות קרן שלם**

מיזם משותף לאוני' חיפה, הקריה האקדמית אונג, קרן שלם ומערך שירותי הבריאות במשרד הרווחה. פיתוח שאלון שיהווה כלי אבחון לבעיות אכילה של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית.



9.

סביבת למידה מקוונת- תראו אותי! סביבת למידה מקוונת להגברת המודעות לטיפול והגינה אישית לאנשים עם מגבלה קוגניטיבית (2023)

****בשותפות קרן שלם**

לומדת תראו אותי! הינה סביבת למידה מקוונת המיועדת לאנשים עם מוגבלות שכלית או מגבלה קוגניטיבית. זוהי סביבה אינטראקטיבית שמטרתה לארגן ידע בתחומי הטיפול וההגינה ולהנגיש אותו באופן חווייתי.

סביבת הלמידה מכילה פעילויות משחק אינטראקטיביות, הדורשות השתתפות פעילה והפעלת שיקול דעת על פי הנושא הנלמד. השימוש בסביבה יכול להיעשות על ידי מקבלי השירות באופן עצמאי או בליווי הצוותים במסגרות או בני משפחה.



1. תדריך - - מדיניות, סטנדרטים ונהלים (2009) תעסוקה נתמכת לאנשים עם מוגבלות שכלית

החוברת בנויה כתדריך וכוללת נהלים, תהליכי עבודה ומידע - הנחוצים לקידום תוכנית תעסוקה נתמכת לאנשים עם פיגור שכלי.
תכני החוברת מתבססים על לקחים ותובנות שנצברו תוך מעקב אחר ההתפתחות של תוכניות תעסוקה נתמכת בקהילה, אשר התגבשו בשנים האחרונות כחלק מהניסוי של האגף לטיפול באדם המפגר ותב"ת.

2. נייר עמדה - תכניות מעבר מבית הספר לעולם העבודה לבני נוער עם מוגבלויות (2012)

נייר עמדה זה מטרתו להציג סקירה אינטגרטיבית של מגוון תוכניות המעבר מבית הספר לעולם התעסוקה עבור בוגרי מסגרות החינוך עם מוגבלויות. הסקירה מבוססת על מחקרי הערכה בינלאומיים, ראיונות של אנשי מקצוע בתחום במדינת ישראל ועוד. המסמך גם מציע חלופות אפשריות לקידום תהליכי מעבר ממסגרות חינוך לתעסוקה תוך התייחסות לגורמי סיכון וגורמי הצלחה.

3. סרטון ארומה ואלווין ישראל - שותפים לדרך (2013)

על השותפות בין ארומה ישראל לאלווין ישראל בקידום והעסקת עובדים עם מוגבלויות מזה כעשרים שנה. טלי, הסכימה לקחת חלק בסרטון העוסק בנושא ומתעד את עבודתה באחד מסניפי ארומה.

4. סרטון - הכללה בתעסוקה (2014)

אקים ישראל יזמה את הפקת הסרטון לקידום יחס שוויוני ולקידום תעסוקת אנשים עם מוגבלות שכלית בשוק החופשי.

5. סרטון מחקר - פרקטיקות של שילוב תעסוקתי: עמותות, עסקים ועובדים בעלי מוגבלות שכלית-התפתחותית (2014)



****בשותפות קרן שלם**

מחקרם של ד"ר חגי כץ וד"ר עוזי ששון, אונ' בן גוריון, 2014
מטרת המחקר להשפיע על שילובם של בעלי מוגבלות שכלית-התפתחותית במסגרות עבודה מתאימות כדי לקדם את עצמאותם הכלכלית ואת צמיחתם האישית. המחקר מכוון להביא להבנה מעמיקה יותר של החלופות הארגוניות ושל דפוסי ההעסקה לשילוב בעלי מוגבלות שכלית-התפתחותית הקיימים בהן מחוץ למסגרות הממשלתיות בישראל ולהבנת התועלת היחסית שהן מציעות למשולבים בהן.

פריטים המתורגמים
גם לשפה הערבית



6. A

סרטון מחקר - סימולציות קבוצתיות ככלי לפיתוח קוד התנהגות אתי בקרב מדריכים ומעסיקים בתעסוקה נתמכת: הדרכה ממוקדת לומד (2016)

**** בשותפות קרן שלם**

מחקרן של פרופ' אורלי שפירא לשצ'ינסקי ומירי בן עמרם, אונ' בר אילן, 2016. ממציא המחקר העלו כי תעסוקת אנשים בעלי מוגבלות שכלית התפתחותית בשוק החופשי מעלה דילמות אתיות מורכבות הן בקרב המעסיקים והן בקרב מדריכי תעסוקה נתמכת. משחק התפקידים באמצעות סימולציות בקרב המדריכים או צפייה בהם בקרב המעסיקים השפיעו על שיפור העמדות מסוג העצמה פסיכולוגית, מסוגלות עצמית והעסקת עובדים עם מ"ה יותר משאר סוגי ההתערבות: ניתוח תחקירים או מילוי שאלונים. השפעת הסימולציות ניכרה באופן מהותי בקבוצת המדריכים שהתנסו בסימולציות, כשההשפעה הדומיננטית המשיכה להשפיע אף לאחר ההתערבות. המחקר העלה גישה מערכתית להתמודדות עם מבנה רב ממדי של דילמות אתיות וכללי התנהגות אתיים. הממצאים עשויים לסייע לפיתוח קוד אתי המוסכם על המדריכים והמעסיקים בתעסוקה הנתמכת. בעקבות המחקר הופקו [ארבעה סרטוני הדרכה](#) המציגים דילמות בתחומי התעסוקה הנתמכת

7. A

סרטון מחקר - בעלי מוגבלות שכלית התפתחותית ערביים בשוק העבודה: עמדות, חסמים ומה שביניהם (2016)

**** בשותפות קרן שלם**

מחקרן של ד"ר ח'אלד אבו עסבה, מכללת אלקאסמי, 2016. המחקר עוסק בבחינת עמדות האוכלוסייה הערבית בישראל (מעסיקים, עובדים והורים לבעלי מוגבלות שכלית התפתחותית) בכל הקשור לאפשרויות העסקתם של בעלי מוגבלות שכלית התפתחותית במגזר הפרטי. וזאת תוך כדי בחינת השפעת המאפיינים הסוציו-דמוגרפיים, הידע, הסטיגמה והדעות הקדומות והמגע עם קבוצה זו.

8. A

סרטון הסברה - העסקת אנשים עם מוגבלות שכלית (2016)

**** בשותפות קרן שלם**

אחת התכניות המרכזיות ברצף התעסוקה לאדם עם מוגבלות שכלית על פי מדיניות האגף לטיפול באדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית במשרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים, הינה "התעסוקה הנתמכת" שמטרתה לתמוך בשילוב אנשים עם מוגבלות שכלית בעבודה בשוק החופשי הליווי והתמיכה ניתנת למעסיק ולמועסק על ידי רכז תעסוקה נתמכת. קרן שלם – הקרן לפיתוח שירותים לאנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית ברשויות המקומיות של מרכז השלטון המקומי בשיתוף עם השרות בקהילה – האגף לטיפול באדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית במשרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים תברו יחד כדי להפיק סרטון הסברה בנושא זה. מטרת הסרטון לשמש ככלי אפקטיבי בידי רכזי התעסוקה הנתמכת לעידוד מעסיקים פוטנציאליים במגוון תחומים (אירוח, מסעדות, תעשייה וכו') לשלב במקומות העבודה אנשים עם מוגבלות שכלית בתפקידים שונים, להציג סיפור אישי מוצלח ולחשוף מגוון של סיפורי הצלחה בקרב מעסיקים שונים ממגזרים ועדות שונות. הסרטון צולם במספר עסקים ברחבי הארץ.



9. סרטוני הדרכה - דילמות אתיות בתחום התעסוקה נתמכת (2016)



**** בשותפות קרן שלם**

במסגרת המחקר שערכו ד"ר אורלי שפירא-לשצ'נסקי והדוקטורנטית מירי בן עמרם מאוניברסיטת בר אילן בנושא "סימולציות קבוצתיות ככלי לפיתוח קוד התנהגות אתי בקרב מדריכים ומעסיקים במסגרות תעסוקה נתמכת" עלו דילמות אתיות מגוונות שנוגעות סביב ארבע צירים מרכזיים: (1) מדריך תעסוקה נתמכת מול הורי העובד המוגבל שכלית התפתחותית, (2) מדריך תעסוקה נתמכת מול העובד עם המוגבלות שכלית התפתחותית, (3) מדריך תעסוקה נתמכת מול מנהל העמותה בה הוא עובד, ו (4) מדריך תעסוקה נתמכת מול המעסיק בשוק החופשי. הדרכה בעזרת צפייה בסרטונים אלו מאפשרת למידה חוויתית בעלת השפעה לאורך זמן, תוך העשרת כישורי ההדרכה בקרב מדריכים ומעסיקים בתעסוקה נתמכת. סרטוני ההדרכה הבאים עשויים לסייע למדריכי תעסוקה נתמכת להתמודד עם האתגרים האתיים העולים סביב תעסוקה נתמכת תוך פיתוח כללי התנהגות אתיים, ובעתיד לפעול לקידום פיתוח קוד אתי למדריכי תעסוקה נתמכת.

10. סרטון - שווים בין שווים: שילוב אנשים עם מוגבלויות בשוק העבודה (2016)

**** בשותפות קרן שלם**

בישראל 2016 כל אזרח חמישי הוא בעל מוגבלות פיזית, נפשית או שכלית. סרטון העוסק בסוגיית העסקת אנשים עם מוגבלויות בשוק החופשי ומציג את סיפורם של מספר אנשים עם מוגבלות המועסקים בארגונים שונים וכן ראיונות עם ראשי רשויות ונציגי רשויות המשרות אנשים עם מוגבלויות כחלק מכוח האדם העובד בן. הסרטון הוכן לקראת ועידת מרכז השלטון המקומי שנערכה בינואר 2016 בחיפה.

11. גיליון כתב עת - תעסוקת אנשים עם מוגבלות – מחקר, מדיניות ומעשה (2017)

כתב העת ביטחון סוציאלי, ביטוח לאומי, 2017
גיליון מיוחד בנושא תעסוקת אנשים עם מוגבלות בשפה העברית. המאמרים הכלולים בגיליון מיוחד מקיף ומגוון זה עוסקים בהזדמנויות ובאתגרים הרבים בתעסוקת אנשים עם מוגבלות. התמונה המשתקפת מהמאמרים בגיליון זה מראה כי מירב המאמצים לשילוב אנשים עם מוגבלות בעולם העבודה עדיין מתמקדים בצדו האחד של המטבע - אנשים עם מוגבלות. הצדו השני, נמצא עולם העבודה - המעסיקים ומקומות העבודה שלא זכו לייצוג משמעותי בגיליון זה.

12. סרטון - עולמה של מדריכה במסגרת תעסוקה לאנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית (2017)

**** בשותפות קרן שלם**

סרטון המאפשר הצצה לעולמה של שרית אביה מיכאלי, מדריכה במרכז קש"ת חולון שהוא מרכז תעסוקה לאנשים עם מוגבלות שכלית בהפעלת אלון ישראלי. הסרטון נוצר במסגרת פרויקט הגמר "לומדת חלון לעולם המוגבלות השכלית" בפקולטה לטכנולוגיות למידה במכללה הטכנולוגית בחולון.

13. מאמר- "בזכות ולא בחסד" : התפתחות קריירה לאנשים עם מש"ה בתעסוקה בשוק העבודה התחרותי (2019)

מרגלית פילר, ד"ר מיכל פוקס-וילף, כתב העת "שיקום" ביטאון עמותת חומש, 2019
במאמר זה נתייחס למודלים ולמגמות פורצות דרך בנוגע להעסקתם של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית בעבודה בקהילה. כמו כן נתייחס לשינויים שחלו בתפיסות, בגישות ובמודלים שליוו אותנו בעבודתנו ונרחיב על הטמעת מודל אוריינטציה עתיד שהיווה בסיס לפיתוח מסלול קריירה אישי רב שלבי לאדם עם מוגבלות שכלית. כמו כן, נתייחס במאמר ליצירת תכניות התערבות מעבריות לתלמידים, כבסיס לבניית הזהות התעסוקתית ותחושת מסוגלות עצמית תעסוקתית. נדגיש גם את מקומה של האחריות החברתית ביצירת שוויון זכויות והזדמנויות בתעסוקה, באמצעות יצירת הנגשות והתאמות, כגון קידום חקיקה ופישוט חוקי עבודה.

14. סרטון – גם לנו מגיעה הזדמנות שווה בעבודה (2021)

אורי בחור צעיר שמתמודד עם מוגבלות מוטורית. אורי עורך וידאו ובונה אתרי אינטרנט במקצועו. אורי מגיע לראיונות עבודה אך לא מתקבל לעבודה. צפו באחד הראיונות שאורי עבר. האם אתם הייתם מקבלים אותו לעבודה? מתוך סדרת סרטונים שהופקו על ידי משתתפי מע"ן – מועדון עירוני נגיש אשדוד.

15. אתר - וי-ג'וב : כלי וידאו מודלינג לשיפור מיומנויות הנדרשות בתעסוקה לאנשים עם מוגבלות קוגניטיבית ואנשי מקצוע (2021)

****בשותפות קרן שלם**

מיזם וי ג'וב מנגיש את הידאו מודלינג לצוותים המטפלים באנשים עם מוגבלויות בתעסוקה, במסגרת המיזם הוקם אתר אינטרנט המאגד סרטוני התערבות במצגות או לצפייה אונליין, תדריכים לשימוש נכון בסרטונים, חוברת מורחבת עם תקציר המחקר- עבור מרפאים בעיסוק ורכזים, טפסים ועוד. כמו כן, צוות ההיגוי מעביר לאורך השנה סדנאות מקוונות ופרונטאליות לקהילי יעד שונים.
מטרת המיזם להנגיש כלי טיפולי מבוסס ראיות, למטרות שימור ושיפור התנהגויות חברתיות בסביבות עבודה של אנשים עם מוגבלויות, ובפרט לאנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית.

16. אתר – שבילים להשתלבות בעבודה – תכניות לצעירים במצבי סיכון (2022)

ד"ר יונת יבזורי וד"ר נעמי שריואר, אוניברסיטת חיפה, 2022
האתר נועד לשימוש אנשי מקצוע, צעירים, הורים, מעסיקים ומתעניינים בתחום הכנה למעבר לחיי עבודה לצעירים במגוון מצבי תפקוד. החומרים המוצגים באתר הם פרי יצירה, מחקר ועשייה, של קבוצת חוקרות, ברובן מהחוג לריפוי בעיסוק באוני' חיפה. האתר מייצג את השילוב בין השדה למחקר ולאקדמיה.



1. סרטון - תפתח חלון (2012)

**** בשותפות קרן שלם**

תערוכת 'זה במרכז', שהתקיימה במהלך אוקטובר 2010, מרכזת לראשונה מגוון מסגרות ומבנים שבבנייתם היתה קרן שלם מעורבת לאורך כל שנות פעילותה. המבנים מהווים מסגרות שבהן מבנים אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית – בני כל הגילים ובכל רחבי הארץ – לצורך תעסוקה, טיפול, פנאי ומגורים. הסרט הקצר 'תפתח חלון', שנעשה עבור מושב קרן שלם בכנס המוצג בכנס עמותת חומ"ש בשנת 2012, צולם במסגרות השונות והוא פותח חלון לחייהם, לרצונותיהם והנאותיהם של החיים בתוכן.

2. סרטון - מבטים - מבט לחייהן של בוגרות המתגוררות במערך הדיוור של עלי שיח (2013)

סרט מציג סיטואציות מחיי היום יום של בנות בוגרות המתגוררות במערך הדיוור של עלי שיח. בצורה נוגעת ללב, הבנות מביאות את נקודת מבטן האיטית על התמודדויות שונות עם החברה ועם הפרט. הסרט בביכובן של בנות המתגוררות בדירה של מערך הדיוור "בעלי שיח".

3. סרטון מחקר - הגברת מעורבות משפחתית באוכלוסיית אנשים עם מוגבלות שכלית במעונות פנימייה בחברה הערבית בישראל (2013)



**** בשותפות קרן שלם**

מחקרו של כרים נאסר, בהנחייתו של ד"ר דליה זק"ש, ד"ר עמליה סער, אונ' חיפה, 2013. מטרת המחקר הן לזהות את המשמעותות ואת הגורמים אשר מעצבים את תופעת ההשמה המעונית של אנשים עם מוגבלות שכלית בחברה הערבית בישראל. ולפתח, ליישם ולהעריך מודל תיאורטי ויישומי, בעל רלוונטיות תרבותית, המכוון להגברת מעורבות משפחתית במעונות בקרב אוכלוסייה זו.

4. סרטון - North Dakota I am a person | אני אדם – צפון דקוטה (2016)



**** בשותפות קרן שלם**

בשנת 1982 הושפע ברוס ואן סיקלה חוקק סדרת חוקים ששנתה את הדרך שבה דקוטה הצפונית מתייחסת ומטפלת באזרחיה בעלי המוגבלות השכלית. אלפי ילדים ומבוגרים עזבו את המעונות הצפופים והחלו להשתלב בקהילות בכל רחבי המדינה. שלושים שנה לאחר מכן, רשות השידור הציבורית Prairie Public בדקוטה הצפונית, יצאה לחקור את ההקשר ההיסטורי את ההשלכות ותוצאות הרפורמה. הסרט am a person ומשוחח עם האנשים שהושפעו באופן המשמעותי ביותר על ידי השינוי, הוא חוקר מה אפשרי כאשר אנשים עם מש"ה מקבלים את כל הנדרש להם כדי לחיות חיים ומאושרים בקהילה ומה קורה כאשר נבנית בהדרגתיות המודעות על תרומתם לקהילה וכיצד גם הם חלק מההון החברתי. הסרט תורגם לעברית ע"י קרן שלם.



5. סרטון – גם לנו מגיע בית לגור בו (2021)

נדיר בחור עצמאי, רציני עם עבודה מסודרת, מתנייד בכסא גלגלים. כל מה שנדיר רוצה זה לשכור דירה נגישה, שבה יוכל להיכנס למקלחת, לעבור את המשקוף של חדר השינה ולהיכנס לבניין המגורים. האם גם לו מגיעה הזדמנות שווה להשכיר דירה? מתוך סדרת סרטונים שהופקו על ידי משתתפי מע"ן – מועדון עירוני נגיש אשדוד.



1. תוכניות חדשניות לטיפול בזקנים המוגבלים בתפקודם - סקירה ספרות (2011)

מרתוני של ד"ח זה הן:

- א. לסקור את הגישות הקיימות כיום במדינות שונות סביב סוגיות מרכזיות של אספקת שירותים לזקנים המוגבלים בתפקודם. בין היתר, תתייחס הסקירה לסוגיות כמו הפיצול/שילוב בין שירותים, שירותים בעין לעומת שירותים בבסך, ותפיסות הנוגעות להזדקנות מוצלחת וקידום העצמאות התפקודית של הזקן.
- ב. לסקור מודלים שונים של סוגי שירותים ושיטות להספקת שירותים אלה לאוכלוסיות יעד שמה דגש על הטיפול (consumer-centered/directed) שונות. גישת ההתמקדות בלקוח האינדיבידואלי "התפור" למידותיהם הספציפיות של המטופל והמטפל כאחד. מכאן התפתחו גם המושגים של ניהול טיפול, תכניות טיפול אינדיבידואליות, או חבילות טיפול אישיות, המבטאים גמישות והענות לצרכים האישיים של הלקוח וזאת במקום חבילות שירותים אחידות וסטנדרטיות הניתנות כיום במסגרת החוק.

2. מצגת - שינויים בזקנה באוכלוסייה עם מוגבלות קוגניטיבית וזרכי התערבות מותאמים (2012)

המסמך מציג התייחסות להגדרת הזקנה, לשינויים במישורים השונים החלים בקרב אוכלוסיית אנשים עם מוגבלות שכלית מזדקנים, אתגרים בהקשר זה, מחקרים והמלצות.

3. סרטון מחקר - מעגל החיים וההזדקנות בקרב אנשים עם תסמונת דאון והוריהם (2015)

**** בשותפות קרן שלם**

מחקרם של ד"ר אריאל טננבאום, פרופ' יעקב בכנר ופרופ' זאב מיינר, האוני' העברית, 2015. עלייה בתוחלת החיים של אנשים עם תסמונת דאון מעלה התמודדויות מגוונות עבורם ועובר משפחתם. במחקר הנוכחי עמדנו על תפיסת תהליך ההתבגרות והזקנה, השפעותיו ומשמעותיותו, בקרב אנשים עם תסמונת דאון והוריהם. המחקר בחן את מידת ההתמודדות וההבנה של תפיסת ההזדקנות בקרב האנשים עם התסמונת בעצמם, והוריהם המתמודדים עם זקנתם במקביל להתבגרות ילדם.

4. סרטון מחקר - המשמעות שמעניקים בני משפחה לחוויות החיים וההזדקנות עם בן משפחה בוגר עם מוגבלות אינטלקטואלית (2017)

**** בשותפות קרן שלם**

מחקרן של דר' טובה בנד-וינטרשטיין, ד"ר טל ארטן-ברמן, ד"ר הילה אבילי, אונ' חיפה, 2017. מטרת המחקר: לתאר ולנתח את חוויות ההזדקנות של בני משפחה עם בן משפחה בוגר עם מגבלה שכלית התפתחותית (משה), והמשמעות שהם מעניקים לחוויה זו מפרספקטיבת מהלך החיים.

5. להזדקן עם מוגבלות שכלית (2016)

מטרות המסמך:

- לבחון האם קיימים מאפיינים ייחודיים של תהליכי הזדקנות (בריאותיים, תפקודיים, פסיכו-סוציאליים) בקרב אנשים מזדקנים עם מוגבלויות.
- לבחון האם יש לאנשים מזדקנים עם מוגבלות צרכין מיוחדים השונים מאלה שיש לזקנים שעם הזדקנותם נהפכו למוגבלים בתפקודם
- לבחון אם קיימים הבדלים בין סוגי המוגבלות (מוגבלות פיזית, קוגניטיבית, סנסורית וכו') באשר למאפיינים של תהליכי הזדקנותם ולצורכיהם.
- לתאר את השירותים הקהילתיים הקיימים בעולם עבור אנשים מזדקנים עם מוגבלות

6. סדרת סרטוני מעגלי החיים - גיל הזהב בעיניים שלנו (2017)



****בשותפות קרן שלם**

השיפור המתמיד באיכות החיים של האדם עם מוגבלות שכלית הביא אתו עלייה בתוחלת החיים. אנו עדים ליותר ויותר אנשים עם מוגבלות שכלית החיים זמן רב יותר ולמעשה תופעת ההזדקנות הופכת להיות חלק גם ממעגל חייהם. על מנת להרחיב את הידע בדבר השאלה מה אנשים עם מוגבלות שכלית חושבים או יודעים על זקנה פותחה סדרת סרטונים המבוססת על מחקרה של נירי דוד במסגרת לימודי תואר שני באוניברסיטת חיפה שעסק בשאלת חווית הזקנה של נשים עם מוגבלות שכלית. המחקר נעשה בסיועה של קרן שלם. הסרטונים מונגשים לאנשים עם מוגבלות שכלית. כדי להפיק את המירב מהצפייה בסרטונים ומהתהליך כולו, נכתב תדריך לצפייה בהם הכולל מידע על הסרטונים, כלים בהנחיית קבוצה וכן רעיונות והצעות להפעלות בעקבות הצפייה בסרטונים.

7. תקציר סקירת ספרות - זקנה מיוחדת - אנשים מזדקנים עם מוגבלות שכלית התפתחותית (2017)

המאמר מתייחס למס' נושאים:

- א. נתונים דמוגרפיים של אנשים מזדקנים עם מש"ה.
- ב. תיאוריות המציגות היבטים של אופטימיות וצמיחה בקרב אנשים מזדקנים: הראשונה הינה השלב השמיני בתיאוריית מעגל החיים של אריקסון, השנייה הפסיכולוגיה של טווח החיים על פי בלטס.
- ג. ממדים בתהליך ההזדקנות והאינטראקציה ביניהם בהקשר של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית: הממד הביולוגי, הממד הרגשי, ממד החברתי.
- ד. מודלים יישומיים לזקנה מוצלחת
- ה. מדיניות משרד הרווחה בתחום הזקנה של אנשים עם מוגבלות שכלית
- ו. הצעות יישומיות לתכניות מותאמות

8. **סרטון הרצאה - ללכת על המים: השפעות תכנית התערבות תנועתית במים על סיכון לפילות ויכולות קוגניטיביות-מילוליות באוכלוסייה מזדקנת עם מוגבלות**

שכלית התפתחותית (2017)

****בשותפות קרן שלם**

במחקר זה נבדקה ההשפעה של פעילות תנועתית מובנית במים על סיכון לפילות ויכולות מילוליות-קוגניטיביות בקרב מזדקנים בעלי מש"ה. אוכלוסיית המחקר כללה 41 מזדקנים עם מש"ה קל-בינוני אשר השתתפו בהתערבות תנועתית מובנית במים או בבישה. נמצא כי שתי שיטות ההתערבות מסייעות בצימצום הסיכון לפילות, כששיטת פי קבוצת ההתערבות במים צימצמו את הסיכון לפילות מהר יותר. כמו כן, שתי שיטות ההתערבות משפרות יכולת הבנה מילולית כשהתערבות במים יעילה יותר בהשפעה על יכולת זיכרון עבודה מילולי. עבודת המחקר הנוכחית מציעה דרך זמינה ושאינה פולשנית לשיפור דרכי ההתערבות לצמצום הסיכון לפילות ושימור יכולות מילוליות-קוגניטיביות בקרב מזדקנים עם מש"ה.

9. **כלי הערכה ודרכי טיפול באנשים מזדקנים עם מוגבלות שכלית התפתחותית או עם תפקוד שכלי גבולי (2018)**

סקירה זו מבקשת לעסוק במעמדם של מזדקנים וזקנים עם מוגבלות שכלית התפתחותית (מש"ה), לבחון את מאפייניהם הבריאותיים, הרגשיים, החברתיים והקוגניטיביים, לאתר את דרכי ההערכה, המדידה והאבחון של אוכלוסייה זו ולדון בצרכיה השונים. מטרתה היא ליצור מסד מבוסס-ראיות לאיתור אוכלוסייה זו ולבחון דרכי תמיכה וטיפול מגוונות, הנותנות מענה לצרכים ולמאפיינים המיוחדים שלה.

10. **מאמר - אנשים מזדקנים עם מוגבלות שכלית התפתחותית בעידן שירות מכוון אדם ד"ר דליה ניסים בכתב העת "שיקום" ביטאון עמותת חומש (2019).**

"העלייה בתוחלת החיים ובמודעות לצרכיהם השונים של מזדקנים עם מוגבלות שכלית, יצרה מציאות חדשה שכללה עלייה בכמות המחקרים בתחום, כתיבת מדיניות מותאמת על ידי האגף לטיפול באדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית במשרד הרווחה והשירותים החברתיים ובניית תכניות ושירותים מותאמים וייעודיים לאוכלוסייה. במקביל, אנו נחשפים בהדרגה לתפיסת העולם המקדמת שירות מכוון אדם וכן לשינויים שתפיסה זו מחוללת בעולם ובארץ. רצינו לבחון איך גישה זו יכולה למצוא ביטוי משמעותי גם בהתייחסות לאנשים מזדקנים עם מוגבלות שכלית. במאמר זה נתייחס לגישת שירות מכוון אדם ונציע דרכים יישומיות להטמעה מותאמת של הגישה בעבודה עם אנשים מזדקנים עם מוגבלות שכלית התפתחותית."

11. הזדקנות ומוגבלות שכלית התפתחותית: פיתוח והערכת תוכנית להנגשת הזיקנה וההזדקנות עבור מקבלי השירות, המשפחות וצוות המסגרת (2020)

****בשותפות קרן שלם**

התוכנית בנויה על עקרונות התפיסה הדוגלת ב'שירות מכון אדם', המתבססת על ההנחה, כי לכל אדם יש יכולת לעצב את חייו אם יינתנו לו ההזדמנות והתמיכה המתאימה, וכי האדם יכול לקבוע ולנתב את חייו על סמך עוצמותיו, יכולותיו, רשתות התמיכה שלו והעדפותיו. לצורך כך, על האדם להכיר את עצמו ואת רצונותיו ולהשמיע את קולו. כמו כן היא עוסקת בפיתוח מודעות למאפיינים הייחודיים של תהליכי ההזדקנות של אנשים עם מש"ה בקרב מקבלי שירות, בני משפחה וחברי צוות; בפיתוח כלים להתמודדות עם תכנון העתיד ובהתמודדות רגשית עם השינויים והאובדנים בזיקנה. בהתאם לכך, התוכנית מאפשרת לאנשים עם מש"ה להכיר יותר את עצמם, לפתח תפיסה עצמית חיובית, להגדיל את המיומנויות לפיתוח קשרים חברתיים, להשמיע את קולם ולהחליט עבור עצמם. במהלך התוכנית נבנה עם המשתתפים כלי להצגת תוכנית חיים אישית, המשקפת ומבטאת את הדברים המשמעותיים עבור כל אחד ואחד ומהווה בסיס להמשך תכנון העתיד. המשמעות היא, שאנשים עם מוגבלות הופכים לשותפים פעילים בעיצוב חייהם ומקבלים במה להשמיע את קולם.

12. הזדקנות של אנשים עם מוגבלות – סקירת ספרות (2020)

ג'וינט ישראל ("ישראל מעבר למגבלות" ו"אשל") יצאו במהלך משותף שמטרתו קביעת אסטרטגיה משותפת, כיווני פעולה ויעדים ברורים לטיפול באתגרים הייחודיים להזדקנות עם מוגבלות. למהלך שותפים נציגי ממשלה (משרד רה"מ, אוצר, רווחה, בריאות, ביטוח לאומי ועוד), חברה אזרחית, נציגי אקדמיה, שלטון מקומי וכמובן אנשים עם מוגבלות. הליך שזכה מחייב בניית בסיס של נתונים ומידע לצורך יצירת מצע משותף לדיון וקבלת החלטות מושכלת, על אחת כמה וכמה בתחום של מזדקנים עם מוגבלות, שהמחקר בו בחיתוליו והנתונים לגביו דלים, בפרט בישראל. סקירה זו, כמו גם תהליך החשיבה אותה היא נועדה לשרת, מבקש להתמודד עם הסוגיה של "אנשים עם מוגבלות שמזדקנים" והיא זו שתעמוד במוקד הסקירה.

13. מחקר – אנשים מזדקנים עם מוגבלות שכלית התפתחותית בדור חוץ-ביתי: תיאור תהליך אימוץ של טכנולוגיית תקשורת דיגיטלית, כולל הבנת הצרכים והאתגרים, לשימוש הקשר עם בני המשפחה (2023)

**בשותפות קרן שלם

ד"ר כרמית נעה שפיגלמן, ד"ר מיכל איזיקסון, אונ' חיפה, 2023
מחקר בשיתוף קרן שלם ומשרד הרווחה והביטחון החברתי.
מטרת המחקר הנוכחי הייתה ולתאר את תהליך האימוץ של טכנולוגיית תקשורת דיגיטלית, כולל חוויות המשתמש, לשימוש קשר בין אנשים מזדקנים עם מוגבלות שכלית המתגוררים במסגרות של דיור חוץ-ביתי לבני משפחותיהם. ממצאי המחקר הראו כי השימוש בטכנולוגיה של תקשורת דיגיטלית תרם לקשר של אנשים מזדקנים עם מוגבלות שכלית, במיוחד אלה בתפקוד גבוה, עם בני משפחותיהם.

14. עקרונות לשיחת וידאו מיטבית למקבלי שירותים עם מוגבלות שכלית המתגוררים במסגרות דיור (2023)

**בשותפות קרן שלם

ד"ר כרמית נעה שפיגלמן, ד"ר מיכל איזיקסון, אונ' חיפה, 2023
בשיתוף קרן שלם ומשרד הרווחה והביטחון החברתי.
תדריך זה בא לסייע לצוותים במסגרות לקיים שיחות וידאו עם בני משפחה, חברים ועוד. במסגרתו נכתבו עקרונות מנחים לביצוע שיחות אלה באופן מיטבי ככל הניתן.
מסמך זה מבוסס על המחקר: "אנשים מזדקנים עם מוגבלות שכלית התפתחותית בדור חוץ-ביתי: תיאור תהליך אימוץ של טכנולוגיית תקשורת דיגיטלית, כולל הבנת הצרכים והאתגרים, לשימוש הקשר עם בני המשפחה" שנערך על ידי ד"ר כרמית נעה שפיגלמן וד"ר מיכל איזיקסון, אונ' חיפה, 2023

15. מחקר- מציאות משותפת תחת איום " החוויה של אנשי צוות ואנשים מזדקנים עם מוגבלות שכלית התפתחותית בימי קורונה (2023)

**בשותפות קרן שלם

פרופ' יעקב בכנר, פרופ' טובה בנד וינטר שטיין, ד"ר אלון זמיר, אונ' חיפה, 2023
בשיתוף קרן שלם ומשרד הרווחה והביטחון החברתי.
מטרת המחקר לתאר את החוויה המשותפת של הדיירים והצוות במסגרות הדיור החוץ ביתיות לאנשים מזדקנים עם מוגבלות שכלית התפתחותית תוך השוואה בין הדיור התומך לדיור בקהילה. המחקר נערך בשלהי ולאחר תקופת הקורונה. מסקנות המחקר הן כי יש צורך לפתח תכניות התערבות מותאמות למצבי חירום בדיור החוץ ביתי, בהתייחס לאופי המסגרת, שלב הזקנה ורמת התפקוד של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית



16. מדריך מעשי להתמודדות עם מצבי חירום עבור אנשים מזדקנים עם מוגבלות שכלית התפתחותית בדיור חוץ ביתי (2023)

****בשותפות קרן שלם**

פרופ' יעקב בכנר, פרופ' טובה בנד וינטר שטיין, ד"ר אלון זמיר, אונ' חיפה, 2023

בשיתוף קרן שלם ומשרד הרווחה והביטחון החברתי.

מצבי חירום, איום ואסון מוגדרים כמפגש בין תופעה קיצונית (טבעית או אנושית) לבין בני אדם. אנשים עם מש"ה (מוגבלות שכלית התפתחותית) נמצאים בסיכון מוגבר לפתח תסמינים נפשיים והתנהגותיים בעת מצבי חירום. מצבי חירום מהווים אתגר רגשי ומקצועי לאנשי הצוות בדיור החוץ-ביתי. במצבים מאיימים אלה אנשי הצוות, נדרשים להתמודד הן עם האתגרים הנפשיים, החברתיים והתפקודיים שלהם עצמם והן עם הצרכים הרגשיים, החברתיים והתפקודיים של הדיירים המזדקנים. מוגבלות פיזית עלולה להקשות על התפקוד במצבי חירום ובכך להגביר את התלות של האנשים המזדקנים עם מש"ה באנשי הצוות, אנשים עם מש"ה קולטים ומרגישים את האווירה סביבם, את הלחץ, החרדה והבלבול המתלווים למצבי חירום.

שגרת חיים קבועה חשובה במיוחד לאנשים עם מש"ה, משום שהיא מעניקה תחושת ביטחון, וודאות ותחושת שליטה. לכן, יש חשיבות עליונה לשמירה על שגרת חיים מוכרת, על סדר יום קבוע ופעיל תוך תיווך מציאות החרום והשינויים הנלווים לה. מטרת תדריך זה לסייע לאנשי צוות להתכונן ולהתמודד עם הפן הרגשי-חברתי-תפקודי במצבי חירום בדיור לאנשים מזדקנים עם מש"ה באופן מעשי.

מסמך זה מבוסס על המחקר: "מציאות משותפת תחת איום: החוויה של אנשי צוות ואנשים מזדקנים עם מוגבלות שכלית התפתחותית בימי קורונה" שנערך על ידי פרופ' יעקב בכנר, פרופ' טובה בנד וינטרשטיין, ד"ר אלון זמיר, אונ' חיפה, 2023

1. נייר עמדה- משפחות לילדים עם צרכים מיוחדים בחברה הערבית בישראל (2013)

במסגרת מהלך אסטרטגי שמקיים ארגון קשר, לקדם את נושא המשפחות להן ילדים עם מוגבלות בחברה הערבית, בכלים של פיתוח מנהיגות, קידום ומיצוי זכויות, פיתוח שירותים חסרים ועוד, הוכן ע"י הארגון נייר עמדה זה. המסמך מהווה בסיס ליצירת שיתופי פעולה עם הרשויות, משרדי ממשלה, ארגונים הפועלים בתחום, קרנות ותורמים וכמובן עם יחיד המשפחות והאנשים עם מוגבלות.

2. סרטון מחקר - תפיסותיהם של אנשי מקצוע ושל בעלי עניין את נישואי נשים ערביות בעלות אינטליגנציה תקינה עם גברים בעלי מוגבלות שכלית התפתחותית (2015)

**** בשותפות קרן שלם**

מחקרה של אסמאא אבו אלעולא, בהנחיית ד"ר רוני סטריאר, אונ' חיפה, 2015. מחקר הדן בסוגיית הנישואין של בעלי אינטליגנציה תקינה לבעלי מוגבלות שכלית. ממחקר חלוצי שנערך בחברה הערבית- מוסלמית בישראל עולה שהמניע של נשים כאלה להינשא לבעלי מוגבלות שכלית התפתחותית קשור למעמדן הנחות כרווקות ערביות במשפחה ובחברה, ולנטיית החברה להפעיל עליהן לחצים משפחתיים, חברתיים ונפשיים להינשא.

3. סרטון מחקר - בעלי מוגבלות שכלית התפתחותית ערביים בשוק העבודה: עמדות, חסמים ומה שביניהם (2016)

**** בשותפות קרן שלם**

מחקרו של ד"ר ח'אלד אבו עסבה, מכללת אלקאסמי, 2016. המחקר עוסק בבחינת עמדות האוכלוסייה הערבית בישראל (מעסיקים, עובדים והורים לבעלי מוגבלות שכלית התפתחותית) בכל הקשור לאפשרויות העסקתם של בעלי מוגבלות שכלית התפתחותית במגזר הפרטי. וזאת תוך כדי בחינת השפעת המאפיינים הסוציו-דמוגרפיים, הידע, הסטיגמה והדעות הקדומות והמגע עם קבוצה זו.

4. סרטון הרצאה - מחקרים פורצי דרך בתחום המוגבלות בחברה החרדית (2017)

המפגש התקיים בתאריך 26.04.17 במסגרת המרכז ללימודי מוגבלויות באונ' ירושלים.

5. סרטון הרצאה - שיח הזכויות והמודל החברתי של המוגבלות בחברה החרדית בישראל (2017)

המפגש התקיים בתאריך 14.06.17 במסגרת המרכז ללימודי מוגבלויות באונ' ירושלים.

6. סיכום מאמר - היבטים חברתיים ותרבותיים באיכות חיי משפחה: חווית גידול ילד עם מוגבלות בקרב משפחות ערביות ויהודיות בישראל (2017)

ד"ר דנה רוט, פרופ' אייבן בראון, בית איזי שפירא, 2017
המאמר מתאר מחקר שהשווה בין איכות חיי משפחה של משפחות ערביות ויהודיות בישראל, שלכולן יש ילד עם מוגבלות. משפחות המגדלות ילד עם מוגבלות בישראל, נאלצות להתמודד לא רק עם אתגרים חברתיים, פוליטיים ותרבותיים שאיתם מתמודדים כולם, אלא גם עם אתגרים נוספים. נמצא שאיכות חיי משפחות ישראליות יהודיות גבוהה מזאת של משפחות ישראליות ערביות.



7.

סרטון מחקר - הקשר בין מסוגלות הורית לבין סטיגמה, סומטיזציה ולחץ בקרב אבות למתבגרים עם לקות התפתחותית בחברה בדואית בצפון הארץ (2018)

****בשותפות קרן שלם**

פארס כעביה, בהנחיית ד"ר איריס מנור בנימיני, אוני' חיפה, 2018
מטרות מחקר זה היו: לבחון אם קיים קשר בין סטיגמה, סומטיזציה ומסוגלות הורית לבין לחץ בקרב אבות בדואים למתבגרים עם ל"ה. בנוסף, נבחן הקשר בין סומטיזציה ולחץ כשהוא מתווך על ידי תחושת הסטיגמה, כמו גם עוצמת התיווך של תחושת הסטיגמה בין המסוגלות האבהית לבין הלחץ. במחקר השתתפו 90 אבות בדואים למתבגרים עם מש"ה.



1. מאמר - שילוב ילדים עם צרכים מיוחדים בבתי-ספר רגילים: קידום השילוב ויצירת תרבות בית-ספרית משלבת (2013)

אלן מילשטיין, דורי ריבקין, מאירס-ג'וינט-ברוקדייל, 2013
המסמך הנוכחי, המסתמך על ספרות עדכנית מן העולם ועל ראיונות עם אנשי מקצוע בישראל, מציג אסטרטגיות שונות להתמודד עם הקשיים ולקדם שילוב משמעותי של ילדים עם צרכים מיוחדים בחינוך הרגיל.

2. סרטון - הכללה בתעסוקה (2014)

אקים ישראל יזמה את הפקת הסרטון לקידום יחס שוויוני ולקידום תעסוקת אנשים עם מוגבלות שכלית בשוק החופשי.

3. סרטון - טשיה: Thasya (2014)

****בשותפות קרן שלם**

על יכולתם של תלמידים עם בעיות תקשורת להשתלב בקהילה ולהגשים את עצמם. מטרת הסרט להמחיש את כוחה של האמונה ביכולתו של תלמיד עם מוגבלות למצוא את יכולתו, את השימוש בהוראה מותאמת ותקשורת תומכת חליפית ושילובו בתוך בית ספר רגיל בקהילה בו הוא מתגורר. הסרט מתאר ברגישות מעניינת איך תלמידי הכתה של טשיה מתייחסים אליה, איך צוות בית הספר התארגן לקליטתה כחלק ממכלול התלמידים ואיזה התערבויות נקט על מנת להביא אותה למיצוי היכולות שלה כאשר זוהו. קרן שלם תרגמה את הסרט.

4. סרטוני הקמפיין - אל תפספסו! התוכנית להשתלבות ילדים ונוער עם מוגבלות בתנועות הנוער (2015)

****בשותפות קרן שלם**

התכנית להשתלבות ילדים ונוער עם מוגבלות בתנועות הנוער היא שותפות של מועצת תנועות הנוער, משרד החינוך, משרד הרווחה, אשלים, קרן שלם, המוסד לבטוח לאומי והמרכז לשלטון מקומי, ומטרתה לעודד השתלבות מיטבית של ילדים ונוער עם מוגבלות בתנועות. בסרטונים מופיעים חברים, כאשר אחד מהם עם מוגבלות והשני ללא. יש ביניהם הרבה דברים משותפים, שהמגבלה, שלכאורה היה מצופה שתפריע לחברות, כלל לא מפריעה. להיפך, הם כולם נהנים ומרגישים שהרוויחו חבר.

5. מדריך לשילוב ילדים ונוער עם מוגבלות בתנועות הנוער (2015)

המדריך משקף ידע וניסיון אשר נצברו לאורך השנים בתנועות ששילבו ילדים עם מוגבלויות טרום התוכנית לשילוב ומביא את התובנות של כלל התנועות שלא עסקו בכך בעבר באופן מסודר ועוסקות בכך היום במסגרת התוכנית. התוצאה הינה ידע מובנה ומעובה הכולל גם המלצות חדשות לפעולה.

6. מצגת - הצגה חזותית של האמנה בדבר זכויות אנשים עם מוגבלויות (2016)
מצגת האמנה נועדה להציג באופן חזותי את מרכיבי האמנה לשיוויון זכויות אנשים עם מוגבלויות הכוללת בתוכה סעיפים רבים הנוגעים לחיי אנשים עם מש"ה וזכויות אלמנטריות ככלל האדם.

7. סרטון - להקת מעבר לקול: להוביל מציאות המייצרת שינוי חברתי להסרת חסמים ודעות קדומות (2017) A
E
****בשותפות קרן שלם**
"מעבר לקול" הנו מיזם מוסיקלי ראשון מסוגו, המציע לזמרים חובבים מהקהילה הרחבה והקהילה המיוחדת לשיר יחד בהרכבי שירה מקצועיים. אופיו המשלב של ההרכב מציע לזמרים חוויה מוסיקלית ייחודית לצד עשייה חברתית משמעותית להיכרות בין קהילות. הסרטון מציג את החזון העומד בבסיס הלהקות: להוות דוגמה לחשיבה חדשנית ומתפתחת בתחומי השילוב ולהציע מודלים נוספים ליישום. תקוותנו היא שנצליח ביחד, כל השותפים למיזם, זמרים ואנשי חברה וחינוך כאחד, לתרום בעשייה ולהוביל מציאות מייצרת שינוי חברתי להסרת חסמים ודעות קדומות ולשילוב מיטבי של אנשים עם צרכים מיוחדים בקהילה.

8. סרטון - סמ"ן: סטודנטים שונים, הזדמנות שווה (2017)
בחודשים האחרונים מתגבר השיח גם מצד המוסדות האקדמיים עצמם על רקע פרסום התקנות לנגישות במוסדות ההשכלה הגבוהה. על רקע זה הוחלט במסגרת תוכנית "Friending לשינוי עמדות" של מסד נכויות ג'וינט ישראל בשותפות ממשלת ישראל, קרן משפחת רוזדמן וקרן אריסון, להקים את סמ"ן - סטודנטים מובילים נגישות ושילוב בשיתוף התאחדות הסטודנטים והסטודנטיות בישראל ב- 15 אוניברסיטאות ומכללות ברחבי ארץ. הסרטון הינו סרטון הסברה אודות המיזם.

9. סרטון - תעשו מקום: מפסיקים להרחיק אנשים עם מוגבלות מהחברה (2017)
קמפיין הוא בשיתוף לינק - 20 Link הרשת לקידום צעירים עם מוגבלות מיסודה של קרן משפחת רוזדמן וארגון בזכות.בואו לראות אותנו, אנשים עם מוגבלות, כפי שמעולם לא ראיתם. נוקבים, ישירים ועומדים על זכותנו לגור בקהילה. כי לגור בקהילה זה לא הוסטל או מוסד, אלא דירה רגילה בשכונה רגילה. כמוך כמוני. אז תעשו כבוד ותעשו מקום.

10. אודן מאמרים בנושא שוויון והשתלבות של אנשים עם מוגבלות (2018)
קמפיין קובץ זה מאגד מאמרים מהשדה האקדמי, החברתי וההלכתי, בארץ ובעולם. המאמרים סוקרים את התפתחות המושגים מבחינה היסטורית וכן מציגים התייחסות עדכנית למושגים אלה.



11. סרטון - שמעון המלך : סיפורו של שדרן רדיו צעיר מבית שאן (2018)

**** בשותפות קרן שלם**

"שמעון המלך" הוא סיפורו של שמעון דהן צעיר בן 26 מבית שאן עם תסמונת דאון, הולמד בקורס שדרי רדיו בעמק הירדן בדרך להגשמת החלום שלו. שאלת שילובו של שמעון בחברה רגילה והצלחתו בקורס הרדיו עומדת במרכז הסרט כקונפליקט פנימי וחיצוני. הסרט נע בין האידיאה של הגשמה עצמית וביטוייה המרכזי בתרבות שלנו, לבין מידת המסוגלות האמיתית שלנו, כחברה, להכיר באוכלוסיות שונות ולקבל אותן כחלק אינטגרלי מאיתנו. ולמרות זאת, הסרט הוא לא רק סיפורו של "אדם חריג" בחברה "רגילה". הסרט נוגע בתשוקה האנושית של כולנו להתבלט, להצליח ולהותיר את חותמנו בעולם. מסעו של שמעון דהן מבית שאן הוא מסע נפשי, חברתי ופסיכולוגי, של איש אחד בעולם גדול, אשר רוצה לממש את עצמו: להיות "הכי טוב, הכי פתוח והכי שלם", בדיוק כפי שכולנו רוצים להיות. סרטו של אריאל מרוז.

12. מדריך - מודל לשילוב שוויוני במוסיקה : מדריך מעשי להקמת מקהלות משולבות; רעיונות חברתיים וכלים מקצועיים בשילוב אנשים עם מוגבלות שכלית (2019)

חבורת זו מאגדת כלים מקצועיים במוסיקה ורעיונות חברתיים בשילוב שוויוני, לשיטה/ מודל להפעלת מקהלה משולבת למרים עם וללא מוגבלות שכלית, כחלק מפעילות פנאי נורמטיבית במרכזי התרבות והמוסיקה ברשות. החבורת מיועדת למוסיקאים ולמסגרות פנאי והיא כוללת פירוט התהליך להקמת המקהלה החל משלב פרסום הפעילות והזמנת זמרים לאודישנים ועד לאופן ניהול החזרות והכנת המקהלה להופעות והקלטות. למרות אופיו המוסיקלי, מציע המודל לשילוב שוויוני במוסיקה מבט מהשטח על מהות הפעילות המשולבת ככלל ומעורר חשיבה בדבר האפשרות לשימוש במודלים שוויוניים דומים גם בתחומי החינוך התעסוקה והדיוור. המודל נכתב עבור מיזם "מעבר לקול-מקהלות משולבות" – שיתוף פעולה מקצועי בין אורי שחר וקרן שלם.

13. יש לכם שכן עם מוגבלות שכלית? אז מה? תתנהגו כרגיל? (2020)

צפו בסרטון שמציג בהומור את אופי המפגש בין שכנה לבין השכן החדש שלה שהינו אדם עם מוגבלות.

14. סרטון הדרכה לצוותי הפיקוח והאכיפה העירוניים בכל הנוגע להתנהלות עם אנשים עם מוגבלויות (2020)

שנת 2020 הייתה שנה קשה עבור החברה בכלל ועבור אנשים עם מוגבלות בפרט. מעבר לקושי בהתמודדות עם מגפת הקורונה נשמעות עדויות על מפגשים עם גורמי פיקוח ואכיפה במרחב הציבורי שתוצאותיהם קשות. בשיתוף של אנשים עם מוגבלות, תחום מוגבלויות במינהל השירותים החברתיים בתל אביב יפו, בשיתוף יחידות עירוניות נוספות תפעול ודוברות הרים את הכפפה והכין סרטון הדרכה לצוותי הפיקוח והאכיפה העירוניים בכל הנוגע להתנהלות עם אנשים עם מוגבלויות. הסרטון ישולב בהדרכות של עובדי יחידות התפעול העירוניות בעיר תל אביב-יפו.



15. סרטון – סדרת הסרטונים : קהילה מוגבלת : אתגרים והזדמנויות ביצירת קהילה

מכילה – סדרת מפגשים פתוחים תשפ"א (2021)

שיח הזכויות העוסק באנשים עם מוגבלות עוסק רבות במונח קהילה. שילוב קהילתי, קהילת האנשים עם מוגבלות (disability community) הם דוגמא לכך. במסגרת עשרת המפגשים של הסדרה ביקשנו לחשוב (מחדש) על מונח זה כדי להבין טוב יותר מהי קהילה עבור אנשים עם מוגבלות, כיצד יוצרים אותה, איפה היא קיימת ולמה אנחנו בכלל צריכים אותה.

16. פתרון ידע דיגיטלי – תראו אותי! סביבת למידה מקוונת להגברת המודעות לטיפול

והיגיינה אישית לאנשים עם מוגבלות קוגניטיבית (2024)

***בשיתוף קרן שלם**

לומדת תראו אותי! הינה סביבת למידה מקוונת המיועדת לאנשים עם מוגבלות שכלית או מגבלה קוגניטיבית. זוהי סביבה אינטראקטיבית שמטרתה לארגן ידע בתחומי הטיפול וההיגיינה ולהנגיש אותו באופן חווייתי. סביבת הלמידה מכילה פעילויות משחק אינטראקטיביות, הדורשות השתתפות פעילה והפעלת שיקול דעת על פי הנושא הנלמד. השימוש בסביבה יכול להיעשות על ידי מקבלי השירות באופן עצמאי או בליווי הצוותים במסגרות או בני משפחה.

17. חוברת מונחים בתחום המרחב הציבורי (2025)

***בשיתוף קרן שלם**

הפישוט הלשוני בוצע במסגרת בקורס האקדמי – "הפרעות בתקשורת במעגלי החיים אצל אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית". סגל הקורס: ד"ר סמדר פתאל וגב' טל אורון, החוג להפרעות בתקשורת, אוניברסיטת תל-אביב, שנה"ל תשפ"ד. הקורס בתמיכת קרן שלם המונחים בחוברת הוכנו במסגרת פרויקט משותף של אנשים הגרים במערך דיור בקהילה, אקים רחובות וסטודנטיות מהחוג להפרעות בתקשורת, אוניברסיטת תל-אביב.

פריטים המתורגמים
גם לשפה הערבית



1. מאגר פריטי מידע בנושא : פגיעה וניצול של ילדים עם מוגבלויות במסגרת תכנית מצוף (2012)

****בשותפות קרן שלם**

התוכנית הארצית "מצוף" פותחה על מנת לצמצם את תופעת מיעוט הדיווח ולהגברת המודעות בקרב אנשי המקצוע לסוגיית הפגיעה הגבוהה יותר בילדים עם מוגבלויות בהשוואה לילדים ללא מוגבלויות.
להלן מס' פריטי ידע ומידע שפותחו עבור התוכנית.

2. סרטונים - מארז ההדרכה – תופעת אלימות המילולית ודרכי התמודדות (2022)



****בשותפות קרן שלם**

מזים משותף לצוות המחקר, קרן שלם ומינהל מוגבלויות במשרד הרווחה והשירותים החברתיים, המבוסס על מחקרם של ד"ר נירית קרני ויזר וד"ר רן נוימן, המכללה האקדמית תל חי.

אלימות המילולית המופנית כלפי אנשים עם מוגבלות שכלית הינה תופעה שאינה מדוברת רבות. אולם למרבה הצער, אנשים עם מוגבלות שכלית פוגשים אלימות מילולית בסיטואציות רבות בחיי היום יום שלהם ויש חשיבות רבה להתייחס לסוגיה זו, ללמד אותם ואת המלווים אותם (הורים, משפחות, אנשי מקצוע) כיצד לזהות אירוע שיש בו אלימות מילולית וכיצד להתמודד איתו. מארז ההדרכה מבוסס מחקר, ומטרתו ליישם את הממצאים שעלו משני מחקרים שנעשו בתחום, ולשמש כלי יישומי לאנשי המקצוע הנותנים שירותים לאנשים עם משה"ה.

3. סרטון – שיח על אירוע אלימות מילולית (2022)



****בשותפות קרן שלם**

פאדי הוא בחור בן 40, אשר עובד בשעות הבוקר בשוק החופשי ומתגורר בדירה עם עוד שותפים. שלוש פעמים בשבוע הוא מגיע למועדון חברתי. לאחרונה, מיקי, רכז המועדון שם לב למספר מקרים בהם משה, משתתף במועדון, דיבר אל פאדי בחוסר כבוד, קילל והעליב אותו. מיקי ניסה לדבר עם פאדי על הסיטואציה מספר פעמים אך פאדי לא שיתף פעולה. מיקי מציע לפאדי לערב את נועה העו"ס כדי שתוכל לדבר עם פאדי בשיחה פרטנית ובפרטיות ופאדי מאשר זאת. בסרטון שלפנינו נועה ופאדי מנהלים שיח על התמודדות עם ארוע של אלימות מילולית. הסרטון מציג שיח בין מקבל שירות לעובדת סוציאלית במחלקה לשירותי רווחה. מטרתו להדגים שיח מיטבי ומוותאם עם אדם עם מוגבלות שכלית
הסרטון הינו חלק ממיזם השיחה הטובה – שיח מותאם ומיטבי בין נותני שירותים בקהילה לאנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית.

1.

סרטוני הסברה בנושא הדמיות רפואיות (2011)

סרטונים מאוירים הממחישים בשפה פשוטה את תהליכי הבדיקות הרפואיות הבאות: צילום רנטגן, צילום אולטרסאונד, בדיקת MRI, בדיקת CT. הסרטונים נוצרו על ידי דורון פוגל ואורה ישראל במסגרת פרויקט גמר של המכון הטכנולוגי בחולון, שנת 2011. הסרטונים נעשו עבור מרכז שניידר לרפואת ילדים.

2.

A
E

סביבה מקוונת – "לילך": הנגשת תכנים בנושא בריאות האישה לנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית (2017)

**** בשותפות קרן שלם**

סביבת "לילך", נועדה להסביר לנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית מיהו רופא הנשים וכיצד מתנהלות הבדיקות השגרתיות בחדר הטיפולים שלו. מטרת הסביבה הינה להפחית את תחושות הלחץ והחרדה ולהגביר את תחושת העצמאות של הנשים לקראת הביקור אצל רופא הנשים וביצוע הבדיקות. תהליך הלמידה בסביבה מיועד לנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית ברמת תפקוד בינוני-גבוה, בגילאי 21 ומעלה, המתגוררות במסגרות דיור או בבית הוריהן וצורכות שירותים במסגרות השונות בקהילה.

3.

A
E

חוויית ההאכלה והאכילה - חוברת הדרכה לעבודה עם אנשים עם מוגבלות (2017)

**** בשותפות קרן שלם**

מטרתו של תדריך זה הינה ליצור מדד נוסף, שונה לאכילה מיטבית. כזו שתעמיד את האדם במרכז ולהיות שותפים רבים. אכילה והאכלה אלה יביאו בחשבון את האלמנטים הנוספים הנכנסים לאכילה והאכלה ויצמצמו את הדיסוננס הנוצר בקרב המטפלים הישירים ש"מספיקים" להתייחס רק לאלמנט הפיזי. אנו מקווים כי בעזרת תדריך זה יבואו לביטוי תחושות חיוביות בקרב מקבלי השרות והצוותים המטפלים.

4.

סביבת למידה מקוונת- תראו אותי! סביבת למידה מקוונת להגברת המודעות לטיפול והגינה אישית לאנשים עם מגבלה קוגניטיבית (2023)

**** בשותפות קרן שלם**

לומדת תראו אותי! הינה סביבת למידה מקוונת המיועדת לאנשים עם מוגבלות שכלית או מגבלה קוגניטיבית. זוהי סביבה אינטראקטיבית שמטרתה לארגן ידע בתחומי הטיפול וההגינה ולהנגיש אותו באופן חווייתי. סביבת הלמידה מכילה פעילויות משחק אינטראקטיביות, הדורשות השתתפות פעילה והפעלת שיקול דעת על פי הנושא הנלמד. השימוש בסביבה יכול להיעשות על ידי מקבלי השירות באופן עצמאי או בליווי הצוותים במסגרות או בני משפחה.



5. אחת מתשע – סדנאות להעלאת מודעות לחשיבות הגילוי המוקדם של סרטן השד לנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית ונשים עם מוגבלות קוגניטיבית (2024)

****בשותפות קרן שלם**

סרטן השד הוא המחלה השכיחה ביותר בקרב נשים בישראל. בכל שנה מאובחנות כ-5500 נשים חולות. גילוי מוקדם מביא ל-92% ריפוי! מתוקף חוק בריאות ממלכתי, כל תושב ותושבת במדינת ישראל זכאי לשירותי בריאות. קבלת מידע מובן וברור הינה זכות מעוגנת בחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות. עמותת אחת מתשע מפעילה סדנאות ייחודיות ברחבי הארץ בנושא בריאות השד על מנת להעלות את המודעות בקרב נשים ועידודן לקחת אחריות על בריאותן. מטרת מיזם זה להגיש סדנא למניעת סרטן השד עבור מקבלות שירות עם מוגבלות שכלית ומוגבלות קוגניטיבית. במסגרת המיזם יוכשרו בעמותת אחת מתשע נשות מקצוע כמנחות כמומחיות להדרכה והנחיית נשים עם מוגבלות שכלית ומוגבלות קוגניטיבית והן יעבירו את הסדנאות כפילוט במגוון מסגרות ברחבי הארץ. בעמוד המיזם חמרים מונגשים בנושא מניעת סרטן השד.

6. בדיקת אולטרסאונד שד (2024)

****בשותפות קרן שלם**

מהי פרוצדורת בדיקת אולטרסאונד של השד?
לומדת לילך בסרטון בשפה פשוטה על תהליך הבדיקה וחשיבותה.

7. חשוב לדעת – גיל המעבר (2024)

****בשותפות קרן שלם**

מה חשוב לדעת על גיל המעבר ואיך עוברים אותו בשלום?
לומדת לילך בסרטון בשפה פשוטה עם הסבר על מאפייני גיל המעבר ועל אורח החיים שיכול לסייע בהתמודדות עמו.



8. **סביבה מקוונת – "שני": הנגשת תכנים בנושא רפואת השן והפה לאנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית (2025)**

****בשותפות קרן שלם**

סביבת "שני", נועדה להסביר לאנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית מיהו רופא השיניים וכיצד מתנהלות הבדיקות השגרתיות בחדר הטיפולים שלו. מטרת הסביבה הינה להפחית את תחושות הלחץ והחרדה ולהגביר את תחושת העצמאות של מקבלי השירותים לקראת הביקור אצל רופא השיניים וביצוע הבדיקות.

9. **מחקר - תרגום לעברית וערבית ותיקוף הגרסה המתורגמת של כלי חדש למדידת כאב בקרב אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית (2025)**

****בשותפות קרן שלם**

פרופ' רות דפרין, אוניברסיטת תל אביב, 2025
אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית חשופים יותר מאנשים עם התפתחות טיפוסית, לארועים מחוללי כאב כגון נפילות, מחלות וטיפולים פולשניים. לפיכך יש צורך תמידי לזהות כאב, למדוד את עוצמתו ולטפל בהתאם. מטרת העבודה הייתה לתרגם לעברית ולערבית ולתקף, כלי חדש יחסית להערכת כאב, שנבנה ע"י קבוצה בינלאומית של מומחים בתחום. הכלי- (PAIC-15) Pain in impaired cognition scale מבוסס תצפית וכולל 15 פריטים המתארים התנהגויות כאב טיפוסיות, אותן יש לדרג מבחינת תדירות הופעה בעת התצפית. הכלי עבר תרגום לעברית וערבית בשיטת הלון-חזור, נמצא תקף ומהימן, ואף הראה כי לאנשים עם מש"ה יש התנהגות כאב מוגברת בהשוואה לקבוצת הביקורת במצב של כאב אקוטי.



1. סרטון - אוכלים באהבה - על אוכל ואנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית (2011)

**** בשותפות קרן שלם**

סרטון קליל וקצבי המביא את הדעות, חשקים ותחושות הקשורים לאוכל ובישול של אנשים עם מוגבלות שכלית.

2. סרטון - שיח חניכים - מי אני? (2011)

חניכים עם מוגבלות שכלית מתמודדים עם השאלה "מי אני" בהיבטים של מוגבלות, תעסוקה, חינוך והשתלבות בחברה. הסרט מתעד שיחה מתוך שיחות המתקיימות במרכז היום בבית נועם מדי פעם בנושאים שונים המעסיקים את החניכים ואת הצוות. חלקם למדו את הרגלי השיח בהיותם חברי קבוצות טיפוליות המתקיימות שנים רבות.

3. סרטון - תפתח חלון (2012)

**** בשותפות קרן שלם**

תערוכת 'זה במרכז', שהתקיימה במהלך אוקטובר 2010, מרכזת לראשונה מגוון מסגרות ומבנים שבבנייתם היתה קרן שלם מעורבת לאורך כל שנות פעילותה. המבנים מהווים מסגרות שבהן מבנים אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית – בני כל הגילים ובכל רחבי הארץ – לצורך תעסוקה, טיפול, פנאי ומגורים. הסרט הקצר 'תפתח חלון', שנעשה עבור מושב קרן שלם בכנס המוצג בכנס עמותת חומ"ש בשנת 2012, צולם במסגרות השונות והוא פותח חלון לחייהם, לרצונותיהם והנאותיהם של החיים בתוכן.

4. סרטון - מבטים - מבט לחייהן של בוגרות המתגוררות במערך הדיור של עלי שיח (2013)

סרט מציג סיטואציות מחיי היום יום של בנות בוגרות המתגוררות במערך הדיור של עלי שיח. בצורה נוגעת ללב, הבנות מביאות את נקודת מבטן האישית על התמודדויות שונות עם החברה ועם הפרט. הסרט בכיכובן של בנות המתגוררות בדירה של מערך הדיור "בעלי שיח"

5. סינגור עצמי של אנשים עם מוגבלויות : בין שיח זכויות לשיח זהות (2013)

הרצאה במסגרת יום עיון של הנציבות לשוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות.
הרצאתה של פרופ' לאה קוזמינסקי העוסקת בהגדרת המונח סינגור עצמי תוך מתן דוגמאות ותיאורי מקרה.

6. סרטון - מאחורי הקלעים של 'מבשלים תוכנית' (2013)

**** בשותפות קרן שלם**

סדרת תוכניות ביטול עם ששה מהשפים המובילים בארץ המבשלים יחד עם אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית. הסדרה הופקה על ידי עמותת שק"ל וקרן שלם סייעה במימון הפקת הסדרה.

7. סרטון - ראיון מיוחד: סרטם של אפרת ומתנאל (2013)

סרט המסע הדוקומנטרי "ראיון מיוחד" מספר את סיפורם של אפרת דותן, נערה עם תסמונת דאון ומתנאל ביטון, נער עם מוגבלות שכלית קלה אשר הפכו לכתבים הראשונים בארץ בעלי צרכים מיוחדים וראיינו את כל מי שמעוניין בישראל. במסגרת הסרט השניים מנסים להגיע לבית הלבן ולראיין את הנשיא ברק אובמה. הסרט מלווה את המסע המיוחד מירושלים עד לווינגטון הבירה.

סינגור עצמי, כישורים ויכולות - המשך

פריטים המתורגמים
גם לשפה הערבית



8. סרטון - טשיה - (2014) Thasya **** בשותפות קרן שלם**



על יכולתם של תלמידים עם בעיות תקשורת להשתלב בקהילה ולהגשים את עצמם. מטרת הסרט להמחיש את כוחה של האמונה ביכולתו של תלמיד עם מוגבלות למצות את יכולותיו, את השימוש בהוראה מותאמת ותקשורת תומכת חליפית ושילובו בתוך בית ספר רגיל בקהילה בו הוא מתגורר. הסרט מתאר ברגישות מעניינת איך תלמידי הכתה של טשיה ממתייחסים אליה, איך צוות בית הספר התארגן לקליטתה כחלק ממכלול התלמידים ואיזה התערבויות נקט על מנת להביא אותה למיצוי היכולות שלה כאשר זוהו. הסרט מציג את הפוטנציאל שיש בתלמידים עם בעיות תקשורת לא פשוטות ואת האתגר וההצלחה בהשגת תוצאות אקדמיות גבוהות גם בבתי ספר רגילים. קרן שלם תרגמה את הסרט לעברית.

9. סרטוני יום העיון : להיות אני- זכותי לחיות בקהילה ולקבל החלטות לגבי עצמי (כשרות משפטית) (2015)



**** בשותפות קרן שלם**

כנס זה, שנערך ב- 04.05.15 היווה המשך לדו"ח ועדת המומחים בנושא המגורים בקהילה של אנשים עם מוגבלות שכלית-תפתחותית משנת 2011, כל מושב נוהל על ידי נואם מרכזי ויורכב מפאנל מומחים שיציגו את המגמות הבינלאומיות בדיקה והקשר לישראל.

10. סרטון - אהל שרה - זה הבית שלי (2015)

סרטון המספר את סיפור חייהן של שלושת חניכות אהל שרה, ושהוקרן לראשונה באירוע פתיחת מרכז התעסוקה "באר בת שבע" לנשים בעלות צרכים מיוחדים

11. סרטון תיעודי - בשביל הלב : על מסעה של קבוצת התיאטרון "אנחנו" מבתי הספר בעיר חולון (2015)



**** בשותפות קרן שלם**

סיפור מסע וחניכה של קבוצת ילדים בדרך להעלאת ההצגה "הקוסם מארץ עוץ". רגע לפני הבכורה משתבש הכל והחבורה מוצאת עצמה ביער מכושף ומפחיד. בעודם מנסים להיחלץ הם לומדים על חברות, כנות ואהבה. קבוצת התיאטרון הייחודית מורכבת מתלמידי בית ספר כנצלסון ותלמידי בית ספר עמל. במשך שנתיים נפגשה הקבוצה אחת לשבוע בבית ספר עמל ולמדה שיעורי משחק ותנועה. במפגשים נוצרה קבוצה בעלת מרקם מיוחד ועשיר המאפשרת התייחסות למגוון רחב של קולות וסיטואציות. דרך עולם התיאטרון ובאמצעות העלאת ההצגה וחשיפתה לקהל הרחב, מבקשים חברי הקבוצה והשותפים לעשייה להעביר מסר שמטרתו הפיכת החברה הישראלית לצודקת, מקבלת וסובלנית יותר.

סינגור עצמי, כישורים ויכולות - המשך

פריטים המתורגמים
גם לשפה הערבית



12. סרטון הסברה בנושא אוטיזם "הצעד שלנו" (2015)



גובש והופק במסגרת פרויקט הנגשת מידע: "אוטיזמזי", פרקטיקום קהילתי, החוג לעבודה סוציאלית מכללת תל-חי.

13. סרטוני הקמפיין - אל תפספסו חבר! התוכנית להשתלבות ילדים ונוער עם

מוגבלות בתנועות הנוער (2015)

**** בשותפות קרן שלם**

התכנית להשתלבות ילדים ונוער עם מוגבלות בתנועות הנוער היא שותפות של מועצת תנועות הנוער, משרד החינוך, משרד הרווחה, אשלים, קרן שלם, המוסד לבטוח לאומי והמרכז לשלטון מקומי, ומטרתה לעודד השתלבות מיטבית של ילדים ונוער עם מוגבלות בתנועות.

בסרטונים מופיעים חברים, כאשר אחד מהם עם מוגבלות והשני ללא. יש ביניהם הרבה דברים משותפים, שהמגבלה, שלכאורה היה מצופה שתפריע לחברות, כלל לא מפריעה. להיפך, הם כולם נהנים ומרגישים שהרוויחו חבר.

14. סרטון- חווית ההאכלה – קולם של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית



(2016)

**** בשותפות קרן שלם**

מטרת סרטון ייחודי זה להשמיע חוויות, קולות ומחשבות של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית המואכלים על ידי אנשי הצוות במסגרות בקהילה.

15. סדרת סרטונים - I am a person - North Dakota | אני אדם – צפון דקוטה



(2016)

**** בשותפות קרן שלם**

בשנת 1982 הושפך ברוס ואן סיקלה חוקק סדרת חוקים ששנתה את הדרך שבה דקוטה הצפונית מתייחסת ומטפלת באזרחיה בעלי המוגבלות השכלית.

אלפי ילדים ומבוגרים עזבו את המעונות הצפופים והחלו להשתלב בקהילות בכל רחבי המדינה. שלושים שנה לאחר מכן, רשות השידור הציבורית Prairie Public בדקוטה הצפונית, יצאה לחקור את ההקשר ההיסטורי את ההשלכות ותוצאות הרפורמה.

הסרט I am a person ממשוחח עם האנשים שהושפעו באופן המשמעותי ביותר על ידי השינוי, הוא חוקר מה אפשרי כאשר אנשים עם מש"ה מקבלים את כל הנדרש להם כדי לחיות חיים ומאשרים בקהילה ומה קורה כאשר נבנית בהדרגתיות המודעות על תרומתם לקהילה וכיצד גם הם חלק מההון החברתי. קרן שלם תרגמה את הסרט לעברית.

16. סדרת סרטונים - אפטרופסות לקבלת החלטות נתמכת (2016)

עמותת "בזכות" הפיקה, בשיתוף פעולה עם הצלם אריאל שרוסטר והעורך עדי הוברמן, סדרה של סרטונים בנושא אפטרופסות ותמיכה בקבלת החלטות שמטרתם להביא את סיפורם של האנשים שמתמודדים מדי יום עם סימן השאלה בדבר יכולתם לנהל את חייהם.

סינגור עצמי, כישורים ויכולות - המשך

פריטים המתורגמים
גם לשפה הערבית



17. סרטון - העולם הסודי של האוטיזם : סיפורה של קרלי פליישמן (2016)

כשנולדה קרלי אובחנה כבעלת אוטיזם, אפרקסיה אורלית מוטורית ועיכוב קוגניטיבי. באמצעות טיפול מתמשך במשך שנים עם מגוון אנשי מקצוע קרלי לומדת לאיית ומצליחה למצוא דרך להשמיע את קולה באמצעות הקלדה עם אצבע אחת על מקלדת מחשב. למרות שהיא עדיין נאבקת עם אתגרי התקשורת ומגבלת ה- OCD היא הצליחה להוכיח כי אי אפשר לשפוט אדם רק באמצעות המראה החיצוני שלו. הקול הפנימי שלה הוא בעל חוש הומור, יכולות הבנה והיא מלאת שמחת חיים. הסרטון הוקרן במסגרת שידורי ABC World News והוא מתאר את סיפורה של קרלי מיום לידתה וכולל את נקודות המבט של אנשי המקצוע המטפלים בה ובני משפחתה.

18. סרטון - אני אדם! (2016)

הסרט אני אדם שהופק על עמותת אקים נועד להעביר מסר של שוויון ויחס מכבד והולם כלפי אנשים עם מוגבלות שכלית, בין היתר באמצעות הימנעות משימוש במילים פוגעניות. זאת מתוך אמונה שכל אדם נברא בצלם אלוהים.

נוצר בהשראת הסרטון [I am a person](#)

19. סרטון - להקת מעבר לקול : להוביל מציאות המייצרת שינוי חברתי להסרת



חסמים ודעות קדומות (2017)

**** בשותפות קרן שלם**

מעבר לקול" הנו מיזם מוסיקלי ראשון מסוגו, המציע לזמרים חובבים מהקהילה הרחבה והקהילה המיוחדת לשיר יחד בהרכבי שירה מקצועיים. אופיו המשלב של ההרכב מציע לזמרים חוויה מוסיקלית ייחודית לצד עשייה חברתית משמעותית להיכרות בין קהילות. הסרטון מציג את החזון העומד בבסיס הלהקות : להוות דוגמה לחשיבה חדשנית ומתפתחת בתחומי השילוב ולהציע מודלים נוספים ליישום. תקוותנו היא שנצליח ביחד, כל השותפים למיזם, זמרים ואנשי חברה וחינוך כאחד, לתרום בעשייה ולהוביל מציאות מייצרת שינוי חברתי להסרת חסמים ודעות קדומות ולשילוב מיטבי של אנשים עם צרכים מיוחדים בקהילה.

20. "שום דבר עלינו בלעדינו" - סרטון כנס מסנגרים ראשון מסוגו של אנשים עם



מוגבלות שכלית (2017)

**** בשותפות קרן שלם**

כנס מסנגרים ראשון של קרן שלם והשירות בקהילה, האגף לטיפול באדם עם מש"ה התוכנית התקיים בחודש אפריל השנה ברמת גן, אליו הגיעו חניכים עם מש"ה ממסגרות תעסוקה ברחבי הארץ, מכל המגזרים, להציג את סיפורי ההצלחה שלהם מהתוכנית. הסרטון מציג את הכנס ואת משתתפיו ומביא את הסיפור של קבוצת הסינגור העצמי שעבדו במהלך השנה ואת התוצרים שלהן.

פריטים המתורגמים
גם לשפה הערבית



21. סדרת הסרטונים '3 נקודות זכות' שיתוף פעולה בין בזכות לקליניקה לזכויות של אנשים עם מוגבלות בבר אילן (2017)

שלוש הרצאות שניתנו בפני סטודנטים של הקליניקה לזכויות של אנשים עם מוגבלות בבר אילן בנושאים שמעסיקים אנשים בני 18 ומעלה עם מוגבלויות סביב סוגיות כגון: מגורים עצמאיים, קבלת החלטות על חיינו, הקמת משפחה. בסדרה המצולמת מובאות 3 הרצאות מבוא שמדברות על האתגר שמלווה אנשים עם מוגבלות סביב מימוש הזכויות: דוור בקהילה, תמיכה בקבלת החלטות והזכות להורות. הסרטונים מסבירים את הזכות, החסמים למימושה ותפיסת העולם שבזכות! מתבקשת לקדם בישראל.

22. סרטון - סמ"ן: סטודנטים שונים, הזדמנות שווה (2017)

בחודשים האחרונים מתגבר השיח גם מצד המוסדות האקדמיים עצמם על רקע פרסום התקנות לנגישות במוסדות ההשכלה הגבוהה. על רקע זה הוחלט במסגרת תוכנית "Friending לשינוי עמדות" של מסד נכויות ג'וינט ישראל בשותפות ממשלת ישראל, קרן משפחת רודמן וקרן אריסון, להקים את סמ"ן - סטודנטים מובילים נגישות ושילוב בשיתוף התאחדות הסטודנטים והסטודנטיות בישראל ב- 15 אוניברסיטאות ומכללות ברחבי ארץ. הסרטון הינו סרטון הסברה אודות המיזם.

23. סרטון - תעשו מקום: מפסיקים להרחיק אנשים עם מוגבלות מהחברה (2017)

הקמפיין הוא בשיתוף לינק - Link 20 הרשת לקידום צעירים עם מוגבלות מיסודה של קרן משפחת רודמן וארגון בזכות. בזואו לראות אותנו, אנשים עם מוגבלות, כפי שמעולם לא ראינו. נוקבים, ישירים ועומדים על זכותנו לגור בקהילה. כי לגור בקהילה זה לא הוסטל או מוסד, אלא דירה רגילה בשכונה רגילה. כמוך כמוני. אז תעשו כבוד ותעשו מקום.

24. כמו כולם - סדרת סרטוני ראיונות קצרים עם ילדים ובוגרים עם מוגבלות שכלית (2017)



****בשותפות קרן שלם**

חזונה של קרן שלם הוא לאפשר לאדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית להרגיש כמו כולם. בעקבות חזון זה יצאנו לראיין ילדים ובוגרים עם מוגבלות שכלית ושאלנו אותם מה מעניין אותם? מה הם אוהבים לעשות בזמנם החופשי? שאלות על משפחה, לימודים או עבודה והאם הם מרגישים שונים או אחרים.

25. סיכום מפגש - סינגור עצמי של אנשים עם מוגבלות שכלית בתחום המיניות (2017)

עיקרי הדברים כפי שעלו במפגשי פורום רפרנטים לתחום המיני בנושא סנגור עצמי בתחום המיני.



26. סרטון – הצד שני של הטיפול : מוגבלות, נורמליות ועריצות השיקום – עם נורמן קונץ (2017)

קטע מהריאיון : "המדדגות לא מובילות לשום מקום!" מחשבותיו של מסגנר עצמי על שירותיהם של אנשי המקצוע ועל השפעתם על אנשים עם מוגבלויות – ראיון עם נורמן קונץ. נורמן קונץ הוא יועץ ומרצה מבוקש מאוד בטווח רחב של נושאים מתחום החינוך, המוגבלות והצדק החברתי. הוא נולד עם שיתוק מוחין, מגיל שלוש למד במסגרת חינוכית נפרדת לתלמידים עם מוגבלויות וכשהיה בן 13 עבר למסגרת רגילה. התואר הראשון שלו במדעי הרוח והתואר השני בטיפול משפחתי מוסיפים על מה שהוא לומד מניסיונו כל ימיו כאדם המתויג "מוגבל" שחי בצפון אמריקה. המסר שלו פרובוקטיבי לעתים ותובנותיו אינן ניתנות להכחשה.

27. סרטון - שמעון המלך : סיפורו של שדרן רדיו צעיר מבית שאן (2018)

**בשותפות קרן שלם

שלוש שמעון המלך" הוא סיפורו של שמעון דהן צעיר בן 26 מבית שאן עם תסמונת דאון, הולמד בקורס שדרני רדיו בעמק הירדן בדרך להגשמת החלום שלו. שאלת שילובו של שמעון בחברה רגילה והצלחתו בקורס הרדיו עומדת במרכז הסרט כקונפליקט פנימי וחיצוני. הסרט נע בין האידיאה של הגשמה עצמית וביטוייה המרכזי בתרבות שלנו, לבין מידת המסוגלות האמיתית שלנו, בחברה, להכיר באוכלוסיות שונות ולקבל אותן כחלק אינטגרלי מאיתנו.

ולמרות זאת, הסרט הוא לא רק סיפורו של "אדם חריג" בחברה "רגילה". הסרט נוגע בתשוקה האנושית של כולנו להתבלט, להצליח ולהותיר את חותמנו בעולם. מסעו של שמעון דהן מבית שאן הוא מסע נפשי, חברתי ופסיכולוגי, של איש אחד בעולם גדול, אשר רוצה לממש את עצמו: להיות "הכי טוב, הכי פתוח והכי שלם", בדיוק כפי שכולנו רוצים להיות. סרטו של אריאל מירז.

28. סרטון - פואטרי-סלאם "להיות אישה" | שמרית קרויטו (2019)

הסרטון של שמרית הוא אחד מ-3 קטעי ספוקן וורד שעמדו בלב ערב שיזמו 8 צעירים עם מוגבלות שכלית.

29. סרטון - סליחה על השאלה!?! ערב חברתי של להקת מעבר לקול (2020)

**בשותפות קרן שלם

כחלק מהעשייה החברתית של להקת מעבר לקול יש ערב חברתי כל שמונה מפגשים מוסיקליים שמטרתו להעמיק את ההיכרות בין המשתתפים בפעילות המשולבת. בערב זה אנחנו מקדישים מפגש לחקירת נושא השילוב בחברה דרך משחקי חברה ושאלות הנוגעות בנקודות החיבור בין אנשים עם וללא מוגבלות. בערבים הקודמים דיברנו על יצירת קשר על פי רושם ראשוני, על גבולות ומוגבלות והפעם - חברות.

הפעילות החברתית בערב זה הייתה "סליחה על השאלה" - המשתתפים כתבו שאלות בנושא חברות. לאחר מכן כל שני משתתפים התיישבו מול הקבוצה ומול מצלמה, הגרילו פתק עם שאלה וענו. בגלל הצילום, היה עניין בחדר וריכוז מצד הקהל והשתתפות מלאה. בעזרת הערב גילינו את התפיסות של המשתתפים על נושא החברה והצלחנו ללמוד אחד מן השני על כלים שיכולים לעזור לנו לשפר את איכות הקשרים החברתיים שלנו.



סינגור עצמי, כישורים ויכולות - המשך

30. סרטון – גם לנו מגיע בית לגור בו (2021)

נדיר בחור עצמאי, רציני עם עבודה מסודרת, מתנייד בכסא גלגלים. כל מה שנדיר רוצה זה לשכור דירה נגישה, שבה יוכל להיכנס למקלחת, לעבור את המשקוף של חדר השינה ולהיכנס לבניין המגורים. האם גם לו מגיעה הזדמנות שווה להשכיר דירה? מתוך סדרת סרטונים שהופקו על ידי משתתפי מע"ן – מועדון עירוני נגיש אשדוד.

31. סרטון – סולידריות והבנת הצורך של הזולת (2021)

תראו מה עובר שגאי כל יום, למרות שהוא עצמאי ועובד במרץ סביב השעון. בחיי היום יום הוא נתקל במכשולים בדרך לחדר אוכל, בגישה לרכב שבחניית הנכים ובעוד הרבה דברים קטנים ומיותרים שנובעים מחוסר תשומת לב והבנת הצורך של הזולת. מתוך סדרת סרטונים שהופקו על ידי משתתפי מע"ן – מועדון עירוני נגיש אשדוד.

32. סרטון – גם לנו מגיעה הזדמנות שווה בעבודה (2021)

אורי בחור צעיר שמתמודד עם מוגבלות מוטורית. אורי עורך וידאו ובונה אתרי אינטרנט במקצועו. אורי מגיע לראיונות עבודה אך לא מתקבל לעבודה. צפו באחד הראיונות שאורי עבר. האם אתם הייתם מקבלים אותו לעבודה? מתוך סדרת סרטונים שהופקו על ידי משתתפי מע"ן – מועדון עירוני נגיש אשדוד.

33. סרטון – הגברת המודעות לנושא הליך קבלת החלטות נתמכת (2021)

קבלת החלטות נתמכת הינה הסדר משפטי המאפשר לאדם המסוגל לקבל החלטות בעצמו אך מתקשה בכך, לקבל סיוע בקבלת מידע מונגש הנדרש לו וכן סיוע במימוש החלטות שקיבל, באמצעות מינוי של אדם אחר המכונה "תומך החלטה" על ידי בית המשפט. המינוי נעשה מרצונו של מקבל ההחלטות ובהסכמתו ויש לו אחריות מלאה על טיב החלטותיו. מטרת סרטון זה להגביר את המודעות לנושא הליך קבלת החלטות נתמכת

34. סינגור עצמי הלכה למעשה – חוברת העשרה (2021)

**** בשותפות קרן שלם**

לאחר שנים של עבודה עם קבוצות רבות במרכזי תעסוקה לאנשים עם מש"ה בכל רחבי הארץ, הועלתה על הכתב חוברת העשרה המאגמת את הבסיס התאורטי עליו התבססה התכנית, יחד עם הכלים הישומיים בעזרתם נלמד והוטמע אותו בסיס תיאורטי במפגשנו עם מקבלי השירות וצוותי נותני השירות במסגרות אלה. החוברת נכתבה על ידי מאיה גודלמן ולאה דוידסון, המעבירות סדנאות סינגור עצמי מטעם קרן שלם ומינהל מוגבלויות במשרד הרווחה והבטיחות החברתית.

פריטים המתורגמים
גם לשפה הערבית



35. פתרון ידע דיגיטלי – תראו אותי! סביבת למידה מקוונת להגברת המודעות לטיפול

והיגינה אישית לאנשים עם מוגבלות קוגניטיבית (2024)

לומדת תראו אותי! הינה סביבת למידה מקוונת המיועדת לאנשים עם מוגבלות שכלית או מגבלה קוגניטיבית. זוהי סביבה אינטראקטיבית שמטרתה לארגן ידע בתחומי הטיפול וההיגינה ולהנגיש אותו באופן חווייתי.

סביבת הלמידה מכילה פעילויות משחק אינטראקטיביות, הדורשות השתתפות פעילה והפעלת שיקול דעת על פי הנושא הנלמד. השימוש בסביבה יכול להיעשות על ידי מקבלי השירות באופן עצמאי או בליווי הצוותים במסגרות או בני משפחה.



1. **סרטון - Talk להיות לא מוגבל בעולם שבו כולם מוגבלים (2007)**
סרט קצר עטור פרסים, שהופק בסיוע נציבות הזכויות לנכות באנגליה, המתאר את חוויתם של אנשים ללא מוגבלות אילו היו חיים בעולם שכולו אנשים עם מוגבלות. הסרט מתאר את התהליך בו מנופצות כל העמדות הקדומות והשליליות של מנהל עסקים צעיר, אשר נמצא במיעוט כאדם רגיל ונורמטיבי בחברה דימונית שבה כולם בעלי מגבלה כלשהי. הסרט בשפה האנגלית והוא ניתן לצפייה בשני חלקים, משך כל אחד כ-5 דקות.
2. **קטע מסרט - "בחזית הכתה" Fron of the Class על התמודדות עם תסמונת טור (2008)**
על התמודדות עם תסמונת טורט מילדות עד בגרות בסרט מרגש ונוגע ללב של בראד כהן. בקשור ניתן לצפות באחד מהקטעים המשמעותיים בסרט בו מנהל בית הספר בו לומד בראד מוצא דרך מקורית ומטלטלת לשתף את ילדי בית הספר בתסמונת ובמשמעותה.
3. **גם לנו יש צרכים מיוחדים: בוגרים בספקטרום האוטיסטי מספרים (2009)**
מאמר זה מבוסס על סדנה שהתקיימה בכנס "מדברים אוטיזם" בשנת 2009 בהנחייתה של סולה שלי, ובהשתתפותם של עמית פליס וענת ג'רסי. מתוך המאמר - החומר לסדנא עליה מבוסס מאמר זה נאסף מתוך הקהילה האוטיסטית, שמשתייכים אליה אנשים ונשים בספקטרום האוטיסטי (בין אם אובחנו ע"י איש-מקצוע ובין אם עברו בקהילה התהליך שאנו מכנים "אבחון עצמי מאושש עמיתים").
4. **סרטון - שיח חניכים בבית נועם - מי אני? (2011)**
חניכים עם מוגבלות שכלית מתמודדים עם השאלה "מי אני" בהיבטים של מוגבלות, תעסוקה, חינוך והשתלבות בחברה. הסרט מתעד שיחה מתוך שיחות המתקיימות במרכז היום בבית נועם מדי פעם בנושאים שונים המעסיקים את החניכים ואת הצוות. חלקם למדו את הרגלי השיח בהיותם חברי קבוצות טיפוליות המתקיימות שנים רבות.
5. **סרטון - עומס יתר חושי : Sensory Overload-Interacting with Autism Project (2012)**
ישנם אנשים עם אוטיזם המתקשים בעיבוד חוויות אינטנסיביות המערבות חושים רבים בו זמנית. סרטון זה מאפשר לצופה לחוות את תחושותיו של מי שמתקשה בוויסות החושי וללמוד עד כמה ובאיזה תדירות מופעלים החושים שלנו בחיי היום יום. סרטון זה נוצר כחלק מפרייקט תלת שנתי העוסק באוטיזם אשר מומן על ידי הסוכנות הפדרלית למחקר ובריאות בארצות הברית.



6. סרטון - I am a person - Spread the word to End the word הפיצו את

המילה לעולם - אני אדם! (2015)

סרטון שמטרתו לעודד את הקמפיין להפסקת השימוש במילה "מפגר" כמילת גנאי.

7. סרטון - קמפיין להפסקת השימוש במילה "מפגר": Spread the Word to End the Word (2012)

סרטון זה נוצר על ידי ארגון תסמונת דאון במרילנד, ארה"ב על מנת לתמוך בקמפיין Spread the Word to End the Word שמטרתו להפסיק את השימוש במילה "מפגר" או באנגלית: retarded מדובר ביוזמה מתמשכת של משתתפי הספיישל אולימפיקס למיגור השימוש במילה "מפגר" כמילת גנאי על בסיס יומיומי ולקדם את השילוב וההכללה של אנשים עם מוגבלות שכלית בחברה.

8. סרטון - "האוטיזם נעל אותי בתוך גוף שאין לי שליטה עליו": חווית האוטיזם בעיניה של קרלי פליישמן, מתבגרת בת 17 (2016)

סרטון זה מנסה לייצר את החוויה כפי שהיא נתפסת דרך עיניה של קרלי פליישמן, ילדה בת 17, אשר אובחנה כבעלת אוטיזם ועיכוב קוגניטיבי. לאחר שנים של טיפול מתמשך ועבודה קשה, כיום קרלי יודעת לאיית וקולה האמיתי בא לידי ביטוי.

כיום היא מדפיסה באצבע אחת וחולקת את מחשבותיה ואת מסתורי האוטיזם (לדבריה). הסרטון מבוסס על קטע מתוך הספר "קולה של קרלי: לחזור דרך האוטיזם" המציג כיצד פעולה פשוטה כגון ביקור בבית קפה עבור אדם עם אוטיזם יכולה להפוך לחוויה כאוטית. הקפה של קרלי הינו פיתוח של סרטון וידאו אינטראקטיבי אשר מאפשר למשתמש לחוות את חווית האוטיזם מבחוץ ומפנים.

9. סרטון- חווית ההאכלה - קולם של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית (2016)

**** בשותפות קרן שלם**



מטרת סרטון ייחודי זה להשמיע חוויות, קולות ומחשבות של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית המואכלים על ידי אנשי הצוות במסגרות בקהילה.



10. מצגת - הצגה חזותית של האמנה בדבר זכויות אנשים עם מוגבלויות (2016)

מצגת האמנה נועדה להציג באופן חזותי את מרכיבי האמנה לשיוויון זכויות אנשים עם מוגבלויות הכוללת בתוכה סעיפים רבים הנוגעים לחיי אנשים עם מש"ה וזכויות אלמנטריות בכלל האדם.

11. סרטון - NOT SPECIAL NEEDS לא צרכים מיוחדים (2017)

שאל את עצמך אילו "צרכים מיוחדים" יש לאדם עם תסמונת דאון? סרטון המציג זווית חדשה על המושג "צרכים מיוחדים". הופק לרגל יום תסמונת דאון ה-21 בשנת 2017.

12. הרצאה מצולמת: היציאה מהארון - לספר או לא לספר על המוגבלות שלי? (2020)

הרצאתה של ד"ר נצן אלמוג במסגרת ערוץ היוטיוב של המרכז לחיים עצמאיים ברשת

13. הרצאה מצולמת: "הילד הזה הוא אני" – שיחה על מוגבלות וזהויות אחרות (2020)

ההרצאה נערכה במסגרת יום העיון "זה רק חלק ממני" – צעירים עם ריבוי מוגבלויות בעידן של ריבוי זהויות שהתקיים בקריה האקדמית אונו ב-20.2.20 בשיתוף עמותת כוונים, מגדל אור והג'ינט. יואב קריים – מנהל שותף של האשכול לשינוי חברתי, בית איזי שפירא ד"ר נצן אלמוג – ראש המיקוד בשילוב והכלה, החוג לחינוך וחברה, הקריה האקדמית אונו.

14. יש לנו צרכים מיוחדים ואנחנו נהנים לדפוק את המערכת (2020)

כשהבחור הנכה מלידה אומר להולך רגל שחצה באדום "אחי, זה לא שווה את זה". כשהבחור עם תסמונת טורט מנצל אותה כדי לקלל את הרס"ר בצבא. וכשחירש קורא שפתיים כדי להבין מה שהוא לא אמר. יש להם צרכים מיוחדים והם יודעים לצחוק על זה - ועל כל שאר העולם!



התמודדות עם מוגבלות - המשך

15. סרטונים - מארז ההדרכה – תופעת האלימות המילולית ודרכי התמודדות(2022)



****בשותפות קרן שלם**

מיזם משותף לצוות המחקר, קרן שלם ומינהל מוגבלויות במשרד הרווחה והשירותים החברתיים, המבוסס על מחקרם של ד"ר נירית קרני ויזר וד"ר רן נוימן, המכללה האקדמית תל חי.

אלימות המילולית המופנית כלפי אנשים עם מוגבלות שכלית הינה תופעה שאינה מדוברת רבות. אולם למרבה הצער, אנשים עם מוגבלות שכלית פוגשים אלימות מילולית בסיטואציות רבות בחיי היום יום שלהם ויש חשיבות רבה להתייחס לסוגיה זו, ללמד אותם ואת המלווים אותם (הורים, משפחות, אנשי מקצוע) כיצד לזהות אירוע שיש בו אלימות מילולית וכיצד להתמודד איתו. מארז ההדרכה מבוסס מחקר, ומטרתו ליישם את הממצאים שעלו משני מחקרים שנעשו בתחום, ולשמש כלי יישומי לאנשי המקצוע הנותנים שירותים לאנשים עם משה.

16. סרטונים – להרגיש כשמקשיבים : שאלות ותשובות בנושא שיחה מיטבית עם אנשים



עם מוגבלות קוגניטיבית(2022)

****בשותפות קרן שלם**

מיזם השיחה הטובה, הוא מיזם שמטרתו לאפשר הזדמנות לתקשורת מיטבית עם אדם עם מוגבלות קוגניטיבית. רצינו לשמוע מה דעתם של אנשים עם מוגבלות קוגניטיבית על שאלות שקשורות לשיחה עימם. הגענו לבית עמית של אקים ישראל, בעפולה ושם פגשנו קבוצה של מקבלי שירות שפתחו לנו חלון אל תוך עולמם וענו על השאלות שלנו בכנות אמיתית. מוזמנים להצטרף לשיחה וללמוד מהם מה נכון להם ואיך הם היו רוצים שישוחחו, ידברו ויקשיבו להם! הסרטון צולם בבית עמית, עפולה, בהפעלת אקים ישראל.

17. סרטון – מהי מוגבלות שכלית התפתחותית? (2023)



****בשותפות קרן שלם**

סרטון מסביר בצורה ראשונית ובהירה מה היא מוגבלות שכלית התפתחותית. התסריט, נערך בקפידה בשיתוף מומחיות ומומחים בכל אחד מהתחומים. הסרטון הינו חלק מיזם השיחה הטובה – שייח מותאם ומיטבי בין נותני שירותים בקהילה לאנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית.



18. מבט אחר חוויה אינטראקטיבית – מהי מוגבלות שכלית התפתחותית? (2023)

****בשותפות קרן שלם**

הכירו את יהונתן, בחור עם מוגבלות שכלית התפתחותית. יהונתן בן 35. הוא עובד בשעות הבוקר בארומה בסיוע שירותי תעסוקה נתמכת ומתגורר בדירור עצמאי בקהילה עם מספר שותפים. יהונתן בדרכו אל הסופר-מרקט השכונתי כדי לרכוש מצרכים לארוחה חגיגית שהוא וחבריו לדירה מתכננים להכין. מהם האתגרים והקשיים העומדים בפניו? אתם מוזמנים לחוות את הביקור בסופר-מרקט דרך העיניים של יהונתן, מבט אחר – חוויה אינטראקטיבית ייחודית!

19. מוגבלות – בואו לדבר על זה (2025)

מצגת חווייתית לתלמידי חטיבות הביניים במערכת החינוך הרגילה שמציעה להתבונן מזווית אחרת על מוגבלות, ומקדמת מסרים חברתיים חשובים: "לא עלינו ובלעדינו", רצונות ובחירות, ועל אחריות החברה לשינוי. המערך מתאים לשיעורי חברה, שיעורים פתוחים ופעילויות חינוכיות וכולל סרטונים ושאלות לדיון המעודדים השתתפות פעילה ושיח בגובה העיניים.

תכניות ושירותים נוספים לאנשים עם מש"ה

1. **אוגדן הדרכה להפעלת מתנדבים במסגרות של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית (2011)**
****בשותפות קרן שלם**
מתנדבים רבים פועלים בקרב אנשים עם מוגבלות שכלית בקהילה. יחד עם העזרה המעשית הישירה פעילות התנדבותית מסייעת להפחית את הדעות הקדומות והעמדות השליליות כלפיהם, מצמצמת את תחושת הבדידות שלהם ומאפשרת להם פיתוח וחיזוק של מיומנויות.
2. **סרטון ומחקר - שירותי נופשון לאנשים עם מש"ה (2014)**
****בשותפות קרן שלם**
שירותי נופשון לאנשים מוגבלים בכלל - ולאנשים עם מוגבלות שכלית בפרט - מהווים מסגרת שבה האדם המוגבל המתגורר בקהילה זוכה להשגחה ו/או לטיפול מחוץ לביתו למשך תקופת זמן קצובה.
הנופשון משרת גם את האדם עצמו אשר נהנה מסוג של חופשה במקום שונה מהמסגרת בה הוא נמצא על בסיס יומיומי, ופוגש צוות מטפל שונה. למשפחה, מתאפשר לקבל פרק זמן להתפנות לעצמה ללא הצורך בטיפול באדם המוגבל.
בפריט זה מחקר שנעשה בנושא וכן סרטון שהופק על ידי עמותת שיח סוד.
3. **גדולים במדים - תכנית לגיוס צעירים עם צרכים מיוחדים לשירות התנדבותי בצה"ל (2014)**
גם צעירים עם מוגבלות שכלית יכולים להשתלב בצבא ולשרת שירות משמעותי עבורם ועבור מדינת ישראל. סרטון ההסברה על התוכנית לגיוס צעירים עם צרכים מיוחדים לצה"ל של עמותת גדולים במדים נעשה בשיתוף עם מינהל מוגבלויות.
4. **סרטון - תראו אותי! תוכנית להגברת המודעות להופעה החיצונית של אנשים עם מש"ה (2016)**
****בשותפות קרן שלם**
סרטון זה נוצר על ידי ארגון תסמונת דאון במרילנד, ארה"ב על מנת אנשים עם מוגבלות שכלית מזוהים לא פעם בשל המראה השונה שלהם. הדבר נובע מסיבות מגוונות ביניהן חוסר מודעות אישי, הורי וכד'; חוסר הקפדה ועקביות בנושא היגיינה; רצון של המטפלים בהם לגונן עליהם; חיסכון כספי, ועוד. ערך השוויון והשאיפה לשילוב בקהילה של אנשים עם מש"ה, מזמנים אתגר לא פשוט כאשר מדובר באדם ששונותו נראית לכול. קל וחומר כאשר אדם זה מדיף ריח גוף לא נעים, מתלבש בלבוש שאינו מותאם גיל, מין, מזג אוויר וכד'.
קרן שלם בשיתוף השירות בקהילה, אגף מש"ה חברו יחד להוביל מיזם ייחודי שמטרתו העלאת המודעות לשיפור ההופעה החיצונית של מקבלי השירות, בקרב האנשים עצמם הצוותים והמשפחות, במטרה לעודד הסתכלות שוויונית וכדי לקדם את שילובם במארג החיים החברתי והתעסוקתי, תוך חיזוק דימויים העצמי, חיזוק המסגרת כמקום בעל קוד לבוש הולם. מפתחת ומנחת התוכנית היא רותי טרבלס.

תכניות ושירותים נוספים לאנשים עם מש"ה - המשך

5. A
ε

סרטון הרצאה חקר מקרה : שירותים מוכוונים אדם ותקצוב אישי לאנשים עם מוגבלות על הרפואה באיחוד האירופי ובחוקי המוגבלות - קשיים ומגמות תפיסות עתיד (2017)
****בשותפות קרן שלם**

הרצאתו של פרופ' ג'רארד קווין, ראש המרכז ללימודי מוגבלות, משפט ומדיניות באוניברסיטת גאלווי, אירלנד שניתנה ב- 27/02/17 במפגש מקצועי שאורגן על ידי האגף לטיפול באדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית במשרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים במכללה למנהל ועסק בסוגיות שונות הקשורות להקמת מינהל מוגבלות. פרופסור קווין מתאר בהרצאתו את התהליכים המרכזיים באירופה בימים אלה סביב הסוגיות הקשורות למתן שרות מוכוון אדם לאנשים עם מוגבלות, תקצוב אישי, יישום האמנה הבינלאומית לזכויות האנשים עם מוגבלות והיבטים נוספים.

6. A
ε

סרטון סיפורי הצלחה - הטמעת מערכת לניהול איכות השירות ISO 9001 במסגרות לאנשים עם מוגבלות שכלית (2017)
****בשותפות קרן שלם**

הסרטון מביא את סיפורן של המסגרות לטיפול בבוגרים בני 21 + עם מוגבלות שכלית אשר בחרו להטמיע את מערכת ניהול איכות השירות ISO 9001.

7. A
ε

סרטון הרצאה - מסעם לפולין של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית משלחת "השחר" (2017)
****בשותפות קרן שלם**

מחקר איכותני זה עוסק במשלחות משרד הרווחה, של בוגרים עם מוגבלות שכלית התפתחותית, למחנות הריכוז וההשמדה בפולין (משלחת "השחר"). מטרת המחקר הנוכחי הייתה לבחון את תופעת מסעם לפולין של אנשים עם מש"ה, מנקודת מבטם של המשתתפים ומנקודת מבטה של החוקרת שהתלוותה למשלחת כ"משתתפת צופה".

8.

אוגדן הדרכה - הפעלת מסגרות יום-שהות-ארוך לילדים ובני נוער עם מוגבלות שכלית-התפתחותית (2017)
****בשותפות קרן שלם**

כחלק מהבניית הפעילות וטיפוח המקצועיות של שירות יום-שהות-ארוך - פותח האוגדן, אשר מהווה מאגר מקיף ועשיר ובו - ידע, מידע, הנחיות וכלי עזר יישומיים להפעלת המסגרות. אוגדן זה אוצר בתוכו ניסיון, ידע ומידע ואנו שמחים על הזכות הניתנת בידינו להעשיר את ארגז הכלים המקצועי בכלי נוסף להעשרה ופיתוח של הטיפול הישיר במסגרות היום בקהילה המתמודדים מדי יום עם אתגרים מקצועיים.

תכניות ושירותים נוספים לאנשים עם מש"ה - המשך

9. תוכנית סביבה תומכת לאנשים עם מוגבלות שכלית – סרטון הסברה (2018) **** בשותפות קרן שלם**



סרטון הסברה זה מביא את ייחודיותה של התוכנית היא בהיותה מותאמת אישית לאדם, תוך התייחסות ובחירה מתוך השירותים הקיימים בקהילה, והיותה שירות משלים לשירותי הרווחה. התוכנית בולטת ביכולתה להביא לקידום ולשילוב של אוכלוסיות בלתי משולבות המתגוררות בבתיים בקהילה, בתוכניות ובשירותים המצויים בה.

10. אשכב למסגרות חיים (2018)

סרטון המציג הצצה למסגרות שונות לאנשים עם מוגבלות שכלית מילדות ועד בגרות. הסרטון הופק במסגרת הקורס המקוון : [הטיפול באדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית](#)

11. הערכת תרומת תוכנית "התערבות מכילה" במסגרות יום לאנשים עם מש"ה (2019)

**** בשותפות קרן שלם**

ד"ר עדי לוי ורד, גב' נגה חן, מכלול-יח' הערכה ומחקר, קרן שלם, 2019
בשנת 2010 נענתה קרן שלם לפניית אגף מש"ה לשיתוף פעולה עם חברת "התערבות מכילה", כמי שנבחרה ע"י המשרד להעברת סדנאות בנושא התנהגות מאתגרת. לאורך השנים התקבלו מהמסגרות בהן התקיימה התוכנית משובים חיוביים, הורגשו תמורות משמעותיות במסגרות והביקוש לסדנאות נשאר גבוה. קרן שלם רואה חשיבות רבה בהערכת התוכניות בהן היא תומכת וגם תכנית זו לוותה במחקר הערכה שבוצע על ידי היחידה של קרן שלם. מטרת הערכה זו הייתה לבחון את תרומתה, השפעתה ויישומה של תוכנית "התערבות מכילה" בטווח הקצר (עם תום התוכנית) וכן את הטמעתה בטווח הארוך (כשנה לאחר תום התוכנית) במסגרות לאנשים עם מש"ה. כמו גם, בחינת שביעות הרצון מהאופן בה התוכנית הוגשה למסגרות.

12. ארגז הכלים של גישת התערבות מכילה (2019)

התערבות מכילה הינה גישה המשלבת בין הבנת המקור והתהליך של התפרצות התנהגות מאתגרת לבין הטיפול המיטבי בהתנהגות זו (בקרב אוכלוסיות עם צרכים מיוחדים). מטרת התערבות מכילה היא להפחית את המקרים של התנהגות מאתגרת, להעצים את הצוות המטפל וליצור אקלים של מוגנות והכלה עבור הצוות ומקבלי השירות גם יחד. השיטה כוללת טכניקות פיזיות המותאמות לצרכי מקבלי השירות בעת מצוקה, תוך שמירה על כבוד, הגנה וכל יתר זכויותיו הבסיסיות של מקבלי השירות. הגישה שמה דגש גם על למידה שלאחר מעשה, במטרה למנוע ולהפחית התפרצויות כאלה בעתיד. לכן, אחרי אירוע של התנהגות מאתגרת ולאחר שהצוות חזר לשגרה, יש לבחון את האירוע ולהבין את המניעים להתפתחותו, את הסימנים המקדימים שהיו לו, ואת אופן ההתמודדות של המטפל בזמן האירוע.

13. תדריך להפעלת המרכזים למשפחה – השירות המשלים למשפחות לילדים עם

מוגבלויות(2022)

המרכז למשפחה הינו שירות המשלים למשפחות מהווה חלק ממערך השירותים החברתיים הניתנים במחלקות לשירותים חברתיים ברשויות המקומיות למשפחות המתמודדות עם גידול ילד עם מוגבלות. השירות פועל בגישה קהילתית ומספק מגוון מענים המסייעים למשפחות ומאפשרים להם איכות חיים בקהילה.

14. סרטון – שיח על מעבר מבית המשפחה לדיור (2023)

****בשותפות קרן שלם**

רחלי, בחורה בת 26. היא גרה בבית ההורים, זקוקה להרבה תשומת לב, תמיכה וטיפול. ההורים של רחלי מזדקנים והם שואפים לראות את רחלי מתקדמת לקראת חיים עצמאיים. רחלי ומשפחתה נמצאים בתהליך של איתור מסגרת מגורים עצמאית עבורה מספר חודשים. רחלי אמביוולנטיות מאוד לגבי המעבר בעוד הוריה משוכנעים שזה הצעד הנכון עבורם כמשפחה. יחד עם דניאל, עו"ס המשפחה נעשו כבר מספר מפגשים בנושא. בסרטון שלפניכם אמה של רחלי מתקשרת לדניאל ומבקשת ממנו לשוב ולשוחח עם רחלי על האפשרות של מעבר לדירה בקהילה. רחלי מגיעה לפגישה עם דניאל, כשהיא מלאת חרדות וחששות ובעזרת השיח עם דניאל היא מצליחה ללמוד ולהבין קצת יותר על שגרת היום בדיה ועל האפשרויות העומדות לפניה. הסרטון מציג שיח בין מקבל שירות לעובדת סוציאלית במחלקה לשירותי רווחה. מטרתו להדגים שיח מיטבי ומותאם עם אדם עם מוגבלות שכלית. הסרטון הינו חלק ממיזם השיחה הטובה – שיח מותאם ומיטבי בין נותני שירותים בקהילה לאנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית.

15. סרטון – שיח על מעבר ממסגרת חינוך לתעסוקה (2023)

****בשותפות קרן שלם**

איציק, בחור בן 21 אשר סיים את לימודיו והוא לקראת השלב הבא בחייו. אלונה, עו"ס המשפחה, מכירה היטב את איציק ומלווה אותו מזה מספר שנים. על סמך ההכרות של אלונה את איציק היא מתרשמת כי לאיציק יש יכולות תעסוקתיות גבוהות יחד עם קשיים בתחום החברתי. איציק מעוניין מאוד להשתלב בעבודה בשוק החופשי כמו חברים נוספים מכיתתו, ומבין שהשתלבות בשוק החופשי תשפיע על גובה השכר שלו. גם מוטי, אביו של איציק, מעוניין כי בנו יעבוד בשוק החופשי. בסרטון שלפנינו, איציק ומוטי מגיעים למשרדה של אלונה, העובדת הסוציאלית, לאחר שעשו סיור במע"ש וביחד משוחחים על האפשרויות העומדות בפני איציק בתחום התעסוקה. הסרטון מציג שיח בין מקבל שירות לעובדת סוציאלית במחלקה לשירותי רווחה. מטרתו להדגים שיח מיטבי ומותאם עם אדם עם מוגבלות שכלית. הסרטון הינו חלק ממיזם השיחה הטובה – שיח מותאם ומיטבי בין נותני שירותים בקהילה לאנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית.

הורות, סבאות ואחאות לאנשים עם מוגבלות

1. A
E

סרטון מחקר - חווית הסבות בקרב סבים וסבתות לילדים עם וללא נכות אינטלקטואלית (2009)

****בשותפות קרן שלם**

מחקרה של ד"ר ליאורה פינדל, אוניברסיטת בר אילן, 2009. מטרת המחקר הנוכחי הייתה לבחון לראשונה את השלכות נוכחות ילד עם נכות אינטלקטואלית על סבים וסבתות, מתוך ההכרה בחשיבות תפקידם במערכת המשפחתית, ומתוך ההבנה, שלמרות שחלק מהסבים כורעים תחת העומס ומתקשים להתמודד עם המציאות שנוצרה, ישנם אחרים, שדווקא הדחק והקושי הניבו בקרבם חוויה של צמיחה.

2.

סרטון - שיחה על מוגבלות שכלית התפתחותית (2012)

חנית נשר, בתוכניתה חוות דעת שבערוץ 10 מארחת את רונית קשמן, אמה לנערה עם מוגבלות שכלית התפתחותית, מרצה לחינוך מיוחד ולשעבר יו"ר אקו ישראל. בשיחה מרגשת וכנה, הפותחת חלון לעולמם של ההורים לילדים מיוחדים, מדברת קשמן על החוויה שבהורות לילדה עם מוגבלות שכלית התפתחותית, הדינמיקה במשפחה הגרעינית והמורחבת, יחסי הגומלין עם הסביבה ועוד. בחלקה השני של התוכנית מארחת נשר את האחים עפר ודקל שקרצי, שחקנים בהצגה מלאך עם תסמונת דאון על החוויה של ילד שנולד לו אח עם מוגבלות שכלית התפתחותית ומערכת היחסים הנרקמת ביניהם.

3.

סרטון - קול ששון וקול כלה (2012)

חתונה. שלוש שעות לפני. הכול צף. שתי משפחות שכול אחת מתמודדת עם בן משפחה "חריג" נפגשות ונתקלות בדילמות רבות. מיהו השוונה? ומהן ההשלכות? האם תהיה חתונה או לא? סרטון על הצגת פרינג' ייחודית, מרגשת, אקטואלית פורצת גבולות ובעלת מסר, המשלבת שחקנים בעלי צרכים מיוחדים מעמותת כנפיים.

4.

סרט - זה אח שלי (2014)

סרטם של חגית רון רבינוביץ ואייל רובינשטיין. על המציאות של חיי משפחה בה בן אוטיסט. על הזווית של האחים של ילדים עם צרכים מיוחדים ועל החוויה שלהם את הוריהם בתוך המציאות המורכבת.

5.

סרטון - להיות אם לעובר עם תסמונת דאון (2014)

לרגל יום תסמונת דאון השנתי, שחל ב- 21/03/2014 עמותת CoorDown הפיקה סרטון המעביר מסר לאמהות לעוברים עם תסמונת דאון. הסרטון המרגש מציג חמישה עשר ילדים עם תסמונת דאון הפונים אל האמהות לעתיד ובמשפט אחד מסבירים מדוע אין ממה לחשוש ולמה מסוגל יהיה ילדה להתפתח. הסרטון זכה לכחצי מיליון צפיות והוא נולד כחלק מפעילות ההסברה של העמותה, הוא מעביר את המסר על העתיד של ילדים עם תסמונת דאון ועל זכותם להיוולד ויכולתם לחיות חיים שלמים וכן כי הוריהם יכולים לחוות סיפוק והנאה מגידולם.

הורות, סבאות ואחאות לאנשים עם מוגבלות - המשך

- 6. סרטון - משפחה מיוחדת משחקת - בנושא חשיבות המשחק גם במשפחות ילדים עם צרכים מיוחדים (2014)** A
E
****בשותפות קרן שלם**
מטרת סרטון הדרכה זו לעודד את המשפחות לשחק - לזמן לידיהן חיים משולבים בהנאה וסקרנות, בילוי ופעילות, פעילות משחקית שמהווה מרכיב חיוני בהתפתחות הקוגניטיבית, הרגשית והחברתית, ובפיתוח דימוי עצמי חיובי. משחק לשם משחק.
- 7. סרטון - חול צלול (2015)**
****בשותפות קרן שלם**
פרויקט גמר של יונתן גולדשטיין, תלמיד במגמת הקולנוע וטלוויזיה בקריית החינוך "רביבים" ראשון לציון, עם צוות מחבריו התלמידים. מטרת הסרט לשמש ככלי הסברה והטמעת ערכים בנושא לתלמידי ביה"ס ולסייע לילדים אחרים, שגם להם קרובי משפחה עם מוגבלויות שכליות שלא העזו לחשוף את הנושא כפי שקרה ליוצר הסרט, עד לעצם ביצוע הסרט.
- 8. סרטון - מיכל אונגר : לגדל ילדה עם מוגבלות שכלית (2018)**
סרטון המציג את הזווית המשפחתית בגידול ילדה עם מוגבלות שכלית דרך סיפורה של מיכל אונגר אמה של של יולי, נערה בת 14 עם מוגבלות שכלית
הטיפול באדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית
- 9. מאמר סבות מיוחדת : צרכים ומענים (2019)**
ד"ר בנימין הוזמי וליאת ברעם, בית איזי שפירא, 2019
מטרת המאמר היא למקד את האתגרים והצרכים הייחודיים של סבים לנכדים עם מוגבלות, לסקור דוגמאות לדרכי התערבות ותמיכה המוצעים עבורם בארץ ובעולם תוך התמקדות במודל עבודה ייחודי כוללני אשר פותח עם ועבור סבים, בבית איזי שפירא.
- 10. הכמיהה לנראות- נקודת המפגש של הפוטותרפיה עם חוות האחאות במשפחות בהן ילד עם מוגבלות (2020)**
מחקרה של עינב ברגר, בהנחיית פרופ' ליאורה פינדלר, אונ' בר אילן, 2020
מוטיב הנראות מרכזי מאוד בתהליכי הצילום והטיפול ומתכתב באופן מעניין עם חווית הנראות בקרב אחים במשפחות שבהן ילד עם מוגבלות. בעבודה סמינריונית זו מציגה הכותבת את עומק המשמעויות וההשלכות שיש לכמיהה לנראות ובוחנת את יעילות הפוטותרפיה בעבודה עם אחים לילדים עם מוגבלות.

1. A
E

סרטון מחקר - חווית החיים בצל הורה בעל מגבלה שכלית (2009) ****בשותפות קרן שלם**

מחקרה של דורית ושלר, אונ' בן גוריון, 2009. מחקר זה בוחן את משמעות החיים בצל הורה בעל מגבלה שכלית. קולם של ילדים אלו מובא כאן, במטרה לאפשר הצצה לחייהם יוצאי הדופן ולספק פרספקטיבה נוספת בתקופה של שבירת המוסדיות והרחבת הזכויות, של אותם אלו החיים בקרבינו המוגדרים כבעלי צרכים מיוחדים.

2. A
E

סרטון מחקר - המאפיינים המשמעותיים וההשלכות של קשר זוגי, מנקודת מבטם של אנשים עם לקות אינטלקטואלית החיים בזוגיות (2013) ****בשותפות קרן שלם**

מחקרה של פרופ' שונית רייטר, אונ' חיפה, 2013. אנשים עם לקות אינטלקטואלית (ל"א), בדומה לאוכלוסייה הכללית, מביעים עניין וכמיהה לזוגיות. מעטות ההזדמנויות שלהם להתנסות בקשר זוגי ומועטה התייחסויות לנושא בספרות ובמחקר. נבחנה במחקר זה נקודת מבטם של בני זוג עם ל"א בנושא הזוגיות.

3.

סרטון - A Special Kind of Mum - BBC3 - אמא מיוחדת (2013)

איך נראים החיים אם את צעירה, מוגבלת ואמא? סרט זה עוקב אחר סיפורן של שתי נשים הנאבקות להתגבר על האתגרים הפיזיים שלהן ועל הדעות הקדומות איתן הן מתמודדות מדי יום. בגיל 25 טריש נחושה בדעתו להיות 'סופר-אם' כדי להוכיח לכולם כי הם טועים. היא נולדה עם מגבלה והיא מרותקת לכיסא גלגלים ואינה יכולה להשתמש בזרועותיה או ברגליים - כתוצאה מכך היא צריכה לבצע משימות יומיומיות בפה. מבחינתה זה אומר להכין ארוחת בוקר לילדיה, להלביש אותם ואפילו להחליף חיתול בפה. ואם חייה לא מאתגרים מספיק, היא עכשיו בהריון עם ילדה השלישי ומתכננת לידה ביתית על פי עצת הרופא. מישל היא אימא חד הורית בת 26 שנולדה עם מגבלת ננסות וטרזה האנרגטית בת השנתיים שלה צומחת במהירות. עליה ללמוד להתמודד עם היותה אמא למישהי שהיא כמעט באותו גודל ובקרוב תהיה גדולה ממנה.

4. A
E

סרטון מחקר - תופעה ה'יחידאות' בקרב בוגרים עם מגבלות שכלית: תיאוריות פסיכולוגיות (התקשרות, אינטימיות), תיאוריות מודרניות (בחירה/ היעדר הזדמנויות) או קשיים רגשיים חברתיים (2015) ****בשותפות קרן שלם**

מחקרן של פרופ' חפציבה ליפשיץ וחגית חגואל, אונ' בר אילן, 2015. מטרת המחקר הייתה לבדוק מדוע מרבית המבוגרים עם מגבלות שכלית הם יחידאים ואינם מממשים זוגיות. המחקר הנוכחי מאושש את הטענה שאנשים בעלי מגבלות שכלית מסוגלים להינשא ולהקים משפחה וגם לנמק מדוע לא עשו זאת עד כה. במחקר נמצא כי בעלי מגבלות שכלית מעוניינים בקשר זוגי ורובם אף מעוניינים להינשא.

5. A
E

סרטון מחקר - מיניותם של גברים ונשים עם מוגבלות שכלית: תפיסות ההורים (2015)

****בושופות קרן שלם**

מחקרה של ענבל דבורי לוי, בהנחיית פרופ' עינת פלד, אונ' תל אביב, 2015. השיח הציבורי מאופיין, לרוב, בהתעלמות ממיניותם של אנשים עם מוגבלות, בתפיסתם כבעלי מיניות אגרסיבית ומעוררת סלידה, או כמאופיינים בפגיעות גבוהה להתעללות מינית. מעט המחקרים בתחום כן מראים כי הורים לאנשים עם מוגבלות שכלית (מש"ה) נעים בין הצורך לגונן על ילדיהם אשר נתפסים כבעלי פגיעות מינית לבין הצורך לאפשר להם לחיות חיים מיניים מלאים ומספקים. בראיונות עומק חצי מובנים עם 12 הורים נמצאו מגוון ביטויים למיניות אצל ילדיהם עם מש"ה, המעלים דילמות ומתחים בלתי פתורים, כאשר ההורים נטו להתייחס למיניות זו כלא נורמטיבית וכמקור לבעיות, כן הייתה הכרה בזכות של ילדיהם לבטא את מיניותם, והם אף פועלים לאפשר את ביטוייה.

6.

סקירת ספרות - אימהות עם מוגבלות (2016)

מיכל כרמי רביב, בית איזי שפירא, 2016.

הזכות להיות הורה היא זכות בסיסית וטבעית שכולנו לוקחים אותה כמובנת מאליה. אך לא כך הדבר אצל נשים עם מוגבלות. נשים עם מוגבלות פיזית, קוגניטיבית, נפשית וחושית נאלצות להתמודד לא רק עם קשיי המוגבלות עצמה אלא גם להאבק על זכותן הבסיסית להיות אימהות. כנגזרת מכך הן נאלצות להתמודד גם עם אפליה, סטיגמה ודעות קדומות. וכך, בבואנו לדון ולהעמיק בנושא אימהות עם מוגבלות, אנו מוצאים עצמנו נוגעים גם בתחומי החוק, אתיקה ומשפט, פסיכולוגיה וסוציולוגיה, מיניות ופמיניזם, רפואה וחינוך, ריפוי בעיסוק ועוד.

מאמר זה מהווה סקירה ספרותית אודות עולמן של אימהות עם מוגבלות, ומנסה לבחון אותו דרך שלבי ההריון, הלידה וההורות תוך כדי התייחסות לפרספקטיבות מעולם המשפט, הרפואה והחברה בארץ ובעולם.

7.

מאמר - מין ומיניות בקרב אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית (2018)

רונית ארגמן, מכון ארגמן, 2018.

מאמר זה כולל התייחסות היסטורית לעמדות ביחס לחיבור שבין מיניות ומוגבלות שכלית, סקירה קצרה של נקודות משמעותיות בתהליך ההתפתחות פסיכו-סקסואלית וחשיבות הסביבה בתהליך, התערבות מערכתית ומשמעות החינוך המיני-חברתי.



זוגיות, מיניות ומשפחה - המשך

8. A E

מחקר - הזכות להורות של אנשים עם מוגבלויות נפשיות ושכליות- התפתחותיות: תפיסה חלופית של 'הורות' באמצעי לקידום זכויות (2019)

**** בשותפות קרן שלם**

מחקרה של רוני רוטלר, בהנחיית פרופ' גדעון ספיר, אונ' בר אילן, 2019. ההורות מהווה, בדרך כלל, חלק נכבד מחייו של האדם הבוגר, וכפועל יוצא מכך, זכותם של אנשים עם מוגבלויות להקמת משפחה בשוויון עם אחרים מעוגנת באמנה הבינלאומית בדבר זכויותיהם של אנשים עם מוגבלויות. אולם, בחינת החקיקה והמדיניות החלה בישראל בתחום ההורות ובתחום המוגבלות משקפת גישה הפוכה, אשר מגבילה ומונעת הורות של אנשים עם מוגבלויות, ובפרט מוגבלויות שכליות-התפתחותיות ונפשיות. מחקר זה בוחן את הסיבות לפער, הנעוצות הן באפיוניה המיוחדים של ההורות והן בדרך בה היא נתפסת על ידי רשויות השלטון, ומציע לאמץ תפיסה חלופית של הורות, המתמקדת לא רק בהורות כתפקיד ("הגישה התפקידית-בלעדית") אלא גם בהורות כהתפתחות אישית ובמערכת יחסים ("הגישה התהליכית-יחסית"). בתפיסה חלופית זו קיים פוטנציאל לגשר על הפער בין האידיאל התיאורטי של שוויון הזכויות לבין חתירה לשוויון זכויות בתחום ההורות בפועל. ברוח הגישה האוניברסלית למוגבלות, אימוץ התפיסה החלופית ייטיב לא רק עם הורים עם מוגבלות אלא גם עם הורים ללא מוגבלות, שכן רובם ככולם חווים קשיים קבועים או זמניים בתפקודם בשלביה השונים של ההורות.

9. A E

חברת העשרה – מיניות וזוגיות בקרב אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית (2020)

**** בשותפות קרן שלם**

בחבורת זו תמצאו מידע ראשוני על ההיבטים הקשורים לתחום המיני-חברתי של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית. החבורת מאגדת את הידע הבסיסי והעדכני הנוגע למגוון היבטים הקשורים למיניות וזוגיות בקרב אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית, ואיננה מהווה מסמך מדיניות או נהלים בתחום זה. מומלץ להמשיך ולהעמיק בנושא באמצעות השתלמויות או קריאה נוספת.

10. סרטון - מהי זכותי? על זכויות במיניות של אנשים עם מוגבלויות (2020)

הרצאתה של ד"ר דניאלה מזור שהועברה במסגרת כנס למנהל ויועצים כחלק משבוע המודעות לחינוך מיני חברתי, בחסות מערך הדרכה חינוך מיוחד מחוזות מנח"י וירושלים.

11. סרטון – על אהבה, זוגיות ומוגבלות בתקופת הקורונה (2020)

הרצאתה של ד"ר דניאלה מזור במסגרת דף הפייסבוק של המרכז לחיים עצמאיים ברשת הקורונה עוד מעט חוגגת איתנו שנה. ונראה כי בגללה הרבה מהתוכניות של כולנו השתנו והשתבשו. ומה קרה לכל אלה שמחפשים אהבה? האם עולם הדייטים גם השתנה? מהם היתרונות של עולם הדייטלי כשמדובר בהכרזות? או שאולי ההפך, הקורונה הרחיקה את ההזדמנות לאהבה?

12. מאמר - הזכות להורות של אנשים עם מוגבלות בישראל : תמונת מצב והמלצות לכיווני פעולה (2021)

מאמרן של רוני רוטלר ויונית אפרתי, נציבות שוויון זכויות, משרד המשפטים, 2021

הדו"ח נוצר מתוך רצון להתמודד עם חוסר השוויון שחווים אנשים עם מוגבלות בתחום ההורות, ומטרתו להעלות למודעות את התופעה ואת ההתאמות וההנגשות הנדרשות בתחום זה. הדו"ח הוא תוצר של עבודת שולחן עגול שהקימה הנציבות בנושא, ולצורך כתיבתו נאסף מידע רב מהארץ ומהעולם ונערכו ראיונות עומק עם הורים עם מוגבלות. הדו"ח מצביע על הפערים המרכזיים וכולל שורה של המלצות בהתאם לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות ולאמנה הבינלאומית, וביניהם: הצורך לפתח שירותי תמיכה בהורים עם מוגבלות בהתאם לצרכיהם, פיתוח רצף שירותים הוליסטי, מתן תמיכה וסיוע כלכלי, התאמות והנגשת ההליכים הרפואיים, הטיפוליים והמשפטיים, ביעור הסטיגמות ושינוי עמדות.

13. מאמר - העונג כולו שלי – הזכות לעונג מיני אצל א.נשים עם מוגבלות (2023)



****בשותפות קרן שלם**

מאמרן של ענת פרנק וד"ר דיאלה מזור, נכתב עבור החוברת : מיניות וזוגיות בקרב אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית – חוברת העשרה (2020)

התנהגות מינית היא חלק נורמטיבי בהתנהגות האנושית. לכל בני האדם צרכים מיניים מלידתם ועד מותם. כלומר, פעילות מינית מהווה את אחד הצרכים הבסיסיים של האדם, ולכן מקובל לזהות את המין כצורך ביולוגי מולד, המקבל את ביטויו המלא ביחסי גומלין בין-אישיים. זוהי זכותו הבלתי-ניתנת לערעור והמעוגנת בחוק של כל בן אנוש, ללא קשר למצב המנטלי או הגופני שלו. השילוב בין מוגבלות ומיניות מהווה שילוב מורכב, מכיוון שהן מוגבלות והן מין הנם נושאים שכל אחד מהם רגיש, והצירוף של שניהם מורכב ורגיש במיוחד. מאמר זה מתייחס לזכות לעונג בקרב א.נשים עם מוגבלות וקורא ליישם את התפיסה כי מוגבלות אינה מהווה חסם למימוש מיניות בריאה.

14. מאמר - הזכות להורות של אנשים עם מוגבלות בישראל : תמונת מצב והמלצות לכיווני פעולה (2021)

מאמרו של רוני רוטנר ויונית אפרתי, נציבות שוויון זכויות, משרד המשפטים, 2021

הדו"ח נוצר מתוך רצון להתמודד עם חוסר השוויון שחווים אנשים עם מוגבלות בתחום ההורות, ומטרתו להעלות למודעות את התופעה ואת ההתאמות וההנגשות הנדרשות בתחום זה. הדו"ח הוא תוצר של עבודת שולחן עגול שהקימה הנציבות בנושא, ולצורך כתיבתו נאסף מידע רב מהארץ ומהעולם ונערכו ראיונות עומק עם הורים עם מוגבלות. הדו"ח מצביע על הפערים המרכזיים וכולל שורה של המלצות בהתאם לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות ולאמנה הבינלאומית, וביניהם: הצורך לפתח שירותי תמיכה בהורים עם מוגבלות בהתאם לצרכיהם, פיתוח רצף שירותים הוליסטי, מתן תמיכה וסיוע כלכלי, התאמות והנגשת ההליכים הרפואיים, הטיפולים והמשפטיים, ביעור הסטיגמות ושינוי עמדות.

15. גוף אני – מדריך לטיפול באדם עם מוגבלות בהיבטים של טיפול בגוף, מגע, אינטימיות ומיניות (2025)

דניאלה יקירה, דן פולק, סיגל וינטור, אילון גולן

להעסקת מטפל אישי, מטפל סיעודי- נלווים היבטים רבים ושונים. במדריך זה אנו מתמקדים בהיבטים של טיפול בגוף, מגע, אינטימיות ומיניות, היבטים שלרוב אינם מדוברים מאחר ולרוב כרוכה בהם מבוכה.

המטרות המרכזיות של המסמך שלפניכם הן:

1. להגביר מודעות בנושאי טיפול בגוף
2. להדגיש את חשיבות התקשורת גם בנושאים שקשה לתקשר עליהם
3. לסייע ביצירת תקשורת טובה, יעילה וכנה בין מטופלים (ומשפחותיהם) למטפלים
4. למנוע חוסר הבנה והתעלמות של נושאים הקרובים לגוף, למיניות ולטיפול הכולל מגע (כמו למשל טיפול היגייני)

על מנת להצליח במשימות אלו חשוב שתתקיים תקשורת כנה, אמיצה, מכבדת ופתוחה בין המטופל למטפל האישי.

מדריך זה מתבסס בין היתר על הכרה בזכות של כל אדם למימוש מיניות עם עצמו או עם אחרת. מתוך זכות בסיסית זו נובעת החובה המוטלת על כל המטפלים באנשים עם מוגבלות לסייע ככל הניתן במימוש הזכות למיניות.

פריטים המתורגמים
גם לשפה הערבית



1. **סרטון מחקר - יכולת ניבוי של מש"ה, בילדים אשר אובחנו בגיל צעיר כסובלים מאיחור התפתחותי כללי (2012)**



****בשותפות קרן שלם**

מחקרה של ד"ר לידה גביס, בה"ח תה"ש, 2012. איחור התפתחותי כללי מוגדר כאיחור בשני צירי התפתחות לפחות, לרוב מאוחר ומאובחן בגיל שנה וחצי עד גיל שלוש, ונחשב לאבחנה המקדימה לפיגור שכלי. איתור מוקדם של לקות קוגניטיבית חשובה לצורך התערבות ותכנון מערך טיפול. המחקר נועד לקבוע את המתאם בין איחור התפתחותי בגיל הצעיר לזמן הקוגניטיבית העתידית, על סמך הקשר בין מבחנים התפתחותיים בגיל צעיר למבחנים קוגניטיביים בגיל מבוגר יותר.

2. **סרטון מחקר - מוגבלות שכלית התפתחותית בקרב פגים: מחקר אורך בינקות לבדיקת גורמי סיכון, סימנים מוקדמים ומאפיינים אימהיים (2014)**



****בשותפות קרן שלם**

מחקרה של פרופ' נורית ירמיה, אוני' חיפה, 2014. מטרת המחקר היו לבחון את אחוז הסיכון למוגבלות שכלית התפתחותית (מש"ה) בפגים ולזהות גורמי סיכון בהריון ובלידה; לזהות מאפיינים המבחינים בין פגים עם ובלי מש"ה; ולבחון השלמה של האימהות עם חוויית הלידה המוקדמת ואת מאפייני האם והילד התורמים להשגת השלמה מוקדמת.

3. **סרטון - להיות אם לעובר עם תסמונת דאון (2014)**

לרגל יום תסמונת דאון השנתי, שחל ב- 21/03/214 עמותת CoorDown הפיקה סרטון המעביר מסר לאמהות לעוברים עם תסמונת דאון. הסרטון המרגש מציג חמישה עשר ילדים עם תסמונת דאון הפונים אל האמהות לעתיד ובמשפט אחד מסבירים מדוע אין ממה לחשוש ולמה מסוגל יהיה ילדה להתפתח. הסרטון זכה לכחצי מיליון צפיות והוא נולד כחלק מפעילות ההסברה של העמותה, הוא מעביר את המסר על העתיד של ילדים עם תסמונת דאון ועל זכותם להיוולד ויכולתם לחיות חיים שלמים וכן כי הוריהם יכולים לחוות סיפוק והנאה מגידולם.

4. **סרטון - עולם ללא תסמונת דאון : בדיקה גנטית טרם לידתי (2019)**

בסרט זה, השחקנית דוקומנטרית ואמא לילד עם תסמונת דאון, סאלי פיליפס, חוקרת את פריצת הדרך המדעית, המבטאת כיום את הימצאות התסמונת ב-99% מההריונות ובוחנת את ההשפעה שיש לכך על החברה ואת הפוטנציאל להביא להבחדת הדור הבא של ילדים עם תסמונת דאון.

פריטים המתורגמים
גם לשפה הערבית



1.

היבטים בתקשורת בקרב אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית – חוברת העשרה (2023)

**** בשותפות קרן שלם**

החוברת שלפניכם מציגה עושר רב של מאמרים קצרים העוסקים בתקשורת מיטבית עם האדם עם מוגבלות שכלית. החוברת הינה חלק מסדרת חוברות העשרה למדריכים בטיפול ישיר במסגרות

2.

סרטונים – להרגיש כשמקשיבים : שאלות ותשובות בנושא שיחה מיטבית עם אנשים עם מוגבלות קוגניטיבית (2022)

**** בשותפות קרן שלם**



מיזם השיחה הטובה, הוא מיזם שמטרתו לאפשר הזדמנות לתקשורת מיטבית עם אדם עם מוגבלות קוגניטיבית.

רצינו לשמוע מה דעתם של אנשים עם מוגבלות קוגניטיבית על שאלות שקשורות לשיחה עימם. הגענו לבית עמית של אקים ישראל, בעפולה ושם פגשנו קבוצה של מקבלי שירות שפתחו לנו חלון אל תוך עולמם וענו על השאלות שלנו בכנות אמיתית. מוזמנים להצטרף לשיחה וללמוד מהם מה נכון להם ואיך הם היו רוצים שישוחחו, ידברו ויקשיבו להם! הסרטון צולם בבית עמית, עפולה, בהפעלת אקים ישראל.



1. **מיזם הבשורה המרה (2023)** **** בשותפות קרן שלם**

מסירת בשורה מרה היא תמיד אירוע קשה. כאשר מדובר במסירת בשורה מרה לאדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית, האירוע קשה עוד יותר מכיוון שהוא מציב בפני העוסקים במקצועות הטיפול, הרווחה והבריאות, אתגר מקצועי ואנושי. במצבים אלה המטפלים – מוסרי הבשורה, נדרשים להתמודד עם האתגרים הנפשיים של מקבלי ההודעה, שלהם עצמם ועם השאלה באשר להנגשת המידע לצרכיו הקוגניטיביים הייחודיים של מקבל הבשורה. אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית (מש"ה) מבינים באופן מלא או חלקי את מושגי המוות, הם מרגישים שהסביבה משתנה, הם מרגישים את התגובות השונות של אנשים סביבם וזקוקים להסבר מילולי של המתרחש. הם זקוקים לאדם קרוב שיתווך וינגיש להם את המידע באופן מותאם ליכולותיהם הקוגניטיביות, דהיינו, יכולתם להבין את המידע ולעבד את האירועים. מטרת מיזם זה לייצר מערך של כלים תומכים בפרוטוקול ההנחיות לרופאים, אחיות, עובדים סוציאליים וקציני נפגעים למסירת בשורה מרה לאנשים עם מוגבלות שכלית – על מוות בקרבות או חטיפה ונפילה בשבי של קרוב משפחה.

2. **סרטון - מה זו לווייה? (2025)** **** בשותפות קרן שלם**

יוסי, אדם עם מוגבלות שכלית, משתף אותנו בחוויה אישית ועצובה – הפרידה מסבו האהוב שהלך לעולמו. בסרטון רגיש ונוגע ללב, יוסי מתאר את השתתפותו בלווייה מנקודת מבטו: מה הוא מרגיש? איך הוא חווה את האירוע? ומה זה אומר עבורו? פותח במסגרת מיזם הבשורה המרה.

3. **סרטון - שיח על הכנה לקראת לווייה (2025)** **** בשותפות קרן שלם**

איך מכינים אנשים עם מוגבלות שכלית או מוגבלות קוגניטיבית לקראת לווייה של אדם אהוב שנפטר? סרטון זה מציג סימולציה של שיחה בין עובדת סוציאלית לאשה עם מוגבלות שכלית שאיבדה את אמה וצריכה להתכונן לקראת הלווייה. פותח במסגרת מיזם הבשורה המרה.

סרטוני הרצאות בכנסים וימי עיון

1. **ריכוז סרטוני ההרצאות שנתינו בכנס יום תסמונת דאון הבינלאומי : הקשר המשפחתי שנערך בשיתוף עמותת שלווה, המרכז הרפואי הדסה הר הצופים ושותפים נוספים (2014).**
****בשותפות קרן שלם**
ריכוז סרטוני ההרצאות שנתינו בכנס יום תסמונת דאון הבינלאומי : הקשר המשפחתי שנערך ב-24.03.14 בשיתוף עמותת שלווה, המרכז הרפואי הדסה הר הצופים ושותפים נוספים.
קרן שלם היתה שותפה בתכנון ובמימון הכנס וכן במימון צילום ההרצאות ותרגומן לעברית וערבית.
2. **ריכוז סרטוני ההרצאות שנתינו ביום עיון בנושא : אבחנה כפולה – היבטים פסיכיאטריים, רגשיים, התנהגותיים בקרב ילדים, מתבגרים ובוגרים עם מוגבלות שכלית התפתחותית (2014)**
****בשותפות קרן שלם**
יום העיון נערך ב-01.05.14 בשיתוף בית אידי שפירא, מרכז שניידר לרפואת ילדים, ארגון הפסיכיאטרים בישראל ושותפים נוספים.
היום עסק בסוגיות הבאות : טיפולים מבוססי ראיות, התערבויות ותומכים ושימוש במדדי תוצאה להערכת שינוי בילדים ונוער עם נכויות התפתחותיות ואתגרי בריאות נפש, טיפול בבעיות התנהגות של אנשים עם אבחנה כפולה במסגרת אשפוזית, אבחנה כפולה מהי ודרכי ההתמודדות איתה בישראל, סיכותרפיה לילדים ומבוגרים עם מוגבלות שכלית התפתחותית - הצורך, המאפיינים וההתאמות, הצלחות, אתגרים וחסמים בדרך לטיפול שוויוני.
3. **סרטוני יום העיון : להיות זכותי לחיות בקהילה ולקבל החלטות לגבי עצמי (כשרות משפטית) (2015)**
****בשותפות קרן שלם**
כנס זה, שנערך ב-04.05.15 היווה המשך לדו"ח ועדת המומחים בנושא המגורים בקהילה של אנשים עם מוגבלות שכלית-התפתחותית משנת 2011, כל מושב נוהל על ידי נואם מרכזי ויוזבב מפאנל מומחים שיציגו את המגמות הבינלאומיות בדיקה והקשר לישראל.
4. **הרצאה מצולמת : היכרות עם לימודי מוגבלות והמודל החברתי (2020)**
הרצאתה של ד"ר נצן אלמוג במסגרת ערוץ היוטיוב של המרכז לחיים עצמאיים ברשת
5. **הרצאה מצולמת : אפרמטיזם והמודל האקטיביסטי (2020)**
הרצאתה של ד"ר נצן אלמוג במסגרת ערוץ היוטיוב של המרכז לחיים עצמאיים ברשת

פריטים המתורגמים
גם לשפה הערבית



6. הרצאה מצולמת : היציאה מהארון - לספר או לא לספר על המוגבלות שלי?

(2020)

הרצאתה של ד"ר נצן אלמוג במסגרת ערוץ היוטיוב של [המרכז לחיים עצמאיים ברשת](#)

7. הרצאה מצולמת : "הילד הזה הוא אני" – שיחה על מוגבלות וזהויות אחרות

(2020)

ההרצאה נערכה במסגרת יום העיון "זה רק חלק ממני" – צעירים עם ריבוי מוגבלויות בעידן של ריבוי זהויות שהתקיים בקריה האקדמית אונו ב-20.2.20 בשיתוף עמותת כוונים, מגדל אור והג'וינט.

יואב קריים – מנהל שותף של האשכול לשינוי חברתי, בית איזי שפירא
ד"ר נצן אלמוג – ראש המיקוד בשילוב והכלה, החוג לחינוך וחברה, הקריה האקדמית אונו.

8. סרטון הרצאה -התמודדות עם התנהגות מאתגרת בימי הקורונה בשיטת התערבות מכילה (2020)

תקופת הסגר בשל משבר הקורונה מזמנת אתגרים רבים לאנשים עם מש"ה ולמשפחותיהם, ביניהם התנהגות מאתגרת הגורמת לתחושת חוסר אונים. מתוך אמונה כי להורים ולאנשי הטיפול יכולת השפעה להקלה תחושות אלו, יזמה קרן שלם בשיתוף חברת "התערבות מכילה" הרצאות מקוונות בנושא "התמודדות עם התנהגות מאתגרת בימי הקורונה בשיטת התערבות מכילה".

9. סרטון הרצאה -יציאה מקו העימות- כלים נוספים להתמודדות עם התנהגות מאתגרת בימי הקורונה בשיטת התערבות מכילה (2020)

תקופת הסגר בשל משבר הקורונה מזמנת אתגרים רבים לאנשים עם מש"ה ולמשפחותיהם, ביניהם התנהגות מאתגרת הגורמת לתחושת חוסר אונים. מתוך אמונה כי להורים ולאנשי הטיפול יכולת השפעה להקלה תחושות אלו, יזמה קרן שלם בשיתוף חברת "התערבות מכילה" הרצאות מקוונות בנושא "התמודדות עם התנהגות מאתגרת בימי הקורונה בשיטת התערבות מכילה".



1. סקירת ספרות בנושא - חצרות פעילות לאנשים בוגרים עם מוגבלות (2012)

**** בשותפות קרן שלם**

ד"ר דנה רוט, קרן שלם, 2012
המושג 'חצר פעילה לבוגרים' אינו מושג שגור בספרות המקצועית. הסקירה המובאת להלן בנויה מחמישה פרקים: פרק ראשון מציג מבוא תיאורטי לחשיבות של פעילות פנאי, פעילות פיזית ופעילות במרחב פתוח (outdoor) עבור אנשים עם מוגבלות. פרק שני מתמקד בחצרות הפעילות עצמן. פרק שלישי מציג מספר מודלים לבניית תכניות התערבות וטיפול לאנשים עם מוגבלות שניתן ליישם בחצרות הפעילות. פרק רביעי מציג תיאור של ארבע חצרות פעילות בארץ, בעקבות ביקורים וראיונות שנערכו בחצרות אלה, תוך התייחסות להיבטים ייחודיים לכל חצר וכן להיבטים כלליים שעולים מתוך הביקורים. פרק חמישי הוא סיכום והמלצות שעולות מתוך הסקירה כולה.

2. סקירת ספרות התנדבות של אנשים עם מוגבלות (2013)

ליאורה ארנון, ג'וינט ישראל התנדבות, 2013
סקירה זו מציגה את ממצאי המחקרים שבחנו את ההשפעות וההשלכות של התנדבות אנשים עם מוגבלות בכלל ובני נוער וצעירים עם מוגבלות בפרט וכן את החסמים האישיים והארגוניים כמו גם את העקרונות המרכזיים להפעלת תכנית התנדבות, המשלבת אנשים עם מוגבלות כמתנדבים.

3. סקירת ספרות, המשגה ופיתוח קונספטואלי - מדידה משותפת של תוצאות בתחום החברתי (2013)

יהונתן אלמוג, ג'ק חביב, מאיירס-ג'וינט-ברוקדייל, 2013
נושא המודעות לחשיבות המדידה גם בסקטור החברתי בארץ הולך ומתרחב בשנים האחרונות. ישנו מספר, לא מועט, של ארגונים חברתיים העוסקים בפיתוח מדדים משותפים ובמדידה משותפת.
כל זאת במקביל לדרישה ההולכת וגוברת לשקיפות ולאחריות רבה יותר של ארגונים ומלכ"רים במגזר השלישי.
מובאת להלן סקירת ספרות בנושאי מדידה של תוצאות בתחום החברתי שמטרתה להנחיל שפה משותפת לעוסקים בתחום, להרחיב את הידע במוגים וכלי עבודה בתחום וכן ללמוד מהצלחות בפרייקטים שנעשו בעולם.

ריכוז סקירות ספרות ומידע - המשך

4.

סקירת ספרות ומקורות ידע בנושא - תוכניות בנושא שינוי עמדות וקבלת השונה בדגש על אוכלוסיות עם מוגבלויות בקרב תלמידי גן עד תיכון בישראל (2014)

**** בשותפות קרן שלם**

רונית גל אתרוג, קרן שלם, 2014
סקירה זו עוסקת בשונה ובשינוי: השונה - אדם אשר החברה מתייגת אותו על בסיס מוגבלותו ובשל דעות קדומות משייכת אותו לקטגוריה נפרדת, והשינוי - התהליך התפיסתי שראוי שתעבור החברה כדי לראות כל פרט כיחיד ומיוחד, שווה בין שווים. העבודה סקרה את התוכניות שפותחו והופעלו בעשור האחרון במסגרות החינוך הפורמאלי בישראל - גני הילדים, בתי הספר היסודיים, חטיבות הביניים ובתי הספר התיכוניים - תוכניות שנועדו ליצור שינוי חיובי בעמדותיהם של התלמידים כלפי אנשים עם מוגבלויות, ולסייע לקבלתם בחברה. נסקרו הגישות התיאורטיות המקובלות בתחום והתמורות שחלו בהן, וכן נאסף ידע לגבי תהליך שינוי עמדות ומקומו של המורה בתהליך זה. התייחסות נפרדת ניתנה למהלך החינוכי-ערכי "האחר הוא אני" אשר משרד החינוך החל להוביל בשנת הלימודים הנוכחית. מהלך זה אמור לשנות לא רק את פניה של מערכת החינוך אלא להשפיע על החברה כולה, ושותפים לו רשויות מקומיות, מסגרות חינוך לא-פורמאלי, נציגי הורים, תלמידים ומוסדות נוספים.

5.

סקירת ספרות - המעבר ממעונות פנימייה לדיור קהילתי של אנשים עם מוגבלות שכלית-התפתחותית (2014)

איילת גור, מיכל סופר, פרופ' אריק רימרמן, משרד הרווחה והשירותים החברתיים - אגף בכיר למחקר, תכנון והכשרה, 2014
סקירת הספרות המצורפת עוסקת בסוגיית ה"אל מיסוד" (ideinstitutionalization) היא מתייחסת למעבר של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית ממסגרות טיפול מוסדיות לדיור קהילתי.
במסמך סקירה של תהליכי "אל מיסוד" באירופה, ארה"ב ואוסטרליה, התייחסות לחסמים שונים, עקרונות בקידום "אל מיסוד" ולבסוף, סקירת מחקרים ואידיקטורים לבחינת המשמעות וההשלכות של תהליכים אלה.

6.

סקירת מידע: גישות, תפיסות ופתרונות במדינות נבחרות - מטלת ההאכלה של צוותים בטיפול ישיר (2014)

**** בשותפות קרן שלם**

אליק בר, מידע שיווקי סי.איי, 2014
מטפלות ישירות במוסדות סיעודיים לאוכלוסייה עם לקויות קוגניטיביות מסייעות לדיירים במרבית תחומי החיים, כולל רחצה, הלבשה והאכלה. לעתים קרובות גובה התפקיד התובעני מחיר בדמות רמות מתח גבוהות ותחושה של עומס נפשי, שמביאות לפגיעה באיכות הטיפול.
על אף שלא קיים ידע מקצועי נרחב בנוגע לקשר בין מטלת ההאכלה לשיעור רצון בעבודה, כמה מדינות יזמו תוכניות והכשרות במטרה להתמודד עם בעיית התזונה הלקויה בבתי חולים ובמוסדות סיעודיים. סקירה זו מביאה תוכניות אלה ומציעה להתייחס אליהן כפתרונות לסוגיית השחיקה.

ריכוז סקירות ספרות ומידע - המשך

7. סקירת ספרות ממוקדת - עבור הערכת תכנית: "אני ואמי" (2015)

****בשותפות קרן שלם**

ד"ר עדי לוי ורד, גב' מיה סבג, מכלול-יח' הערכה ומחקר, קרן שלם, 2015
תכנית "אני ואמי", המופעלת על-ידי עמותת שלום במחוז ירושלים, באה לתמוך במשפחות מרגע לידת תינוק עם תסמונת דאון ועד הגיעו של הילד לגיל שנה-שנה וחצי. בתכנית משתתפים כיום כ- 40 משפחות. משרד הרווחה והשירותים החברתיים שם לו למטרה להפוך תכנית זו למיזם בפריסה ארצית, ועל כן עלה הצורך לבחון ולהעריך את השפעת התכנית, בעיקר במעגלים המשפחתיים. בטרם פותח המתווה להערכה, חשוב היה לבחון את המחקרים וההערכות שבחנו את התכנית בעבר, על מנת שלא לחזור על הערכות שכבר בוצעו. לשם כך, נכתבה סקירת הספרות הנוכחית, המציגה באופן מאוד ממוקד ממצאים של מספר מחקרים והערכות שבוצעו על תכנית אני ואמי, ואף מספר מחקרים שבדקו תכניות דומות מהעולם. מתוך המחקרים עלו המשתנים שעשויים להיות רלוונטיים להערכת התכנית.

8. סקירת ספרות - בנושא אבחון אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית: הגדרה, הליכי אבחון וכלי הערכה פסיכולוגיים, תהליכים וכלים לאבחון תחלואה בפולה (2015)

מיכל קדרי, ד"ר שמעון שירי, משרד הרווחה והשירותים החברתיים - אגף בכיר למחקר, תכנון והכשרה, 2015
בחלק הראשון יוצגו ההגדרות המקובלות במקומות שונים בעולם, מהם הגורמים אשר עשויים להשפיע על ההערכה של אינטליגנציה אצל אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית ומהם המאפיינים של המבחנים הפסיכולוגיים המשמשים לרוב באבחונים מסוג זה. בחלק השני תוכלו להתרשם מהידע המחקרי הרלוונטי והעדכני ביותר בנושא מוגבלות שכלית התפתחותית ומוגבלויות נלוות. המסמך מתייחס גם לתחלואה הנפשית הנלווית למוגבלות שכלית התפתחותית וסוקר כלים ייחודיים שמאפשרים אבחנה מבדלת בינה לבין התסמונות הנפשיות העיקריות הנלוות אליה.

9. סקירת ספרות - תעסוקה נתמכת עבור עובדים בעלי מוגבלות שכלית התפתחותית (2015)

****בשותפות קרן שלם**

ד"ר עדי לוי ורד, גב' מיה סבג, גב' בשמת הור, מכלול-יח' הערכה ומחקר, קרן שלם, 2015
מסגרת מחקר הערכת שירות התעסוקה הנתמכת לאנשים עם מש"ה, נערכה סקירת ספרות הסוקרת את התעסוקה הנתמכת עבור אנשים עם מש"ה בארץ ובעולם. מטרת הסקירה הנוכחית הינה לבחון את המצב הנתון כיום בתחום התעסוקה הנתמכת של עובדים בעלי מש"ה, תוך בדיקת יתרונות התעסוקה הנתמכת עבור השמת עובדים עם מש"ה, צרכים וחסרים בתחום. נמצא כי ישנה עלייה בביקוש של אנשים עם מש"ה להשתלב בתעסוקה נתמכת בשוק החופשי, העולה בקנה אחד עם המגמה שהתפתחה בעשור האחרון לנסות ולשלב אנשים עם מש"ה בקהילה.

ריכוז סקירות ספרות ומידע - המשך

10. שימוש בסרטים להנגשת מידע וידע עבור אנשים עם מש"ה – אסופת מחקרים

בתחום (2015)

**** בשותפות קרן שלם**

ד"ר עדי לוי ווד, גב' מיה סבג, מכלול-יח' הערכה ומחקר, קרן שלם, 2015
בשנים האחרונות עולה הבנת החשיבות של מחקר והבנה בנושא פיתוח טכנולוגיות להנגשת תחומים רחבים בקרב אנשים עם מוגבלות בכלל ואנשים עם מש"ה בפרט. מחקרים עד כה מראים כי קיימים קשרים חיוביים בין תמיכה טכנולוגית ורכישת מיומנויות שונות, ועל כן ישנה חשיבות רבה במחקר מעמיק בתחום. זאת ועוד, ידוע מזה שנים רבות כי לחשיפה לטכנולוגיות משמעותיות רחבות ביחס לשיפור רמת החיים, השתלבות בקהילה, העשרת המיומנויות הנדרשות בחיי היום-יום ועוד. בהתאם, חוקרים מעלים בשנים האחרונות את התירונות שבשימוש עזרים טכנולוגיים, צמצום הפערים ביחס לאוכלוסיות אחרות והעלאת הביטחון האישי בקרב אוכלוסיית אנשים עם מש"ה.
האסופה מציגה תמצית קצרה של מקורות הדנים בסוגיית השימוש בסרטונים.

11. תחום העוני בקרב אנשים עם מוגבלות ומוגבלות שכלית – אסופת מחקרים

בתחום (2015)

ד"ר עדי לוי ווד, גב' מיה סבג, מכלול-יח' הערכה ומחקר, קרן שלם, 2015
בשנים האחרונות עולה הבנת החשיבות של מחקר והבנה של נושא העוני בקרב אנשים עם מוגבלות בכלל ואנשים עם מש"ה בפרט. מחקרים עד כה מראים כי קיימים קשרים מורכבים בין מוגבלות ועוני, ועל כן ישנה חשיבות רבה במחקר מעמיק בתחום. זאת ועוד, ידוע מזה שנים רבות כי לחשיפה לעוני ישנן השלכות על בריאות, צמצום הזדמנויות חיים, השפעה על רמת השכלה ושיעורי תעסוקה ועוד. כמו כן, מחקרים מראים כי משפחות בהן בן משפחה עם מוגבלות הינן בעלות סבירות גבוהה יותר להיכנס אל מעגל העוני ואף להתקשות יותר לצאת ממנו. בהתאם, חוקרים מעלים בשנים האחרונות את החשיבות של הפחתת חסמים בצבירת נכסים בקרב אנשים עם מש"ה כאמצעי לקידום רווחה כלכלית.
האסופה מציגה תמצית קצרה של מקורות הדנים בסוגיית העוני והמוגבלות.

12. סקירת ספרות - בתי אב בהם מתגורר ילד או בוגר עם מוגבלות שכלית-

התפתחותית (2016)

**** בשותפות קרן שלם**

פרופ' אריק רימרמן, ד"ר איילת גור, ד"ר מיכל סופר, פרופ' מיכל גרינשטיין-וייס, אונ' חיפה, 2016
סקירת השירותים החברתיים בישראל משנת 2014 הצביעה על כך שמרבית האנשים עם מוגבלות שכלית- התפתחותית כ- (68%) מתגוררים בביתם עם משפחותיהם.
מדיניות האגף לטיפול באדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית מגדירה העדפה ברורה למגורים בתא המשפחתי. במידה ומגורים בבית אינם מתאפשרים, האדם עם המוגבלות יופנה לדיוור חוץ ביתי, עם העדפה לדיוור קהילתי על פני מעונות פנימייה. כשמדובר בילדים עם מוגבלות, הוצאה מהבית תיעשה רק במקרים מיוחדים, עם העדפה למשפחה אומנת על פני מסגרות אחרות.
סקירת הספרות שלהלן מתמקדת בהשלכות של מוגבלות של ילד על בית האב בו הוא מתגורר ומספקת דוגמאות ספציפיות להערכת בתי אב בהם מתגורר ילד או בוגר עם מוגבלות שכלית- התפתחותית.

ריכוז סקירות ספרות ומידע - המשך

17. סקירת ספרות - תעסוקת אנשים עם עיוורון או לקות ראייה (2018)

דפנה חיימוביץ ורסנו, פרופ' שונית רייטר, ד"ר ליאת יוספסברג בן-יהושע, משרד הרווחה והשירותים החברתיים - אגף בכיר למחקר, תכנון והכשרה, 2018
כיום, לצורך שילובו המיטבי בתעסוקה של אדם עם עיוורון או עם לקות ראייה, מתבצע אבחון מותאם לאחר מכן, הוא עובר תהליכי הכשרה והשמה וכן סביבת העבודה מותאמת עבורו ולדרישות התפקיד. אך חרף המאמצים המושקעים, לא הושגה פריצת דרך משמעותית בתעסוקת אנשים עם עיוורון או עם לקות ראייה.
הסקירה מכוננת לבניית מודל חשיבה אחר להכנת אנשים עם ליקוי ראייה לעולם העבודה כולל שיתוף המשפחה במהלך. יש המלצות מקצועיות בסקירה שצריך לעשות בהן שימוש.

18. סקירת ספרות - הורים עם מוגבלות שכלית - סקירת ספרות והמלצות מדיניות

(2019)

דורית ברק, בית איזי שפירא, 2019
הסוגיה של הורות של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית (להלן מ"ש) הינה מורכבת ובעלת רגישות חברתית. התפיסה החברתית הרווחת היא שאנשים עם מ"ש אינם כשירים להיות הורים, ולפיכך, יש נטייה להימנע מהתמודדות עם הנושא הן בשיח החברתי והן במסגרת תכניות הפיתוח של מדיניות רווחה.

19. סקירת ספרות - כלי הערכה ודרכי טיפול באנשים מזדקנים עם מוגבלות שכלית

התפתחותית או עם תפקוד שכלי גבולי (2019)

דניאל שפרלינג, שונית רייטר, ליאת יוספסברג בן יהושע, אגף בכיר למחקר תכנון והכשרה, משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, 2019
סקירה זו מבקשת לעסוק במעמדם של מזדקנים וזקנים עם מוגבלות שכלית התפתחותית (מ"ש), לבחון את מאפייניהם הבריאותיים, הרגשיים, החברתיים והקוגניטיביים, לאתר את דרכי ההערכה, המדידה והאבחון של אוכלוסייה זו ולדון בצרכיה השונים. מטרתה היא ליצור מסד מבוסס-ראיות לאיתור אוכלוסייה זו ולבחון דרכי תמיכה וטיפול מגוונות, הנותנות מענה לצרכים ולמאפיינים המיוחדים שלה. נקודת המוצא התאורטית של סקירה זו משלבת בין הגישה ההומניסטית ובין הגישה החברתית למוגבלות לצורך איתור, הערכה וטיפול באוכלוסייה זו.

ריכוז סקירות ספרות ומידע - המשך

20. עקרונות מנחים לבניית משחקי מחשב מקוונים לאוכלוסיית אנשים עם מוגבלות שכלית/מגבלה קוגניטיבית (2020)

**** בשותפות קרן שלם**

גב' נגה חן, מכלול-יח' הערכה ומחקר, קרן שלם, 2020
מסמך זה הינו תרגום של חלקים מתוך האתר:

<http://gameaccessibilityguidelines.com/>

הוא מיועד למפתחי משחקי מחשב עבור אנשים עם מוגבלות שכלית. במסמך עקרונות מנחים לבניית משחקי מחשב מקוונים לאוכלוסייה זו.
תרגום ועריכה: נגה חן, יחידת מכלול – קרן שלם.

21. ממצאי סקירת מידע בנושא מודלים להנגשת שירותים מוניציפליים לאנשים עם מ"ש"ה (2020)

**** בשותפות קרן שלם**

ד"ר עדי לוי ורד, גב' נגה חן, מכלול-יח' הערכה ומחקר, קרן שלם, 2020
מטרת הסקירה במסמך הבא הייתה לאסוף מידע ממדינות שונות בעולם על מודלים קיימים להנגשה קוגניטיבית של שירותים מוניציפליים עבור אנשים עם מ"ש"ה. הסקירה נעשתה על ידי חיפוש אינטרנטי והתמקדה במדינות המובילות בעולם בתחום זה: ניו יורק (ארה"ב), שוודיה ואנגליה.

הסקירה מעלה מונחים מרכזיים ואת מדיניות ההנגשה הרווחת במדינות אלו. כמו כן, מובאות דוגמאות ומודלים להנגשה אשר עלו בסקירה כגון הנגשת מסמכים, אתרי אינטרנט ואפליקציות של גופים ציבוריים, הנגשת התחבורה הציבורית, מערכת המשפט ושירותי הבריאות. כל אלו עבור מטרת העל של הרחבת עצמאותם של אנשים עם מוגבלות במרחב הציבורי.

22. ממצאי סקירה מידענית בנושא אתיקה במחקר באנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית (2020)

**** בשותפות קרן שלם**

ד"ר עדי לוי ורד, גב' נגה חן, מכלול-יח' הערכה ומחקר, קרן שלם, 2020
מטרת הסקירה הייתה לאסוף מידע מהארץ והעולם לגבי קודים אתיים במחקר בו לוקחים חלק אוכלוסיית אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית על מנת להבחין האם קיימת מודעות לפנייה מותאמת ואתית למחקר בו משתתפים אנשים עם מ"ש"ה. הסקירה ואיסוף המידע נלקחו מתוך אתרי האינטרנט של מוסדות אקדמאיים מובילים במדינות שונות בעולם, דוברות אנגלית וידועות כ"מודל לחיקוי" בנושא האתיקה לאנשים עם מ"ש"ה. זאת במטרה לבדוק מהו הסטנדרט של כללי האתיקה בתהליכי הערכה ומחקר. ממצאי סקירה קצרה זו מביאים את ההתייחסות האתית שנמצאה באוניברסיטת Cambridge-אנגליה ובאוניברסיטת UIC בארה"ב.

ריכוז סקירות ספרות ומידע - המשך

23. סקירת ספרות – הזדקנותם של אנשים עם מוגבלות (2020)

ג'וינט ישראל ("ישראל מעבר למגבלות" ו"אשל") יצאו במהלך משותף שמטרתו קביעת אסטרטגיה משותפת, כיווני פעולה ויעדים ברורים לטיפול באתגרים הייחודיים להזדקנות עם מוגבלות. למהלך שותפים נציגי ממשלה (משרד רה"מ, אוצר, רווחה, בריאות, ביטוח לאומי ועוד), חברה אזרחית, נציגי אקדמיה, שלטון מקומי וכמובן אנשים עם מוגבלות. הליך שכזה מחייב בניית בסיס של נתונים ומידע לצורך יצירת מצע משותף לדיון וקבלת החלטות מושכלת, על אחת כמה וכמה בתחום של מזדקנים עם מוגבלות, שהמחקר בו בחיתוליו והנתונים לגביו דלים, בפרט בישראל. סקירה זו, כמו גם תהליך החשיבה אותה היא נועדה לשרת, מבקש להתמודד עם הסוגיה של "אנשים עם מוגבלות שמזדקנים" והיא זו שתעמוד במוקד הסקירה

24. תובנות מסקירה מידענית בנושא תחום ההסברה והעלאת המודעות לאנשים עם

מוגבלות (2021)

**** בשותפות קרן שלם**

ד"ר עדי לוי ורד, גב' נגה חן, מכלול-יח' הערכה ומחקר, קרן שלם, 2020
החקיקה בנושא זכויות אנשים עם מוגבלויות הפכה את הקהילה העסקית למודעת יותר לצרכנים עם מוגבלות ולעלייה בהיקפם. כמו כן, פעולות החקיקה יצרו פתיחות רבה יותר במדינות אלו, מבחינת הנגשת מבנים ואמצעי תקשורת לאנשים עם מוגבלות, המאפשרים לאוכלוסייה זו לרכוש ולהיות חלק מתרבות הצריכה במדינה, בדומה לכלל התאגדות. מטרת סקירת הספרות המחקרית הייתה להבין ולהביא דוגמאות כיצד השימוש הנרחב יותר בייצוגים של אנשים עם מוגבלויות בפרסום במדיות התקשורת השונות עשוי לתרום לשינוי עמדות הציבור כלפי אנשים עם מוגבלויות, הסרת חסמים ושילובם של אנשים עם מוגבלויות בחברה.

25. אסופת פריטי מידע בנושא הורות של אנשים עם מוגבלות (2023)

**** בשותפות קרן שלם**

26. סקירה מידענית שימוש בייצוגים גרפיים בסביבות מקוונות לאנשים עם מוגבלות

שבית (2024)

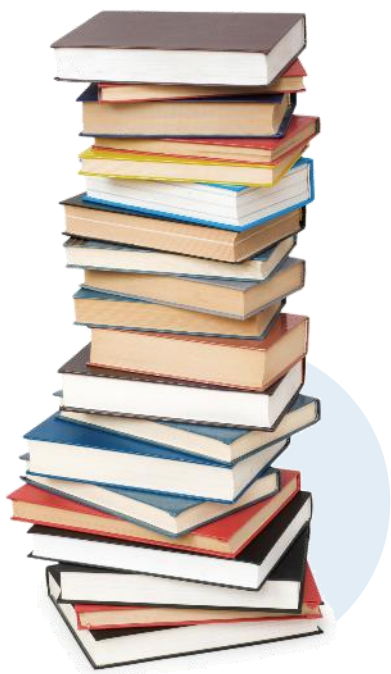
**** בשותפות קרן שלם**

ד"ר עדי לוי ורד, גב' נגה חן, מכלול-יח' הערכה ומחקר, קרן שלם, 2020
סמלים משמשים מרכיב יסוד בייצוג גרפי, ומציעים העברת מידע פשוט וברור שמתעלה מעל המחסומים הלשוניים. האוניברסליות הזו של סמלים הופכת אותם לכלי רב ערך בתקשורת עם אנשים עם משה, שעלולים להתמודד עם אתגרים של ייצוגים טקסטואליים או לשוניים מורכבים. מרכיבים עקרוניים בבחירת ייצוגים גרפיים עבור אנשים עם משה הם: פשטות, בהירות ומוחשיות. עקרונות אלו מבטיחים שסמלים יהיו ניתנים לזיהוי בקלות ויהיו קשורים ישירות למושגים שהם מייצגים. כך הם מפחיתים את העומס הקוגניטיבי ומשפרים את ההבנה. למרות החשיבות של ייצוגים גרפיים לאוכלוסייה זו במרחב הדיגיטלי, קיים מחסור במחקר שיסייע בבחירת הייצוג המיטבי.

1. מאגר מידע - מיפוי מאגר המדיה המצולמת של קרן שלם
2. מאגר מידע - תכנים בשפה פשוטה לאנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית
3. מאגר מידע - ספרים בנושא קבלת השונה
4. מאגר מידע – סרטי קולנוע וסרטי תעודה העוסקים באנשים עם מוגבלות
5. אתר שלם בשבילכם – אתר בשפה פשוטה עם תכנים לאנשים עם מוגבלות שכלית

ריכוז אסופות מחקרים ועבודות תזה/דוקטורט שנעשו על ידי קרן שלם

1. ידע שלם 2 - 2018
2. ידע שלם 1 - 2016
3. מחקר וידע - הזדמנות לשינוי - 2014
4. מחקר בראי מציאות משתנה - 2014
5. איכות במעגלי החיים - 2010
6. זוגיות, הורות וזקנה - חווית החיים - 2011
7. אופקים חדשים - 2010
8. מבית ומחוץ - 2009



ספר המאמרים של קרן שלם

מוגבלות שכלית התפתחותית : תיאוריה, מחקר
והשלכות יישומיות

עורכות: מיכל אל - יגון | מלכה מרגלית, תשפ"ב 2022

לעמוד הספר באתר קרן שלם >